

**UCHWAŁA NR LI/475/2022
RADY MIEJSKIEJ W TUCHOWIE**

z dnia 28 grudnia 2022 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla gminy Tuchów na lata 2023-2026 wraz z Diagnozą problemów społecznych na terenie gminy Tuchów

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U z 2022 poz. 559, 1005, 1079 i 1561), w związku z art.4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021 r. poz. 1119 i 2469 oraz z 2022 r., poz. 24, 218, 1700 i 2185) Rada Miejska w Tuchowie uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla gminy Tuchów na lata 2023-2026 (stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały) wraz z Diagnozą problemów społecznych na terenie gminy Tuchów (stanowiącą załącznik nr 2 do niniejszej uchwały).

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Tuchowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Tuchowie

**mgr
Stanisław Obrzut**

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA GMINY TUCHÓW
NA LATA 2023-2026**

Tuchów, 2022

Spis treści

Wprowadzenie.....	2
Podstawy prawne.....	5
Rozdział I – Diagnoza	6
Diagnoza Problemów Społecznych – informacje ogólne.....	6
Diagnoza Problemów Społecznych – rekomendacje.....	6
Rozdział II – Założenia i Adresaci Programu	12
Rozdział III – Realizatorzy Programu (posiadane zasoby)	13
Rozdział IV – Cele Programu	14
Rozdział V – Zadania Programu i sposoby ich realizacji.	15
Rozdział VI – Przewidywane rezultaty	21
Rozdział VII – Finansowanie zadań.....	22
Rozdział VIII –Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tuchowie..	23
Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	23
Zasady wynagradzania Członków Komisji	24
Rozdział IX – Monitoring i ewaluacja	25
Rozdział X – Postanowienia końcowe	26

WPROWADZENIE

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii (zwany dalej Programem), zaplanowany został do realizacji na lata 2023-2026. Z jednej strony, stanowi on kontynuację działań realizowanych w tym zakresie na terenie Gminy Tuchów w roku 2022, jak również we wcześniejszych latach, ale jednocześnie wprowadza nowe zadania ukierunkowane na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień (alkoholowych, narkotykowych oraz behawioralnych).

Zaznaczyć trzeba, że ustawą z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2021 r., poz. 2469), dokonano zmian dotyczących polityki państwa w zakresie szeroko rozumianej profilaktyki uzależnień. Dotychczas uchwalane przez gminy programy profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania od substancji psychoaktywnych (względnie: przeciwdziałania narkomanii), mogą być rozszerzone o kwestie przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym (zgodnie z nowym brzmieniem art. 4¹ ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi).

Uzależnieniem behawioralnym, inaczej czynnościowym, nazywana jest grupa objawów związanych z wielokrotnym, długotrwałym i utrwalonym powtarzaniem konkretnej czynności. Działanie takie ma na celu zredukowanie złego samopoczucia i wewnętrznego napięcia poprzez osiągnięcie uczucia przyjemności, zaspokojenia, radości czy nawet euforii przez osobę wykonującą daną czynność. Często są to zachowania akceptowane społecznie. Przykładami uzależnień behawioralnych są: hazard, uzależnienie od komputera (oraz gier komputerowych), fonoholizm (uzależnienie od telefonu komórkowego), zakupoholizm, ortoreksja (nadmierna koncentracja na zdrowym odżywianiu).

Uzależnianie od alkoholu, jak również uzależnianie od narkotyków bądź substancji psychoaktywnych, są z kolei uzależnieniami fizjologicznymi. Tego rodzaju uzależnienia są charakteryzowane jako nabyta silna potrzeba stałego zażywania określonych substancji, odczuwana jako szereg dolegliwości fizycznych.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 i 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, samorząd gminny jest zobowiązany do prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. W szczególności zadania te obejmują:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii,
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
6. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

W kontekście nowego brzmienia art. 4¹ ust. 2, planując działania w ramach Gminnego Programu, należy jednocześnie uwzględnić zadania wskazane do realizacji przez Narodowy Program Zdrowia 2021-2025. Jednym z celów operacyjnych jest „Profilaktyka uzależnień” (Cel operacyjny nr 2), do którego przypisano następujące zadania:

1. Edukacja zdrowotna i profilaktyka uzależnień (uniwersalna, selektywna, wskazująca) realizowana zgodnie z wynikami badań naukowych (w tym epidemiologicznych) oraz dobrą praktyką w dziedzinie przeciwdziałania uzależnieniom;
2. Monitorowanie i badania problematyki związanej z sytuacją epidemiologiczną w zakresie używania wyrobów tytoniowych, w tym nowatorskich wyrobów tytoniowych i elektronicznych papierosów, używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP, spożywania alkoholu (z uwzględnieniem monitorowania poziomu i struktury spożycia oraz dostępności alkoholu);
3. Edukacja kadr (w tym szkolenia) uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień;
4. Poszerzanie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w szczególności zalecanych

w ramach Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego;

5. Poszerzanie i podnoszenie jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin;
6. Zwiększenie dostępności i podniesienie jakości specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie;
7. Redukcja szkód, leczenie, rehabilitacja i reintegracja społeczna osób uzależnionych oraz ich bliskich.

Wobec wszystkich wymienionych zadań jako jednego z realizatorów wymieniono jednostki samorządu terytorialnego.

Niniejszy Program określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki uzależnień oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, wynikających z tychże uzależnień. Jest także dostosowany do specyfiki problemów występujących w gminie Szpiewo i uwzględnia lokalne możliwości realizacji pod względem prawnym, administracyjnym i ekonomicznym. Zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych na terenie gminy mają charakter długofalowy i stanowią kontynuację wcześniej podejmowanych działań, co w dużym stopniu warunkuje ich skuteczność. Należy nadmienić, iż niniejszy Program może być modyfikowany w przypadku uzasadnionych potrzeb związanych z zapobieganiem i rozwiązywaniem problemów dot. uzależnień, uchwałami Rady Miejskiej w Tuchowie.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, realizatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej albo centrum usług społecznych., ewentualnie inna jednostka. W celu realizacji gminnego programu wójt (burmistrz, prezydent miasta) może powołać pełnomocnika. W przypadku gminy Tuchów, realizatorem będzie Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tuchowie. Jednakże, aby zapobiegać negatywnym zjawiskom społecznym, należy włączyć do współpracy/współrealizacji Programu również inne podmioty (wskazane w dalszej części Programu), w szczególności: Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuchowie (dalej również jako: OPS) oraz Urząd Miejski w Tuchowie.

PODSTAWY PRAWNE

Podstawy prawne opracowania Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Tuchów na lata 2023-2026:

Ustawy:

1. z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 ze zm. – szczególnie w zakresie zmian wynikających z ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw – Dz. U. z 2021 r., poz. 2469);
2. z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r., poz. 2050, ze zm.);
3. z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r., poz. 1249);
4. z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1956 ze zm.);
5. z dnia 15 kwietnia 2011 roku o działalności leczniczej (Dz. U. z 2021 r. poz. 711 ze zm.);
6. z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 ze zm.);
7. z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2020 r., poz. 1057, ze zm.)

Programy krajowe:

1. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025 (Rozporządzenie Rady Ministrów dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021–2025 – Dz. U. z 2021 r., poz. 642);
2. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022 (Uchwała nr 183 Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2022 M.P. z 2021 r. poz. 1204).

Inne:

Uchwała nr XLII/389/2022 Rady Miejskiej w Tuchowie z dnia 30 marca 2022 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Tuchów na lata 2022-2030.

ROZDZIAŁ I – DIAGNOZA

Diagnoza Problemów Społecznych – informacje ogólne

W okresie lipiec-listopad 2022 r., na terenie Gminy Tuchów przeprowadzona została Diagnoza Problemów Społecznych, obejmująca podstawowe problemy społeczne związane z: nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniami behawioralnymi, a także przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym. W badaniu łącznie wzięło udział 649 osób (100 dorosłych, 519 uczniów i 20 sprzedawców alkoholu). Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie Gminy Tuchów oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Z uwagi na obszerny charakter wskazanego dokumentu, na potrzeby niniejszego Programu zaprezentowane zostaną jedynie rekomendacje, zawarte w Diagnozie.

Diagnoza Problemów Społecznych – rekomendacje

- Działania profilaktyczne na terenie Gminy Tuchów powinny mieć charakter długofalowy i różnorodny. Nie powinny one ograniczać się jedynie do środowiska szkoły – uczniów i nauczycieli, ponieważ przyniosą wtedy znacznie mniejsze efekty. Zdecydowanie korzystnym działaniem jest edukowanie wszystkich grup społecznych w celu kształtowania prawidłowych postaw oraz świadomości względem istniejących zagrożeń społecznych. Holistyczne działanie pomoże podnieść skuteczność działań.
- Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie gminy, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemów alkoholizmu, narkomanii, nikotynizmu i uzależnień cyfrowych zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucjach. Kluczową rolę mogą odgrywać instytucje cieszące się dużym zaufaniem wśród mieszkańców np. służby porządkowe lub organizacje pozarządowe.
- Rekomenduje się zwrócenie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji

i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem uzależnień od alkoholu lub narkotyków, czy też przemocy.

- Wsparcie kadry pedagogicznej poprzez odpowiednie szkolenia, umożliwiające rozwój kompetencji edukacyjnych, poszerzanie wiedzy i budowanie warsztatu metodycznego, ułatwiającego pracę szczególnie pod względem tzw. tematów trudnych (alkoholizm, narkomania, agresja, przemoc).
- Realizacji kampanii informacyjnej na temat konsekwencji prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.
- Realizowanie kampanii informującej o skutkach picia w ciąży, jak również zapoznanie mieszkańców z tematyką FAS – alkoholowego zespołu płodowego i uświadomienie kobietom w ciąży konieczności unikania nawet śladowych ilości alkoholu.

Profilaktyka uzależnień chemicznych powinna być prowadzona na kilku poziomach, aby spełniała swoją rolę:

- Profilaktyka pierwszorzędowa, to działania, które powinny być kierowane do grupy niskiego ryzyka, czyli osób zdrowych. Najważniejszym zagadnieniem tego rodzaju profilaktyki jest promowanie zdrowego trybu życia oraz opóźnienie wieku inicjacji spożywania substancji psychoaktywnych. Rozwijanie umiejętności społecznych i umiejętności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi, ogranicza występowanie zachowań ryzykownych. Zaleca się:
 - Kontynuację prowadzonych programów profilaktycznych ze względu na fakt, iż są one skuteczne i przynoszą zamierzone skutki.
 - Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmocnienie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych.
 - Organizację kursów radzenia sobie ze stresem, usprawniania komunikacji interpersonalnej, radzenia sobie z negatywnymi emocjami. Wzmocnienie asertywnych zachowań, pewności siebie i samoakceptacji.
 - Promocje, wspólnie ze szkołami, liderów młodzieżowych i wykorzystywanie ich aktywności w działaniach profilaktycznych i promujących zdrowy styl życia.

- Wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych, w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków, sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań - rekomenduje się, aby działania te miały formę warsztatów i spotkań z ekspertami, ponieważ jest to najbardziej lubiana i skuteczna forma profilaktyki dla tej grupy.
 - Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej w celu uświadomienia jak alkohol, papierosy oraz narkotyki wpływają na organizm człowieka oraz funkcjonowanie społeczności, poprzez kampanie w social mediach.
 - Badanie pokazało dużą rolę telewizji oraz Internetu w kształtowaniu postaw i opinii względem substancji odurzających, co powinno być wskazówką do opracowania działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach. Naturalnym środowiskiem młodych ludzi w czasach współczesnych jest Internet, dlatego warto spróbować dotrzeć do najmłodszych grup właśnie w ten sposób.
 - Ze względu na występowanie przemocy rówieśniczej w szkołach, rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży na temat przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie ich do nauki szkolnej.
 - Rekomenduje się edukację rodziny pod względem problemów uzależnień i zasięgnięcia pomocy w wypadku występowania przemocy. Edukacja może mieć formę warsztatów profilaktycznych dla dzieci (znaczna część mieszkańców uważa, że to skuteczna forma profilaktyki) oraz wykładów i pogadarek (duża część mieszkańców uważa, że to działanie przynosi najlepsze efekty profilaktyczne).
 - Prowadzenie lokalnych kampanii i innych działań edukacyjnych, mających na celu podniesienie wiedzy społeczeństwa na temat szkodliwości i skutków przyjmowania narkotyków, picia alkoholu i palenia papierosów.
- Profilaktyka drugorzędowa - to działania skierowane do osób zagrożonych, należących do grupy wysokiego ryzyka. Osoby te nie są trwale uzależnione, ale zaczynają dopiero eksperymentować z substancjami psychoaktywnymi. W tym obszarze najważniejsze jest ograniczenie głębokości zachowań niepożądanych i możliwość wycofania się z nich.
- Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem alkoholowym. Tym rodzinom powinny zostać

zaproprowane warsztaty lub spotkania, podczas których mogliby uzyskać wsparcie i wzmacniać swój autorytet wychowawczy pod okiem psychologów.

- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej o dostępnych formach pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym w gminie.
 - Opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim. Dane pokazują, iż osoby niepełnoletnie próbują kupić alkohol. Taka sytuacja przytrafiła się dziewięciu na trzynastu sprzedawcom, w tym jednej zdarza się często.
- Profilaktyka trzeciorzędowa, to ogół działań skierowanych do osób już trwale uzależnionych. Obejmuje ona leczenie skutków zachowań niepożądanych, czyli przeciwdziałanie pogłębianiu się choroby oraz umożliwienie powrotu do normalnego życia, poprzez wprowadzanie leczenia, rehabilitacji i resocjalizacji. Zaleca się:
- Zapewnienie łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnień i/lub przemocy. Badania pokazały, iż część mieszkańców nie wie, gdzie szukać pomocy w razie problemów.
 - Wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią. Wyrównywanie szans może zostać przeprowadzone w różnorodny sposób, m.in. opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających problemom społecznym w rodzinach, wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego lub wspieranie rodzin i form zastępczych w opiece nad dzieckiem. Działanie to znajduje uzasadnienie w fakcie, iż to rodzina jest podstawową komórką społeczną i to od jej kondycji zależy rozwój psychospołeczny dzieci i młodzieży.

Ze względu na fakt, iż zjawisko uzależnień behawioralnych stanowi obecnie coraz większy problem, zaleca się:

- Zwiększanie aktywności w działalności szkół w zakresie przeciwdziałania tym zagrożeniom, np. poprzez zajęcia profilaktyczne omawiające problem uzależnień behawioralnych. Badania pokazały, iż zdecydowana większość uczniów nie wie, czym są uzależnienia behawioralne.
- Realizację działań edukacyjnych zwiększających kompetencje informacyjno-medialne i ogólną świadomość problematyki zagrożeń cyfrowych. Działania te powinny obejmować nauczycieli i uczniów, a także ich rodziców traktowanych jako zintegrowane podmioty uczestniczące w procesie wychowawczym.
- Działaniami z zakresu edukacji powinni być objęci rodzice uczniów: na temat racjonalnych sposobów użytkowania mediów cyfrowych oraz konsekwencji zachowań problemowych i zagrożeń uzależnieniami czynnościowymi.
- Popularyzowanie wiedzy nt. uzależnień behawioralnych poprzez organizowanie kampanii społecznych – adresowanych do uczniów i ich rodziców, ale także dorosłych mieszkańców Gminy Tuchów.
- Wdrożenie procedur zwiększających bezpieczeństwo cyfrowe w szkołach ze względu na małą wiedzę uczniów w tym zakresie.
- Rozpowszechnienie informacji o placówkach udzielających pomocy w zakresie uzależnień od hazardu oraz na temat wskaźników pozwalających stwierdzić czy problem w tym zakresie występuje. Pomocne mogą okazać się broszury/ulotki plakaty informujące o negatywnych skutkach regularnego grania w gry hazardowe oraz wskazujące możliwe formy pomocy wyjścia z nałogu.

Dodatkowo zaleca się:

- Szkolenia dla rodziców – rekomenduje się przeprowadzenie szkoleń dla rodziców, które obejmowałyby następujące zagadnienia: organizacja czasu, podział obowiązków, rozwój emocjonalny dziecka oraz sposoby skutecznej komunikacji. Zdobyta wiedza pozwoli rodzicom lepiej wypełniać swoje obowiązki, pomoże zrozumieć psychikę młodego człowieka, a także mechanizmy rządzące jego postępowaniem. Efektem tych działań będzie wzmocnienie więzi rodzinnych.
- Rekomenduje się przeprowadzenie warsztatów lub akcji informacyjnych skierowanych do rodziców, które mogłyby uświadomić różnice między przemocą, a konfliktem

rodzinnym oraz nauczyć rozpoznawać sygnały świadczące o występowaniu przemocy w rodzinie. Planowane działania edukacyjne służyłyby również zwiększeniu poziomu wiedzy o konsekwencjach stosowania przemocy wobec dzieci i wzmocnieniu ich kompetencji opiekuńczo – wychowawczych (np. nauka rozwiązywania konfliktów rodzinnych).

- Wskazane jest przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury „Niebieskiej Karty” w szkole. Równie ważne jest też wsparcie dla rodziców poprzez przeprowadzenie szkolenia w zakresie wychowania pokolenia bez przemocy.
- Zaleca się kampanię mającą na celu zwiększenie świadomości osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży dotyczącej zagrożeń w sieci oraz wskazanie miejsc, gdzie można uzyskać pomoc.
- Biorąc pod uwagę rozwój mediów elektronicznych i związanych z tym zagrożeń, zasadne jest zwiększanie aktywności w działalności szkół w zakresie przeciwdziałania tym zagrożeniom, np. poprzez zajęcia profilaktyczne omawiające problem cyberprzemocy.
- Działania edukacyjne zwiększające kompetencje informacyjno-medialne i ogólną świadomość problematyki zagrożeń cyfrowych. Działania te powinny obejmować nauczycieli i uczniów, a także ich rodziców traktowanych jako zintegrowane podmioty uczestniczące w procesie wychowawczym.
- Działaniami z zakresu edukacji powinni być objęci rodzice uczniów: na temat racjonalnych sposobów użytkowania mediów cyfrowych oraz konsekwencji zachowań problemowych i zagrożeń uzależnieniami czynnościowymi.
- Popularyzowanie wiedzy nt. uzależnień behawioralnych poprzez organizowanie kampanii społecznych – adresowanych do dzieci w szkole podstawowej i ich rodziców.
- Wymagane jest wdrożenie procedur zwiększających bezpieczeństwo cyfrowe w szkołach, ze względu na małą wiedzę uczniów w tym zakresie.

ROZDZIAŁ II – ZAŁOŻENIA I ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są mieszkańcy Gminy Tuchów, w szczególności:

- osoby uzależnione (przede wszystkim od alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, ale również borykające się z innymi typami uzależnień, zwłaszcza uzależnień behawioralnych);
- członkowie rodzin z problemem alkoholowym i innymi uzależnieniami, w tym osoby współuzależnione;
- dzieci i młodzież szkolna, w tym ze środowisk zagrożonych i z problemami wynikającymi z uzależnień (ze szczególnym uwzględnieniem uzależnień behawioralnych wśród dzieci i młodzieży);
- najbliższe otoczenie osób uzależnionych.

ROZDZIAŁ III – REALIZATORZY PROGRAMU (POSIADANE ZASOBY)

Jak zostało to już wskazane, realizatorem niniejszego Programu jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tuchowie. Jednakże, aby zapobiegać negatywnym zjawiskom społecznym, należy włączyć do współpracy/współrealizacji Programu następujące podmioty:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuchowie,
2. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Tuchowie,
3. Punkt Konsultacyjny,
4. Placówki oświatowe – przedszkola, szkoły podstawowe oraz ponadpodstawowe zlokalizowane na terenie Gminy, ze szczególną rolą dyrektorów oraz kadry pedagogicznej,
5. Policja – Komenda Miejska Policji w Tarnowie – Komisariat Policji w Tuchowie,
6. Pozostałe podmioty i jednostki, funkcjonujące w zakresie realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej oraz świadczeń zdrowotnych, które swoimi działaniami mogą wesprzeć ww. jednostki, m.in.:
 - Centrum Zdrowia Tuchów – Poradnia Leczenia Uzależnień i Współuzależnień;
 - Wydział Duszpasterstwa Trzeźwości i Osób Uzależnionych;
 - Grupa Wsparcia AA „Iskra”
7. Sąd Rejonowy w Tarnowie – Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej.
8. Inne podmioty wspierające:
 - Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji,
 - Dom Kultury w Tuchowie,
 - Biblioteka Publiczna,
 - Placówka Wsparcia Dziennego „KUBUSIE”,
 - Placówka Wsparcia Dziennego „Wspólne Szczęście”.

ROZDZIAŁ IV – CELE PROGRAMU

Zgodnie z art. 4¹ ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi, Gminny Program „*stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych i który uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określone w Narodowym Programie Zdrowia*”. Opracowane Cele niniejszego Programu, jak również Zadania (określone w następnym Rozdziale), są zatem zgodne z Narodowym Programem Zdrowia 2021-2025, jak również Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Tuchów.

Działania podejmowane w ramach niniejszego Programu mają na celu m.in.:

1. Rozpoznawanie specyfiki problemów uzależnień na terenie Gminy Tuchów oraz potrzeb lokalnego środowiska w zakresie pomocy w ich rozwiązywaniu;
2. Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin;
3. Zmniejszenie rozmiarów aktualnie istniejących problemów uzależnień i zapobieganie powstawaniu nowych;
4. Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących szkód wynikających z nadużywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez dorosłych oraz dzieci i młodzież, jak również odnośnie uzależnień behawioralnych;
5. Upowszechnianie informacji o formach poszukiwania pomocy oraz instytucjach świadczących pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom;
6. Podnoszenie świadomości w zakresie dotyczącym zjawiska przemocy w rodzinie, w szczególności w rodzinie z problemem alkoholowym – działanie profilaktyczne;
7. Promocję zdrowego stylu życia i zachęcanie do różnorodnych form aktywności mieszkańców gminy (bez środków uzależniających);
8. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców;
9. Podnoszenie poziomu wiedzy i kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień.

Wskazane powyżej cele, należy określić jako Cele Strategiczne Programu.

ROZDZIAŁ V – ZADANIA PROGRAMU I SPOSOBY ICH REALIZACJI.

Zadanie 1

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, w szczególności od alkoholu i narkotyków.

1. Prowadzenie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla osób uzależnionych, członków rodzin z problemem alkoholowym i narkotykowym, uzależnieniami behawioralnymi, w tym problemem przemocy (w tym wynagrodzenie zatrudnionych specjalistów, utrzymanie punktu) – kontynuacja działania.
2. Upowszechnianie informacji o placówkach leczenia odwykowego.
3. Prowadzenie rozmów przez członków GKRPA, motywujących do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego.
4. Przyjmowanie wniosków w sprawie leczenia odwykowego osób nadużywających alkoholu, rozpatrywanie zgłoszeń i pism z Policji, OPS i innych instytucji, uzasadniających wszczęcie postępowania o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.
5. Wspieranie placówek leczenia uzależnień od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w celu zapewnienia kompleksowej opieki terapeutycznej w zakresie podstawowego programu leczenia uzależnień.
6. Finansowanie kosztów sporządzenia opinii biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu oraz kosztów opłat sądowych.
7. Współdziałanie w organizowaniu lokalnych narad i konferencji przy udziale Policji, dyrektorów szkół, OPS w zakresie diagnozowania i wdrażania systemu pomocy rodzinom z problemami alkoholowymi.
8. Współpraca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z dyrektorami szkół, przedszkoli i Policją w rozpoznawaniu zjawisk patologicznych wśród młodzieży szkolnej pod kątem ujawniania zagrożeń spowodowanych nadużywaniem napojów alkoholowych, narkotyków, dopalaczy i innych środków uzależniających.

9. Udzielanie osobom zainteresowanym i ich rodzinom aktualnych informacji na temat dostępnych placówek pomocy oraz instytucji, które są włączone w systemowe wspieranie rodzin uwikłanych w problemy alkoholowe.

Zadanie 2

Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

1. Umożliwianie osobom doznającym przemocy w rodzinie korzystania ze specjalistycznej pomocy np. psychologicznej, prawnej, zdrowotnej.
2. Dofinansowanie działalności specjalistycznych miejsc pomocy dla osób doznających przemocy w rodzinie, w szczególności pomoc dzieciom pokrzywdzonym (grupy wsparcia, pomoc psychologa, itp.).
3. Uruchamianie procedury Niebieskiej Karty w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie.
4. Kierowanie osób nadużywających alkoholu, o których mowa w art. 24 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, na badanie biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia oraz finansowanie kosztów tych badań.
5. Kierowanie do sądu wniosku o wszczęcie postępowania o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu oraz finansowanie kosztów postępowań sądowych.
6. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie informacji dotyczących uzależnień, w szczególności alkoholizmu, narkomanii oraz zjawiska przemocy w rodzinie (przewodniki, ulotki, plakaty, broszury, czasopisma, książki, kampanie lokalne, gadżety itp.).
7. Finansowanie szkoleń, kursów, warsztatów specjalistycznych, itp. dla członków GKRPA, członków Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie, pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej, nauczycieli z zakresu profilaktyki problemowej i przeciwdziałania przemocy.

Zadanie 3

Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, jak również przeciwdziałania uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych.

1. Organizowanie i finansowanie rekomendowanych programów profilaktycznych, warsztatów profilaktycznych i terapeutyczno-wychowawczych przeznaczonych dla dzieci, młodzieży, nauczycieli i rodziców.
2. Udział w ogólnopolskich kampaniach i akcjach informacyjno-profilaktycznych, w tym zakup niezbędnych ulotek, broszur, plakatów, gadżetów oraz ich dystrybucja, w szczególności dotyczących pijanych kierowców, kobiet w ciąży spożywających alkohol, przemocy w rodzinie, dopalaczy.
3. Organizowanie i finansowanie (lub współfinansowanie) spektakli profilaktycznych, zajęć, imprez, spotkań, wyjazdów profilaktycznych, edukacyjnych, kulturalnych, sportowych i turystycznych integrujących społeczność lokalną, promujących zdrowy styl życia oraz wspierających podnoszenie poziomu motywacji i samooceny.
4. Organizowanie i finansowanie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla dzieci i młodzieży (w tym zajęcia w kompleksie boisk sportowych ORLIK), tworzenie dzieciom, młodzieży i dorosłym warunków do spędzania czasu wolnego (np. wyjazdy, zabawy, koła zainteresowań, kluby).
5. Wspieranie i finansowanie przedsięwzięć profilaktycznych promujących trzeźwy i bezpieczny sposób spędzania wolnego czasu.
6. Organizowanie konkursów mających podłoże profilaktyczne i promujących zdrowy styl życia, zakup nagród, upominków, poczęstunku dla uczestników.
7. Współfinansowanie wypoczynku dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, na obozach, biwakach, wycieczkach, koloniach, półkoloniach, których program obejmuje

zajęcia z elementami profilaktycznymi, socjoterapeutycznymi z uwzględnieniem profilaktyki uniwersalnej zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Zdrowia.

8. Diagnozowanie i monitorowanie problemów społecznych, w tym uzależnień i przemocy na terenie Gminy.
9. Współpraca z Kościołem Katolickim w promowaniu trzeźwych obyczajów wśród dzieci i młodzieży, dofinansowanie pikników rodzinnych oraz akcji letniej dla dzieci skupionych przy parafiach.
10. Finansowanie posiłków dla dzieci uczęszczających na pozalekcyjne zajęcia do Ośrodka Wsparcia Dziennego przy parafii św. Jakuba Ap. w Tuchowie.
11. Montaż monitoringu na terenie obiektów sportowych, rekreacyjnych, kulturowych oraz o podwyższonym ryzyku przestępczości.
12. Poszerzanie i udoskonalanie oferty oraz wspieranie realizacji programów profilaktyki o których mowa w NPZ, poprzez prowadzenie grup zajęciowych, realizujących pozalekcyjne zajęcia tematyczne i sportowe, w tym profilaktyczne z zakresu problematyki alkoholowej, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych (w szczególności e-uzależnień) w ramach profilaktyki uzależnień (uniwersalnej, selektywnej i wskazującej), w tym dożywianie dzieci uczęszczających na zajęcia.
13. Działania w postaci dofinansowania do obiektów rekreacyjnych, urządzeń sportowych, sprzętu sportowego, placów zabaw oraz dofinansowanie działalności stowarzyszeń sportowych.

Zadanie 4

Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii.

1. Wspieranie działań profilaktycznych podejmowanych przez inne instytucje, organizacje pozarządowe, kościoły i osoby fizyczne działające na rzecz osób i rodzin z problemem alkoholowym.
2. Współdziałanie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie rozwiązywania

problemów w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym.

3. Kontynuowanie współpracy z Policją w zakresie kontroli przestrzegania zapisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi przez placówki korzystające z zezwoleń na handel napojami alkoholowymi na terenie gminy.
4. Współpraca z Policją w zakresie zapobiegania patologiom społecznym związanym z nadużywaniem alkoholu, narkotyków oraz przeprowadzanie spotkań profilaktycznych z dziećmi, młodzieżą w szkołach.
5. Udzielanie wsparcia materialnego i edukacyjnego dla inicjatyw podejmowanych przez podmioty zajmujące się statutowo profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień.
6. Dofinansowanie programów dla osób uzależnionych od alkoholu, realizowanych przez stowarzyszenia.
7. Współfinansowanie działań sportowych, kulturalnych i rekreacyjnych realizowanych przez stowarzyszenia i organizacje (np. kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne, koła gospodyń wiejskich) z terenu gminy mające na celu profilaktykę.
8. Wspomaganie działalności przedszkoli z terenu gminy Tuchów oraz Biblioteki Publicznej w Tuchowie mającej na celu profilaktykę.
9. Współdziałanie z kuratorami sądowymi, asystentami rodzin, pracownikami socjalnymi wykonującymi nadzór nad osobami poddanymi leczeniu odwykowemu.
10. Wspieranie wszelkich inicjatyw społecznych w zakresie wychowania w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi.

Zadanie 5

Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

1. Organizowanie i finansowanie szkoleń dla sprzedawców i właścicieli sklepów handlujących napojami alkoholowymi.

2. Przeprowadzanie kontroli przestrzegania zasad określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w podmiotach prowadzących sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu i poza miejscem sprzedaży.
3. Współpraca z organami i instytucjami w przypadku naruszenia ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Zadanie 6

Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Dofinansowanie zatrudnienia socjalnego osobom uzależnionym od alkoholu po zakończonym programie psychoterapii w zakładzie leczenia odwykowego poprzez wspomaganie działalności Centrów Integracji Społecznej w przypadku ich utworzenia.

ROZDZIAŁ VI – PRZEWIDYWANE REZULTATY

Przewidywane efekty działań podjętych w ramach realizacji niniejszego Programu obejmują przede wszystkim:

- stały spadek liczby osób dotkniętych uzależnieniami;
- łagodzenie skutków społecznych i zawodowych alkoholizmu;
- rozwój sieci wspierającej osoby uzależnione i ich rodziny;
- wzrost świadomości dzieci i młodzieży na temat negatywnych skutków uzależnień
 - w szczególności co do wpływu na zdrowie oraz rodzinę (relacje);
- wzrost aktywności instytucji pomocowych, powiązany ze wzrostem zaufania do tychże instytucji;
- powszechna wiedza sprzedawców alkoholu na temat ich odpowiedzialności oraz podstawowych regulacji prawnych dot. sprzedaży alkoholu.

Prognozowane zmiany Gmina Tuchów osiągnie poprzez współpracę wszystkich osób, stowarzyszeń oraz instytucji i organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej.

ROZDZIAŁ VII – FINANSOWANIE ZADAŃ

Źródłem finansowania zadań zawartych w Gminnym Programie będą środki finansowe budżetu Gminy Tuchów stanowiące dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wniesione przez podmioty gospodarcze zgodnie z art. 18² ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Dochody te stanowią dochód gminy, który w całości jest przeznaczany na realizację programu.

Klasyfikacja budżetowa obejmuje dział 851 (Ochrona zdrowia), rozdział 85153 (Zwalczanie Narkomanii) oraz 85154 (Przeciwdziałanie Alkoholizmowi).

Dodatkowym źródłem finansowania mogą być środki, pozyskiwane z tzw. „opłat za małpki” na przeciwdziałanie negatywnym skutkom spożywania alkoholu.

Poza wyżej wymienionymi źródłami finansowania, Gmina Tuchów może uwzględnić w budżecie dodatkowe środki własne, w związku z realizacją zadań wynikających z niniejszego Programu.

GKRPA, uwzględniając postanowienia uchwały budżetowej Gminy, co roku przedstawiają Burmistrzowi szacowane koszty realizacji zadań w postaci planu finansowego. Plan ten w szczególności uwzględniać musi:

- koszty realizacji zadań profilaktycznych;
- koszty kursów i szkoleń;
- wynagrodzenia członków GKRPA;
- koszty związane z utrzymaniem Punktu Konsultacyjnego.

Plan finansowy, z uwagi na kilkuletnią perspektywę realizacji niniejszego Programu, może być modyfikowany i zmieniany w danym roku jego realizacji, z uwzględnieniem przesunięć środków między zadaniami.

ROZDZIAŁ VIII – GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W TUCHOWIE

Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. inicjowanie działań zmierzających do orzeczenia o obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu od alkoholu osób zgłoszonych jako nadużywające alkoholu,
2. podejmowanie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu osób uzależnionych od alkoholu:
 - udzielanie informacji na temat możliwości leczenia uzależnienia,
 - motywowanie do podjęcia terapii odwykowej,
 - udzielanie informacji o działających grupach wsparcia, klubach i stowarzyszeniach abstynenckich,
3. kontrolowanie przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych,
4. propagowanie i popularyzowanie wiedzy z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
5. współpraca z organizacjami, placówkami, instytucjami i osobami fizycznymi związanymi z problematyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych,
6. opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych,
7. udzielanie stosownego wsparcia i informacji ofiarom przemocy domowej o możliwości ich powstrzymania, a także prowadzenie do uruchomienia interwencji w przypadku zdiagnozowania przemocy domowej,
8. udzielanie informacji na temat możliwości pomocy i kompetencji poszczególnych służb z terenu gminy i powiatu, które zajmują się profesjonalną i systemową pomocą dla osób i rodzin z problemem alkoholowym lub występowaniem przemocy domowej,
9. w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym, stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” i współpraca z zespołem interdyscyplinarnym działającym na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
10. współpraca z Ośrodkiem Pomocy Społecznej, a także innymi podmiotami (np. fundacje, stowarzyszenia) mająca na celu prowadzenie działań związanych z integracją społeczną osób uzależnionych.

Zasady wynagradzania Członków Komisji

1. Osobom powołanym w skład GKRPA w Tuchowie przysługuje wynagrodzenie za pracę w Komisji. Do podstawowych obowiązków wszystkich członków Komisji należy m.in. udział w posiedzeniach Komisji, prowadzenie rozmów motywujących z osobami kierowanymi do Komisji, przeprowadzanie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, opiniowanie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami Rady Gminy.
2. Za wykonywanie zadań wynikających z Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują wynagrodzenie w wysokości 17% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w danym roku, natomiast koordynator GKRPA – 34% minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w danym roku, miesięcznie niezależnie od ilości posiedzeń Komisji.
3. Kwoty określone w pkt. 2 są kwotami brutto.
4. Wypłata wynagrodzenia następuje do 10 dnia każdego miesiąca za miesiąc poprzedni na podstawie sporządzonej i podpisanej przez Przewodniczącego GKRPA, listy obecności podpisanymi przez poszczególnych Członków Komisji biorących udział w jej pracach.
5. Członkom Komisji przysługują diety oraz zwrot kosztów przejazdów i noclegów z tytułu pełnienia obowiązków Członka Komisji na zasadach obowiązujących pracowników samorządowych z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, przy czym udział w szkoleniach i wyjazdach nie uważa się za wykonywanie zadań bieżących Komisji.
6. Koszty szkoleń i konferencji komisji wraz z uwzględnieniem kosztów przejazdu pokrywane są ze środków przeznaczonych na realizację Programu

ROZDZIAŁ IX – MONITORING I EWALUACJA

Monitoring jest to stała i ciągła obserwacja ilościowych oraz jakościowych zmian pewnych wielkości, mająca na celu zapewnienie informacji zwrotnych na temat skuteczności i efektywności wdrażania niniejszego Programu na terenie Gminy, a także jego ocenę i zmianę (tam, gdzie jest to konieczne). Monitoring służy badaniu i ocenie sposobu oraz efektywności dochodzenia do wyznaczonych celów i zadań, a także poziomu ich osiągnięcia.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 2c ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Burmistrz Tuchowa sporządza, na podstawie ankiety opracowanej przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, informację z realizacji działań podejmowanych w danym roku, które wynikają z Gminnego Programu, i przesyła ją do tegoż Centrum w terminie do dnia 15 kwietnia roku następującego po roku, którego dotyczy informacja.

Realizatorem niniejszego Programu jest Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wobec tego, podstawowym dokumentem w procesie monitoringu, stanowiącym również podstawę do wypełnienia przez Burmistrza ww. ankiety, będą raporty realizacji zadań opracowywane przez GKRPA. Raporty takie sporządzane będą do końca lutego roku następującego po roku, którego dotyczyć będzie raport. Dokument ten będzie opracowany w oparciu o sprawozdania (raporty częściowe) jednostek organizacyjnych Gminy z realizacji wyznaczonych dla nich zadań oraz wszelkie dane uzyskane od podmiotów publicznych oraz prywatnych zaangażowanych w politykę społeczną, w tym w szczególności przeciwdziałanie uzależnieniom. Raport ten, Przewodniczący GKRPA przedstawia Burmistrzowi w formie informacji o stanie wdrażania Programu.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 2b ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Burmistrz sporządza raport z wykonania w danym roku Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i efektów jego realizacji, który przedkłada Radzie Miejskiej w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport.

ROZDZIAŁ X – POSTANOWIENIA KOŃCOWE

1. Program obejmuje zadania do realizacji od dnia 01.01.2023 r. do dnia 31.12.2026 r.
2. Działalność GKRPA jest finansowana w ramach realizacji Gminnego Programu.
3. Nadzór nad realizacją Programu sprawuje Burmistrz Tuchowa.
4. Przy realizacji programu należy współpracować ze wszystkimi instytucjami i organizacjami statutowo zobowiązanymi do rozwiązywania problemów alkoholowych, problemu narkomanii, a także innych uzależnień (zwłaszcza behawioralnych).

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY Tuchów

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE.....	2
1.1. Cele i ogólne założenia badania.....	4
1.2. Problematyka badania	5
2. METODOLOGIA BADANIA.....	9
2.1. Opis metody i próby badawczej.....	9
2.2. Narzędzia badawcze.....	11
3. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY	12
3.1. Struktura badanej próby.....	13
3.2. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	16
3.3. Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	24
3.4. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	27
3.5. Problem przemocowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	34
3.6. Problem uzależnień behawioralnych z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	43
3.7. Gmina wobec problemów społecznych – opinia mieszkańców.....	52
4. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY GMINY	56
4.1. Struktura badanej próby.....	57
4.2. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	58
4.3. Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	65
4.4. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	68
4.5. Profilaktyka z perspektywy dzieci i młodzieży.....	73
4.6. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	78
4.7. Problem uzależnień behawioralnych z perspektywy dzieci i młodzieży.....	85
5. BADANIE SPRZEDAWCÓW GMINY	91
5.1. Struktura badanej próby	92
5.2. Problemy społeczne z perspektywy sprzedawców.....	93
6. WNIOSKI I REKOMEDNACJE.....	102
7. PODSUMOWANIE.....	110

1. WPROWADZENIE

Problemy i zagrożenia społeczne występują w każdej społeczności lokalnej. Są one elementem naszej rzeczywistości i każdy bezpośrednio lub pośrednio zetknął się ze skutkami tych zjawisk. Mimo to, wspomniane zagrożenia nie skupiają naszej uwagi w takim stopniu jak przykładowo terroryzm, klęski żywiołowe czy też awarie infrastruktury krytycznej. Jest to między innymi związane z charakterem i powszechnością zagrożeń społecznych, które towarzyszą nam na co dzień, a ich negatywne skutki zauważalne są często po dłuższym okresie czasu.

W związku z tym nie są to zjawiska tak spektakularne i medialne, aby relacjonować je „na żywo” lub analizować na pierwszych stronach gazet. Są to jednak istotne zagrożenia, które negatywnie oddziałują na jednostkę, rodzinę, społeczeństwo i powodują dysfunkcję całych grup społecznych. Z tego względu problemy społeczne należy monitorować na bieżąco i dążyć do ich ograniczenia lub wyeliminowania z życia wspólnoty, choć to ostatnie wydaje się niezmiernie trudne.

Problemy społeczne określane są jako „ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”¹. Jerzy Kwaśniewski pod pojęciem problemów społecznych rozumie takie „zachowania ludzkie i zjawiska społeczne, które ze względu na swój charakter, skutki czy intensywność występowania postrzegane są i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domagające się rozwiązania”².

Z powyższych definicji wynika jednoznacznie, że problemy społeczne to zdarzenia oraz zachowania ludzkie, które ze względu na swoją skalę i charakter stanowią zagrożenie dla funkcjonowania i rozwoju członków danej wspólnoty.

¹ K. Frysztacki, *Socjologia problemów społecznych*, Warszawa 2009, s. 20

² J. Kwaśniewski, *Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych* [w:] J. Kwaśniewski (red.), *Badania problemów społecznych 2*, Warszawa 2006, s. 7

Zagrożenia społeczne definiowane są jako zjawiska godzące bezpośrednio w jednostkę, jej biologiczne oraz egzystencjalne podstawy istnienia. Są to wszystkie przypadki odnoszące się do niebezpieczeństwa utraty życia i zdrowia, tożsamości narodowej i etnicznej poszczególnych społeczności oraz bezpieczeństwa socjalnego i publicznego. Analizowane zagrożenia „w znaczący sposób wpływają na jakość i standard życia ludzi, a tym samym na poziom rozwoju cywilizacyjnego danego państwa, czy szerzej pewnych obszarów geograficznych”³.

Zjawiska godzą nie tylko w jednostkę, ale mogą powodować także dysfunkcję całych grup społecznych, w tym również wspólnot samorządowych. Ich spektrum jest bardzo szerokie. W literaturze przedmiotu do najważniejszych zalicza się m.in. bezrobocie, ubóstwo, deficyt mieszkań, bezdomność, patologie społeczne (alkoholizm, narkomanię, przestępczość), AIDS czy też korupcję i nepotyzm. Wymienione zagrożenia zakłócają funkcjonowanie i rozwój nie tylko społeczności lokalnych, ale mogą stanowić także problem o charakterze globalnym.

Ważnym elementem w zakresie zabezpieczenia bezpieczeństwa, a tym samym praktycznemu przeciwdziałaniu zagrożeniom i występującemu lokalnie ryzyku, jest budowa lokalnych programów prewencyjnych, które powinny zawierać następujące elementy:

- określenie występujących na danym obszarze problemów społecznych,
- zdefiniowanie grup dotkniętych problemami społecznymi,
- określenie celów podejmowanych działań prewencyjnych, głównych i cząstkowych,
- określenie zadań, obszarów, na których będą realizowane działania,
- określenie podmiotów zainteresowanych współpracą przy realizacji, form i metod działań oraz terminów ich realizacji,
- opracowanie założeń ewaluacyjnych,
- oszacowanie kosztów poszczególnych działań oraz całego programu,
- wskazanie osoby odpowiedzialnej za opracowanie dokumentu programu prewencyjnego.

³ M. Leszczyński, *Bezpieczeństwo społeczne Polaków wobec wyzwań XXI wieku*, Warszawa 2011, s. 62

Wprowadzanie w życie dobrze skonstruowanych programów prewencyjnych o charakterze lokalnym przyczyni się do podniesienia poczucia bezpieczeństwa wśród członków społeczności lokalnej.

1.1. Cele i ogólne założenia badania

Niniejsza diagnoza ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w 2022 roku, obejmujących podstawowe problemy społeczne związane z: nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniami behawioralnymi, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym.

Dane dotyczące lokalnych problemów społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Tuchów wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- dorośli mieszkańcy,
- dzieci i młodzież szkolna,
- sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- zidentyfikowania problemów uzależnień wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców,
- zidentyfikowania problemu przemocy w rodzinie,
- zidentyfikowanie problemu przemocy rówieśniczej i szkolnej wśród uczniów z Gminy Tuchów,
- zidentyfikowanie skali problemów uzależnień behawioralnych wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców gminy,
- zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- określenia skali oraz zakresu problemów uzależnień,
- zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- pokazania rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

1.2. Problematyka badania

Niniejsza diagnoza omawia następujące problemy społeczne:

- **Problem alkoholowy (alkoholizm)** – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”⁴. Alkoholizm ściśle wiąże się z negatywnymi zjawiskami społecznymi takimi jak: bezrobocie, przemoc, ubóstwo, czy zachowania kryminalne. Problem alkoholowy wśród współczesnych społeczeństw jest problemem o bardzo szerokim zasięgu, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w poniższej diagnozie.
- **Problem narkotykowy (narkomania)** – według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”⁵. W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala zjawiska wśród dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży szkolnej na terenie Gminy Tuchów.
- **Problem nikotynowy (nikotynizm)** – jest zjawiskiem, które polega na regularnym zażywaniu tytoniu, w skład którego wchodzi nikotyna – silna trucizna oraz szereg innych substancji, które wykazują negatywny wpływ na nasz organizm. Nikotynizm jest uzależnieniem fizycznym i psychicznym. Został szczegółowo opisany w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD 10. Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali uzależnienia, dostępności papierosów dla uczniów na terenie gminy, a także skali problemu wśród dorosłych mieszkańców Gminy Tuchów.

⁴ T. Pilch, *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, str. 92.

⁵ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2020 poz. 2050).

- **Zjawisko przemocy** - przyjmować różnorodne formy. Są to w szczególności:
 - **przemoc fizyczna** – zwrócona przeciwko fizyczności człowieka, niosąca ryzyko uszkodzenia ciała poprzez takie zachowania jak np.: popychanie, potrząsanie, bicie, policzkowanie, kopanie, duszenie, rzucanie w kogoś przedmiotami, przypalanie, topienie;
 - **przemoc psychiczna** – zmierzająca do poniżenia ofiary, zastraszenia, pozbawienia wiary we własne możliwości; obejmuje wszystkie działania (z wyjątkiem użycia siły fizycznej), służące obniżeniu poczucia własnej wartości, wywołaniu stanów lękowych i zaburzeń osobowości oraz zahamowania procesu osobistego rozwoju, takie jak np. szantaż emocjonalny, manipulacja, śledzenie, nękanie telefonami, wysyłanie anonimów, nagabywanie;
 - **przemoc seksualna** – polega na zmuszaniu ofiary do jakiegokolwiek formy aktywności seksualnej, a także na zachowaniach sprowadzających ją do roli obiektu seksualnego poprzez np. niechciane dotykanie, szczyknięcia, klepanie, żarty i gesty upokarzające seksualną naturę drugiej osoby;
 - **przemoc ekonomiczna** – obejmuje działania służące ograniczeniu swobodnego dysponowania pieniędzmi i własnymi dobrami bądź dostępu do dóbr wspólnych; może polegać np. na odbieraniu pieniędzy, kontrolowaniu wydatków, zmuszaniu do proszenia o pieniądze czy uniemożliwianiu podjęcia pracy.
 - **zaniedbanie** - polega na nie zaspokajaniu podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych osoby.

- **Zjawisko przemocy w rodzinie** – przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób

dotkniętych przemocą”⁶. Niniejsza diagnoza ukazuje skale, przyczyny oraz rodzaj problemu.

Cechy przemocy w rodzinie:

- **INTENCJONALNOŚĆ** – zamierzone działanie, mające na celu kontrolowanie i podporządkowanie sobie osoby doznającej przemocy w rodzinie,
- **NIERÓWNOWAGA SIŁ** – zdecydowane przewaga jednej ze stron w relacji (fizyczna również, ale przede wszystkim psychiczna),
- **POWODOWANIE CIERPIENIA I BÓLU** – narażanie zdrowia i życia na poważne szkody. Doświadczanie cierpienia i bólu powoduje, że ofiara traci zdolność do samoobrony,
- **NARUSZANIE PRAW I DÓBR OSOBISTYCH** – sprawca wykorzystując przewagę sił narusza podstawowe prawa (np. do stanowienia o sobie, nietykalności cielesnej, godności itp.).
- **Zjawisko przemocy rówieśniczej** – Dan Olweus, pionier badań nad zjawiskiem przemocy szkolnej definiuje przemoc jako „agresywne zachowanie, w którym sprawca używa swego ciała lub przedmiotu (włączając broń) do zranienia lub skrzywdzenia innej osoby”. Z kolei WHO określa przemoc jako „użycie z rozmysłem siły lub groźenie nią, przeciw sobie, innej osobie, grupie lub społeczności, co prowadzi do zranienia, śmierci, lub szkody psychicznej, a także do zaburzeń rozwojowych i upośledzenia społecznego”⁷. Nowym problemem, który pojawia się już coraz częściej wśród Polskich uczniów to zjawisko cyberbullyingu lub inaczej mówiąc cyberprzemocy. Poniższa tabela przedstawia różne sposoby rozumienia cech charakterystycznych dla systematycznej przemocy rówieśniczej w szkole i jej cyfrowego odpowiednika.

⁶ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2021 poz. 1249)

⁷ Przemoc i agresja w szkołach w Europie – sposoby przeciwdziałania, Polskie Biuro Eurydice, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2007r.

Tab. 1. Dręczenie szkolne i cyberbullying. Różne rozumienie właściwości dręczenia w tradycyjnym dręczeniu i cyberbullyingu.

Kryterium wyróżniające	Tradycyjny bullying	Cyberbullying
Powtarzalność	Wynika z wielokrotnego działania sprawców.	Może wynikać z cech samego materiału zamieszczonego w Internecie, który jest albo wielokrotnie kopiowany, albo długotrwanie obecny; w obu tych przypadkach ofiara doświadcza powtarzalnej wiktyimizacji.
Nierównowaga sił	Wynika z przewagi ilościowej, fizycznej lub psychologicznej sprawcy bądź sprawców.	Może wynikać z większych kompetencji sprawców w zakresie obsługi nowych technologii komunikacyjnych.
Intencjonalność	Jest operacjonalizowana najczęściej jako świadoma chęć skrzywdzenia ofiary.	Część badań wskazuje, że ze względu na cechy komunikacji zapośredniczonej (m.in. redukcja sygnałów niewerbalnych) niektórzy sprawcy nieświadomie krzywdzą ofiary.

- **Uzależnienia behawioralne** – Amerykańskie Towarzystwo Psychiatryczne formalnie potwierdziło istnienie uzależnień/nałogów behawioralnych w maju 2013 poprzez opublikowanie piątej rewizji klasyfikacji DSM i włączenie zaburzenia uprawiania hazardu do kategorii zaburzeń i nałogów. Mianem uzależnień behawioralnych określa się formy zaburzeń (nałogów) nie związanych z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, a związanych z niekontrolowanym wykonywaniem pewnych czynności. W niniejszym badaniu zwrócono uwagę przede wszystkim na uzależnienia związane z komputerem i Internetem, fonoholizmem, zakupoholizmem, pracoholizmem oraz hazardem. Jest to coraz bardziej popularny rodzaj uzależnień, w związku z tym niniejsza diagnoza porusza również te kwestie.

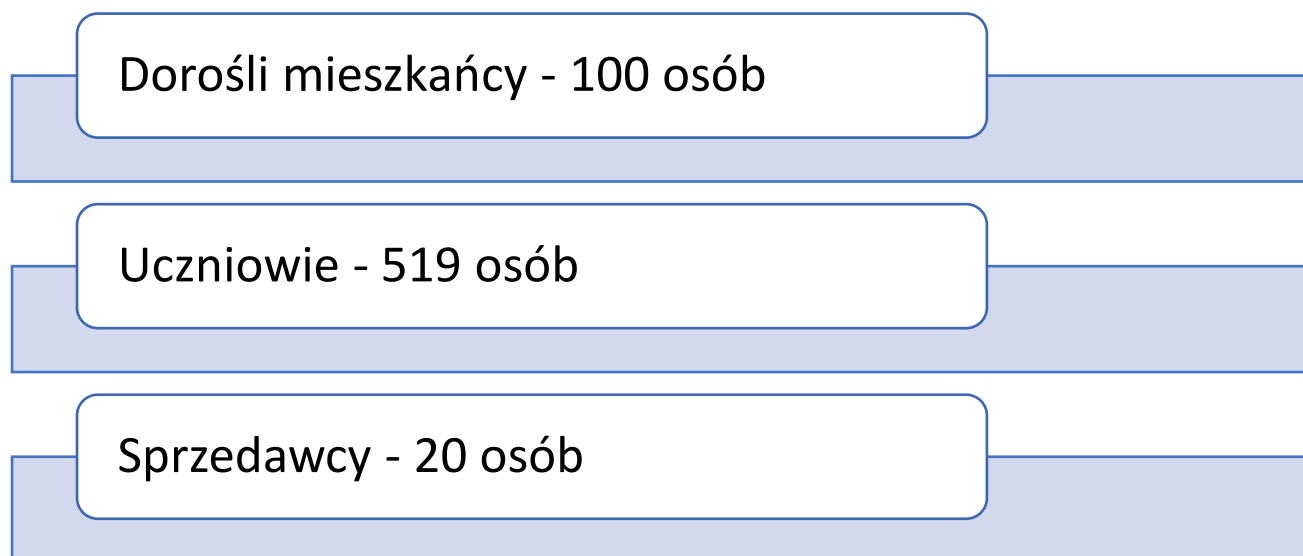
2. METODOLOGIA BADANIA

2.1. Opis metody i próby badawczej

Główny cel badania stanowiło zdiagnozowanie skali problemów społecznych w Gminie Tuchów oraz postaw mieszkańców względem: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz zjawiska przemocy, uzależnień behawioralnych i innych problemów społecznych.

Obszary dotyczące ogólnej wiedzy i opinii mieszkańców, ich doświadczeń osobistych oraz postrzegania zjawiska uzależnień w najbliższym otoczeniu zostały przeanalizowane za pomocą badania ankietowego, przeprowadzonego na próbie badawczej, która została przedstawiona poniżej:

Graf. 1. Schemat próby badawczej:

Na potrzeby niniejszej diagnozy zdecydowano się na zastosowanie nieprobabilistycznego doboru próby losowej, ze względu na fakt, iż był on najbardziej odpowiedni do ustalonych celów badawczych.

Badania zostały przeprowadzane w miesiącach czerwiec – wrzesień 2022 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 649 osób. Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Badania sondażowe (ilościowe) przeprowadzono wśród dorosłych mieszkańców na terenie Gminy Tuchów za pomocą metody CAWI (badanie za pomocą ankiety internetowej). Link odnoszący się do ankiety internetowej został umieszczony na głównej stronie Urzędu Gminy Tuchów. Uzupełnione przez dorosłych mieszkańców ankiety zostały odesłane w formie elektronicznej w postaci zestawienia wszystkich danych, co zapewniło badanym pełną anonimowość.

W badaniu uczniów również zastosowano metodologię ilościową CAWI. Wybór metody sondażu diagnostycznego sprawił, że najbardziej dogodną techniką była ankieta audytoryjna. Uczniowie, zebrani w większej grupie, wypełniali samodzielnie ankiety. Badanie przeprowadzone zostało zgodnie z zasadami etyki, zaś uczestnicy poinformowani zostali o zachowaniu anonimowości badania. Za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrektorów szkół podstawowych i ponadpodstawowych na przeprowadzenie badań w ich placówkach.

Natomiast wśród sprzedawców alkoholu zastosowano metodę PAPI (wywiad bezpośredni realizowany przy użyciu papierowej ankiety). Wykorzystana technika badawcza opierała się na bezpośrednim komunikowaniu się ankietera z respondentami, przy wykorzystaniu ustrukturyzowanego narzędzia badawczego, jakim był kwestionariusz ankiety.

Kwestionariusz ankiety umożliwił uzyskanie informacji dotyczących stanu oraz nasilenia zagrożeń społecznych występujących na terenie gminy, między innymi poprzez zdiagnozowanie problemów i oczekiwań zgłaszanych przez dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży ze szkół zlokalizowanych na terenie Gminy Tuchów.

2.2. Narzędzia badawcze

Kwestionariusz ankiety opracowanej na potrzeby niniejszej diagnozy można podzielić na 3 części.

1. **Część adresowo-tytułową** - umieszcza się ją na pierwszej stronie ankiety, gdzie wyszczególnione są takie kwestie jak: nazwa ośrodka badawczego, tytuł kwestionariusza oraz szczegółowe instrukcje dla respondenta.
2. **Część merytoryczną** - zawarte są w niej pytania dotyczące badanych zagadnień.
3. **Część metryczkową** - zawarte są w niej dane dotyczące respondenta. Są to np. płeć, wykształcenie, stan cywilny, przedział wiekowy lub miejsce zamieszkania. Informacje te pozwalają na korelacje z innymi pytaniami zawartymi w ankiecie.

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta. Ze względu na fakt, iż wyniki badań realizowanych w roku 2021 będą porównywane do badań realizowanych w latach ubiegłych, kwestionariusz badań został niezmienny. Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy.

Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).

3. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Przeprowadzone wśród mieszkańców badania ankietowe dotyczyły przede wszystkim ich ogólnej wiedzy i opinii na temat zjawiska uzależnień i przemocy, doświadczeń osobistych oraz spostrzeżeń wpływających z obserwacji najbliższego otoczenia.

W kwestionariuszu badawczym znalazły się pytania odnoszące się do kwestii alkoholu, narkotyków, dopalaczy, papierosów, zjawiska przemocy, uzależnień behawioralnych i innych problemów społecznych w gminie oraz działań gminy w zakresie rozwiązywania problemów.

Badanie zostało podzielone na bloki dotyczące następujących problemów:

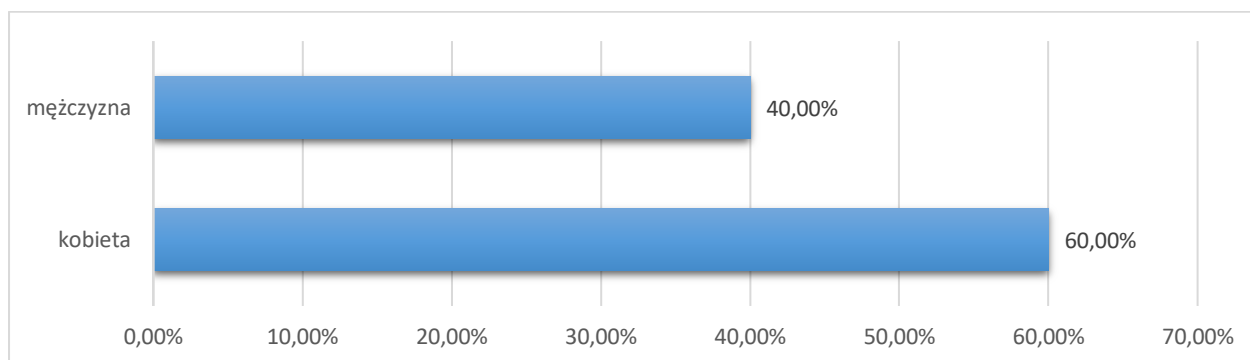
Graf. 3.1 Obszar tematyczny zawarty w kwestionariuszu ankiety dla dorosłych mieszkańców

W sumie respondenci udzielili odpowiedzi na 59 pytań, a do ankiety dołączona została metryczka pozwalająca na ustalenie między innymi: wieku, płci oraz statusu zawodowego respondentów.

3.1. Struktura badanej próby

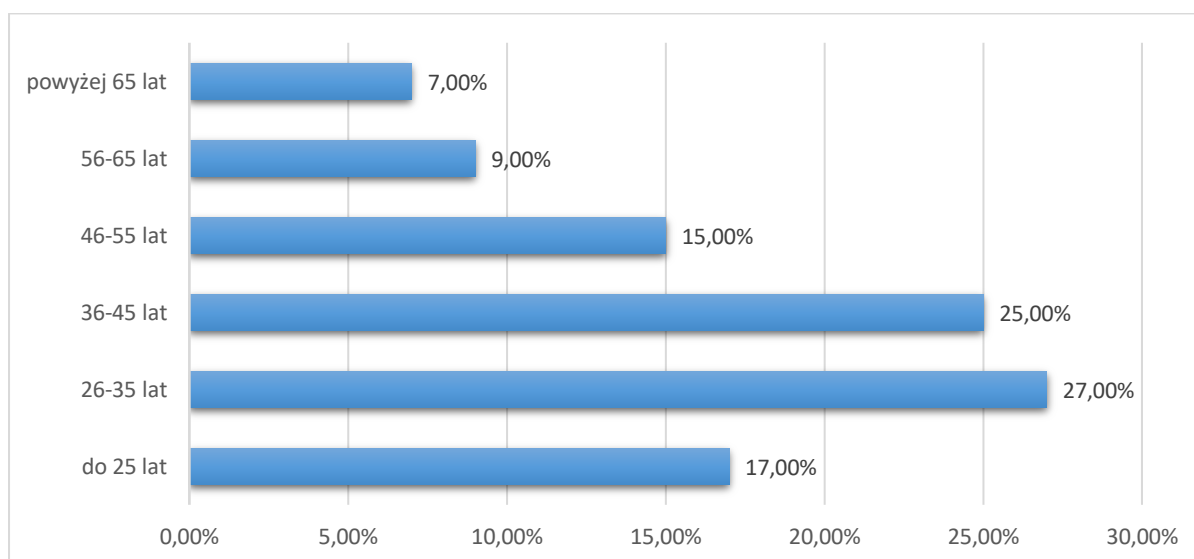
W niniejszym badaniu wzięło udział 100 dorosłych mieszkańców Gminy Tuchów. Analizując próbę badawczą ze względu na płeć można zauważyć, iż większość badanej próby tworzą kobiety, tj. 60,00%. W badaniu udział również wzięło 40,00% mężczyzn.

Wyk. 1. Płeć:

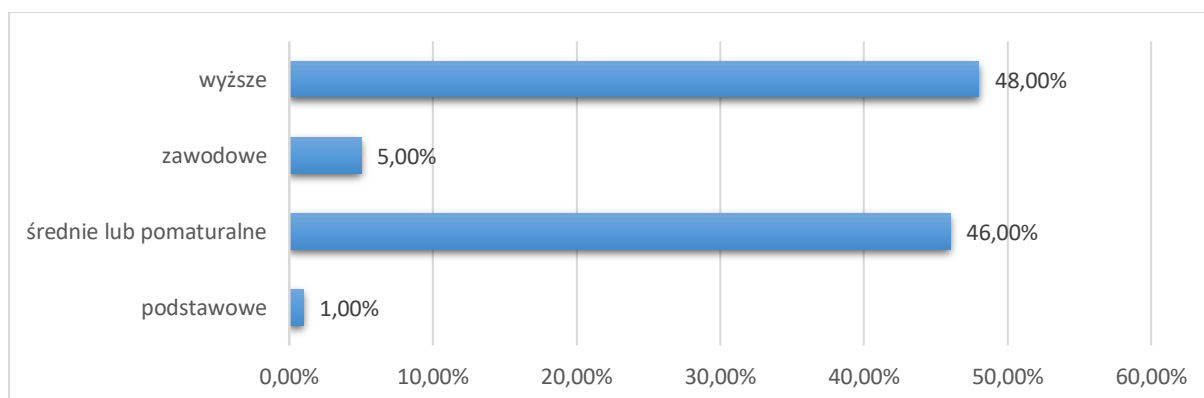
Wśród ankietowanych mieszkańców najlicniejszą grupę tworzą osoby w wieku 26 – 35 lat (27,00%) oraz w wieku 36 – 45 lat (25,00%). Osoby w wieku 46 – 55 lat stanowią 15,00% badanej społeczności, 17,00% respondentów znajduje się w grupie wiekowej do 25 lat. Natomiast 9,00% próby stanowią osoby w wieku 56-65 lat, a 7,00% to osoby powyżej 65 roku życia.

Wyk.2. Wiek:

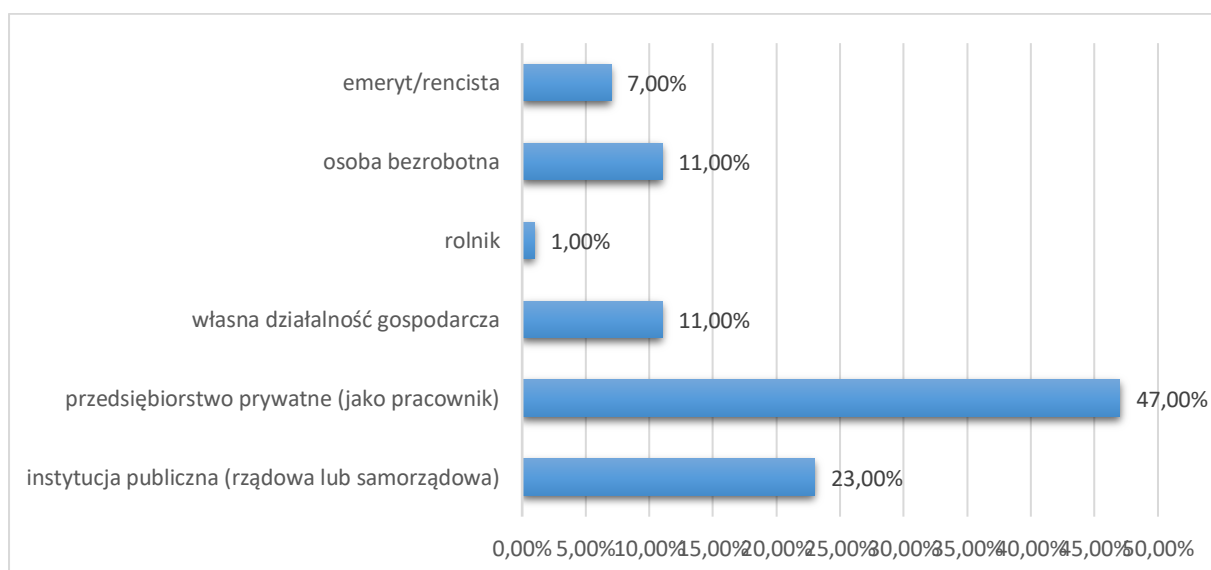
Analizując badaną społeczność ze względu na wykształcenie można zauważyć, iż wykształceniem wyższym legitymizuje się 48,00% badanych, 46,00% osób posiada wykształcenie średnie lub pomaturalne. Wykształcenie zawodowe posiada 5,00% ankietowanych, a wykształcenie podstawowe 1,00% respondentów.

Wyk. 3. Wykształcenie:

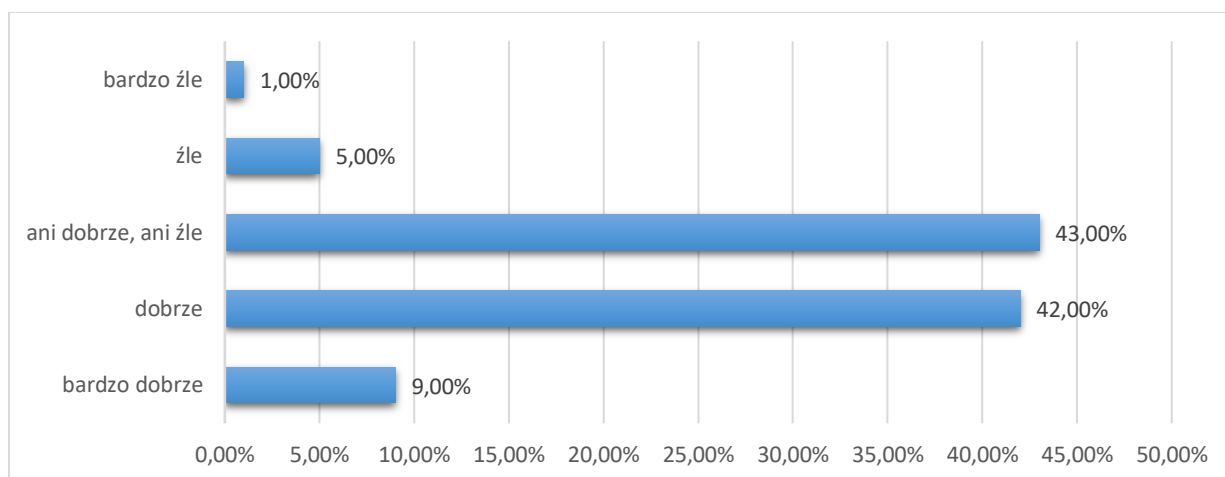
Najliczniejsza grupa ankietowanych osób pracuje w przedsiębiorstwach prywatnych jako pracownicy – takiej odpowiedzi udzieliło 47,00% osób. Natomiast 23,00% osób pracuje w instytucjach publicznych (rządowych lub samorządowych), 11,00% osób prowadzi własną działalność gospodarczą. Na emeryturze lub rencie znajduje się 7,00% osób, bez pracy pozostaje 11,00% badanych, a 1,00% próby stanowią rolnicy.

Wyk. 4. Miejsce zatrudnienia:

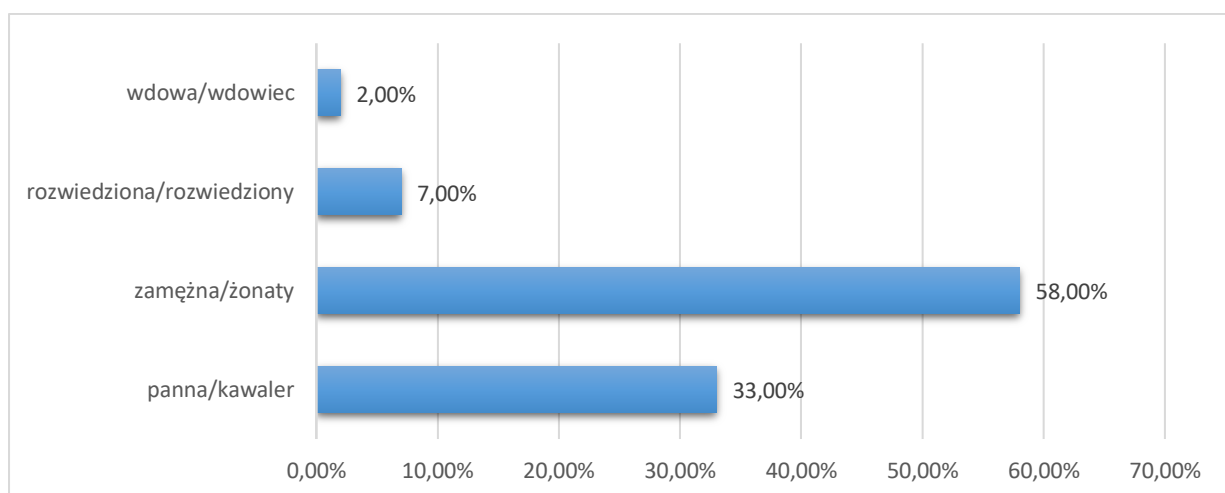
Większość osób (43,00%) uważa, że ich sytuacja materialna nie jest dobra, ani zła, kolejna grupa ankietowanych (42%) oświadczyła, że ich sytuacja jest ani dobra. Bardzo dobrze sytuację finansową ocenia 9,00% osób. Natomiast 5,00% osób twierdzi, iż jest ona zła, z kolei 1,00% wskazuje na odpowiedź bardzo zła.

Wyk. 5. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

Osoby zamężne lub żonate stanowiły ponad połowę próby badawczej, tj. 58,00%. 33,00% ankietowanych to osoby stanu wolnego, 7,00% badanych jest po rozwodzie, a 2,00% to wdowiec lub wdowa.

Wyk. 6. Stan cywilny:

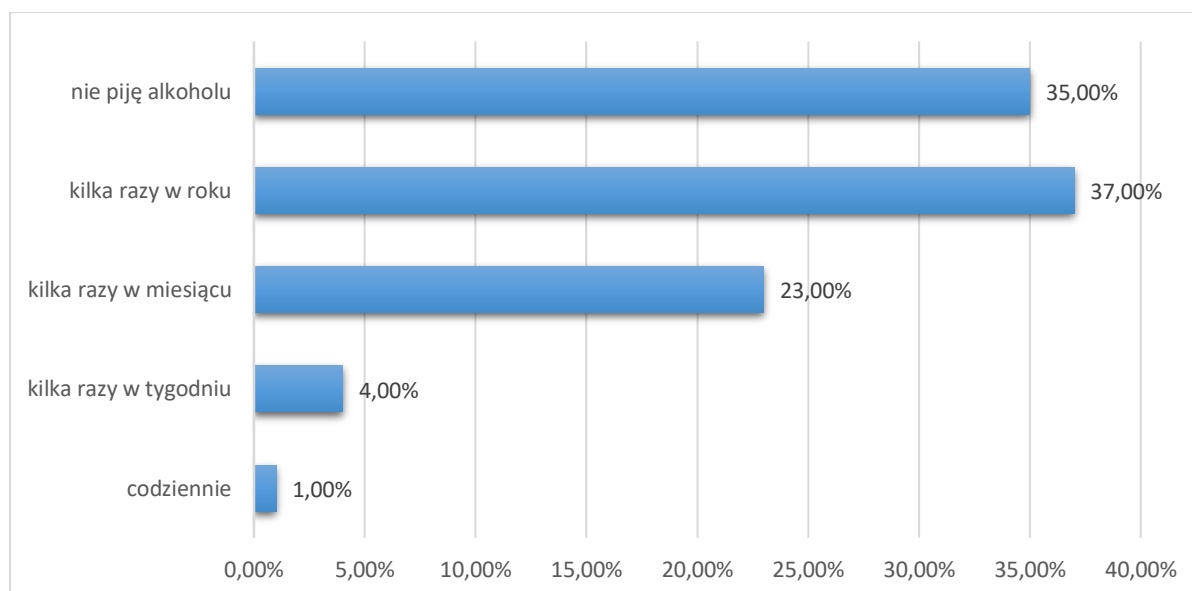

3.2. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Problemy związane z używaniem alkoholu, występują zarówno w obszarze zdrowia fizycznego jak i psychicznego. Negatywne konsekwencje dotyczą nie tylko osoby uzależnione, ale także ich rodziny i osoby w środowisku lokalnym. Oprócz tego, że alkoholizm jest często przyczyną przemocy domowej, powoduje wiele szkód społecznych, takich jak zakłócanie porządku publicznego, przemoc, ubóstwo czy bezrobocie. W celu zapobiegania niekorzystnym konsekwencjom z tym związanym, konieczne jest sprawdzenie skali problemu wśród dorosłych ludzi oraz na tej podstawie zaprojektowanie działań profilaktycznych.

Pierwsza część pytań, skierowanych do dorosłych mieszkańców Gminy Tuchów dotyczyła spożywania alkoholu, celem rozpoznania skali picia napojów alkoholowych oraz uzależnień. Dorosłym mieszkańcom, zadano pytanie o to, jak często spożywają trunki wysokokowe. 4,00% sięga po nie kilka razy w tygodniu, 23,00% respondentów pije alkohol kilka razy w miesiącu, z kolei 37,00% - kilka razy w roku. Abstynencję zadeklarowało 35,00% mieszkańców. Natomiast codziennie alkohol spożywa 1,00% ankietowanych.

Wyk. 7. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

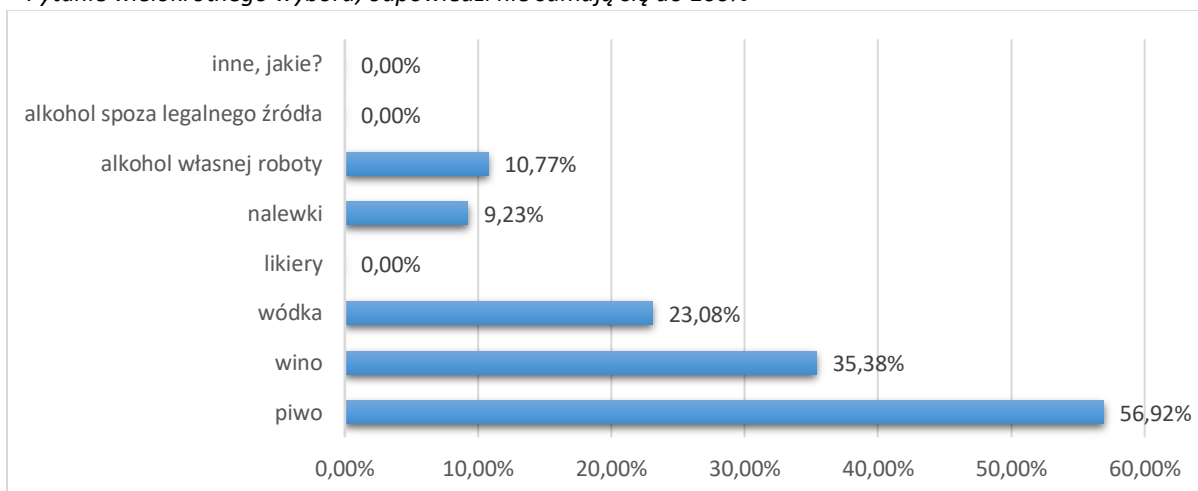

Na kolejne pytania dotyczące spożywania alkoholu odpowiadały te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż spożywają alkohol.

Następne pytanie dotyczyło rodzaju alkoholu, który mieszkańcy gminy wypiją najczęściej. Większość ankietowanych, spośród tych którzy wskazali, że sięgają po alkohol, wybiera najczęściej piwo (56,92%). Nieco mniej popularne w wyborze dorosłych mieszkańców gminy są: wino (35,38%), wódka (23,08%), Alkohol własnej produkcji (10,77%) oraz nalewki (9,23%).

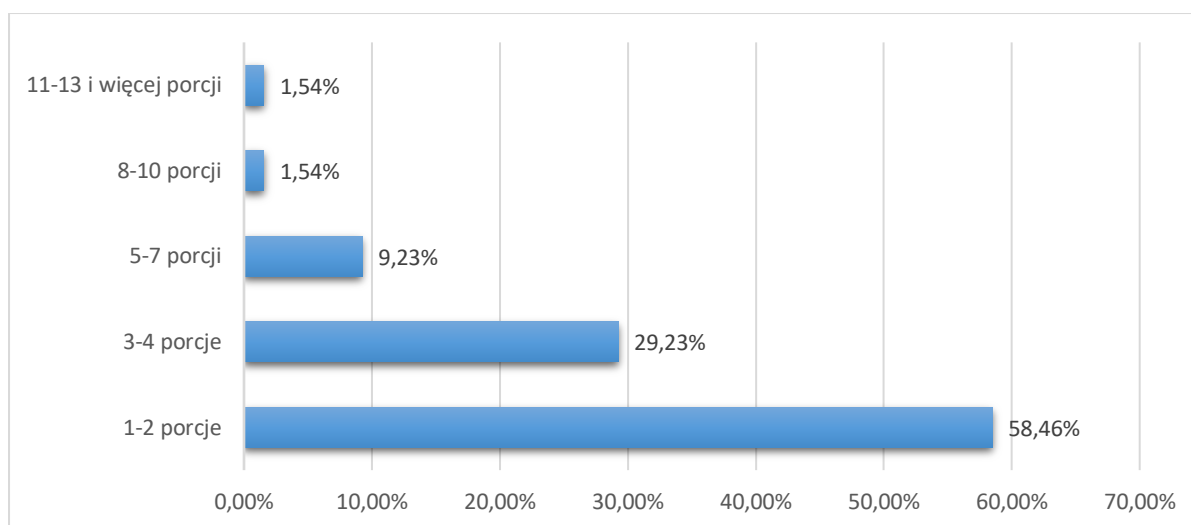
Wyk. 8. Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

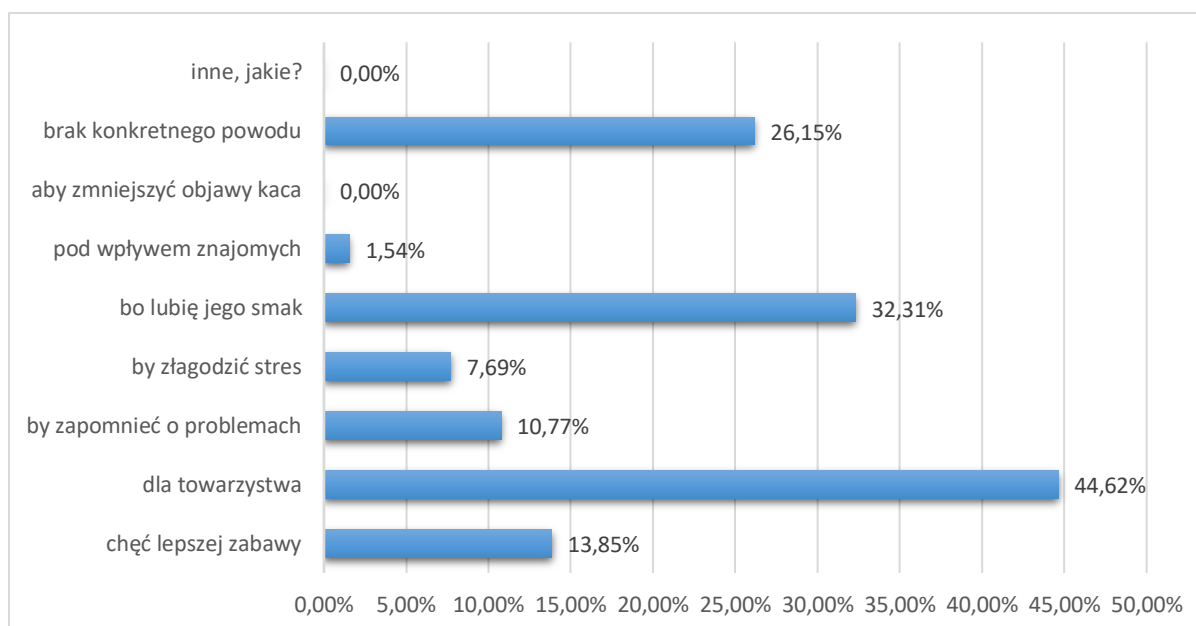
Większość ankietowanych deklaruje, iż jednorazowo wypija 1 – 2 porcje alkoholu – taką odpowiedź wskazało 58,46% osób. 29,23% ankietowanych wypija jednorazowo 3 – 4 porcje, 9,23% osób wypija 5 – 7 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym go spożywa, 1,54% osób pije 8 – 10 porcji, a 1,54% badanych 11 – 13 i więcej porcji alkoholu.

Wyk. 9. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije?

W kolejnym pytaniu, mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie przyczyn sięgania po napoje alkoholowe. Większość respondentów jako powód podaje picie dla towarzystwa (44,62%). Znaczny odsetek ankietowanych wskazał również, iż spożywa alkohol: z uwagi walory smakowe (32,31%), bez konkretnego powodu (26,15%), dla chęci lepszej zabawy (13,85%), bądź by zapomnieć o problemach (10,77%) oraz z chęci złagodzenia stresu (7,69%). W dalszej kolejności badani wskazywali na przyczyny takie jak: wpływ znajomych.

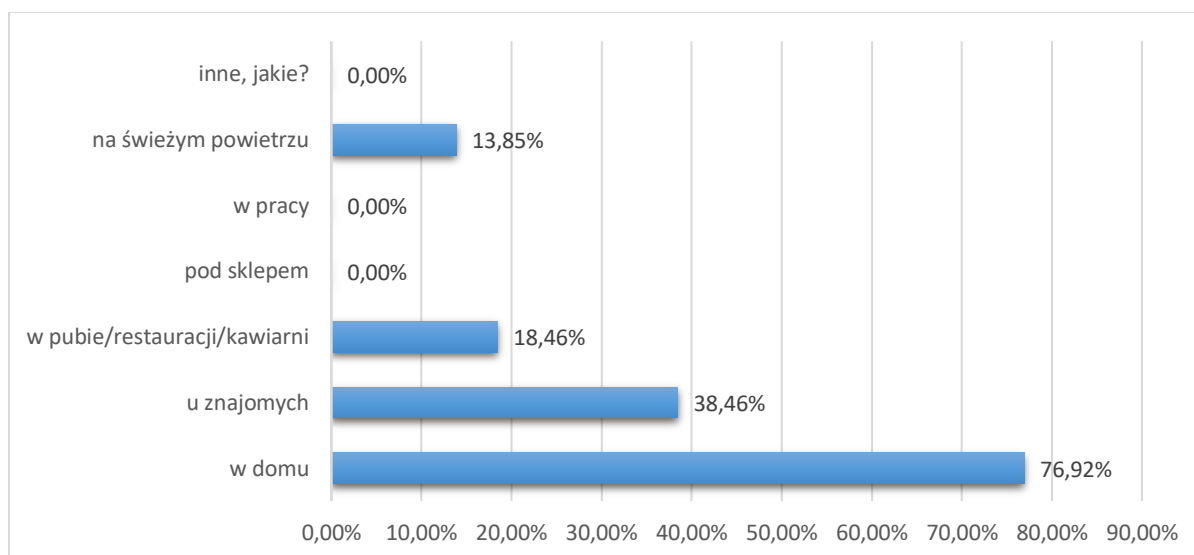
Wyk. 10. Z jakich powodów sięga Pan/i po alkohol?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Mieszkańcy spożywają alkohol głównie w domu (76,92%) oraz u znajomych 38,46%). Sytuacja ta może wynikać z faktu, że pandemia koronawirusa w dalszym ciągu utrudnia wyjścia oraz spotkania. W pubach/restauracjach lub kawiarniach alkohol spożywa 18,46% osób oraz na świeżym powietrzu pije 13,85% badanych.

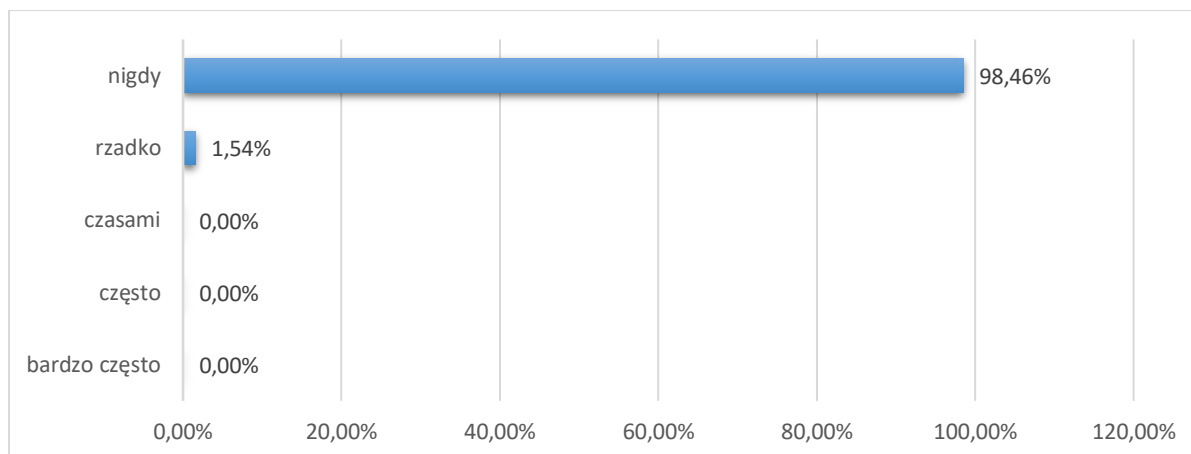
Wyk. 11. Gdzie najczęściej spożywa Pan/i alkohol?

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

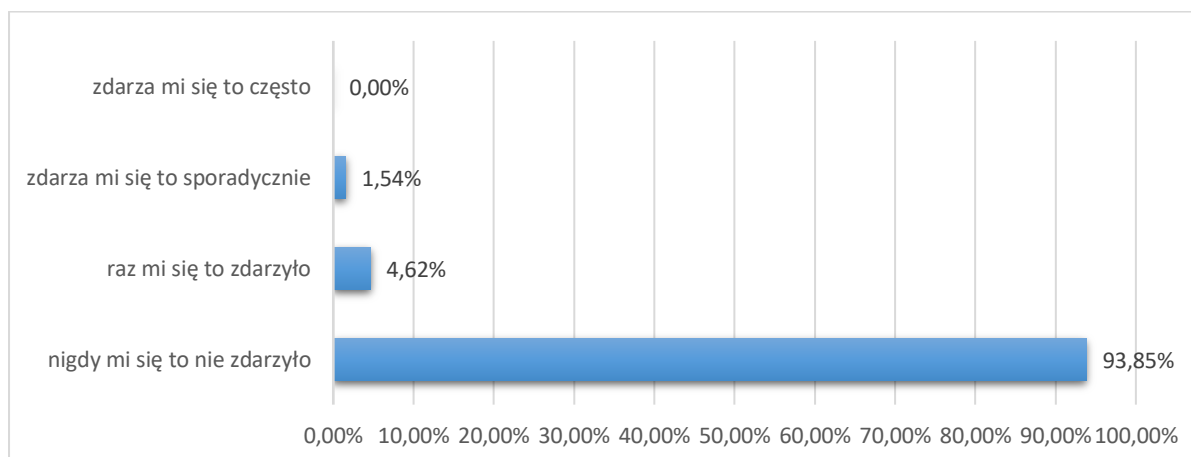
Następnie respondenci zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy zdarzyło im się wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu. Pomimo, iż w poprzednim pytaniu, żaden z respondentów nie wskazał, iż najczęściej spożywa alkohol w pracy, to jednak niniejsze pytanie pokazało, że problem istnieje, ponieważ ankietowanym zdarzało się wykonywać obowiązki zawodowe znajdując się pod wpływem alkoholu. 1,54% badanych określiło, iż zdarzało się to u nich rzadko.

Wyk. 12. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

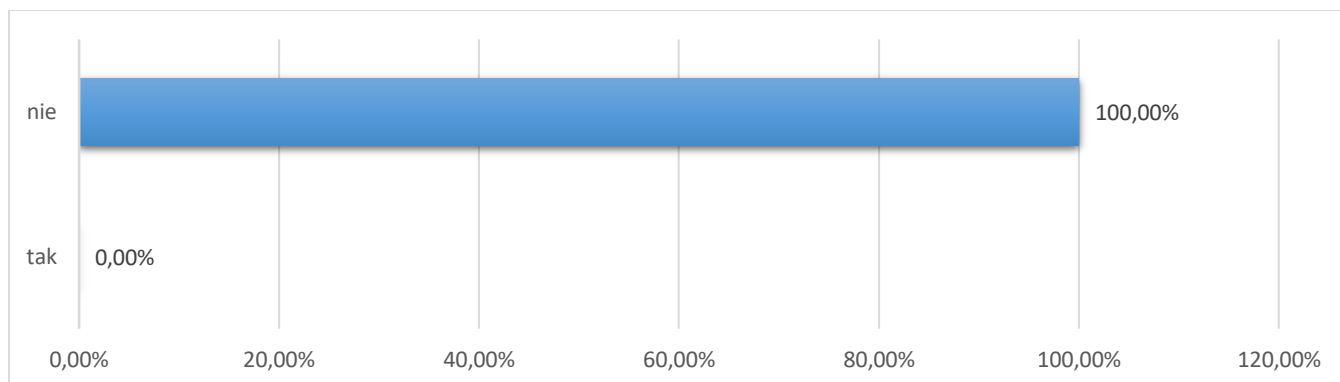
Większość respondentów nigdy nie kierowało pojazdem pod wpływem alkoholu (93,85%), warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że 4,62% osób przyznało, iż wspomniana sytuacja zdarzyła się jednorazowo a 1,54% respondentów przyznaje się do sporadycznego kierowania pojazdem pod wpływem alkoholu.

Wyk. 13. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

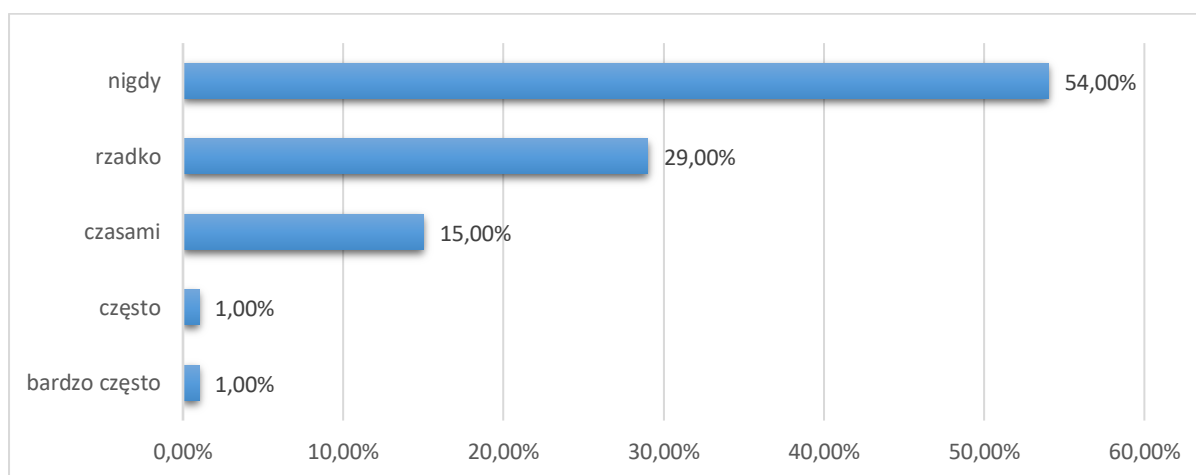
Jak wskazują respondenci, żaden z ankietowanych nigdy nie został zatrzymany za prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu.

Wyk. 14. Czy był Pan/i kiedykolwiek zatrzymany za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości?

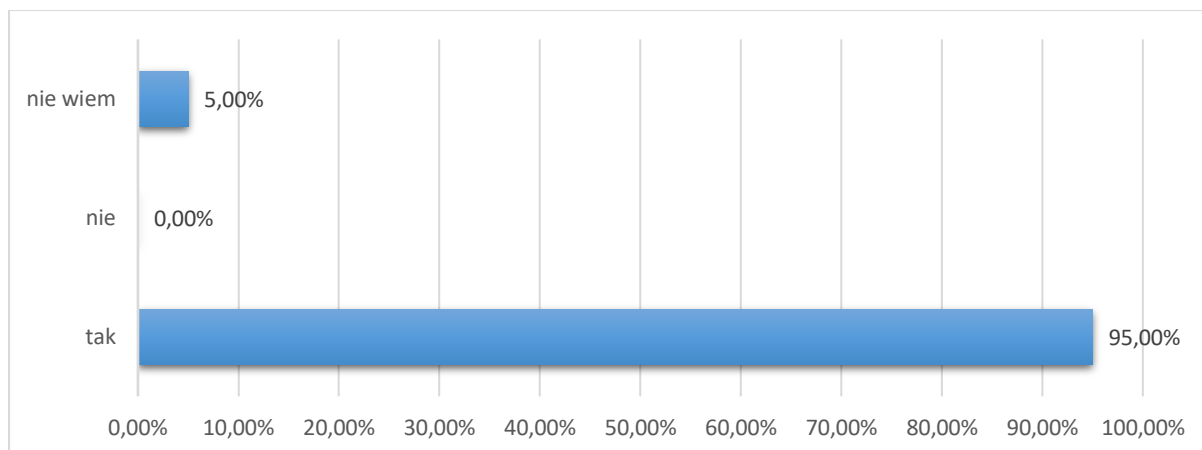
Warto zwrócić uwagę na to, że 54,00% mieszkańców nigdy było świadkami sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu. W przypadku 29,00% miało to miejsce rzadko, 15,00% ankietowanych widziało taką sytuację czasami, 1,00% osób często, a 1,00% osób bardzo często. Dane te pokazują, że problem jazdy pod wpływem alkoholu występuje na terenie Gminy Tuchów, należałoby podjąć stosowane działań by temu przeciwdziałać.

Wyk. 15. Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

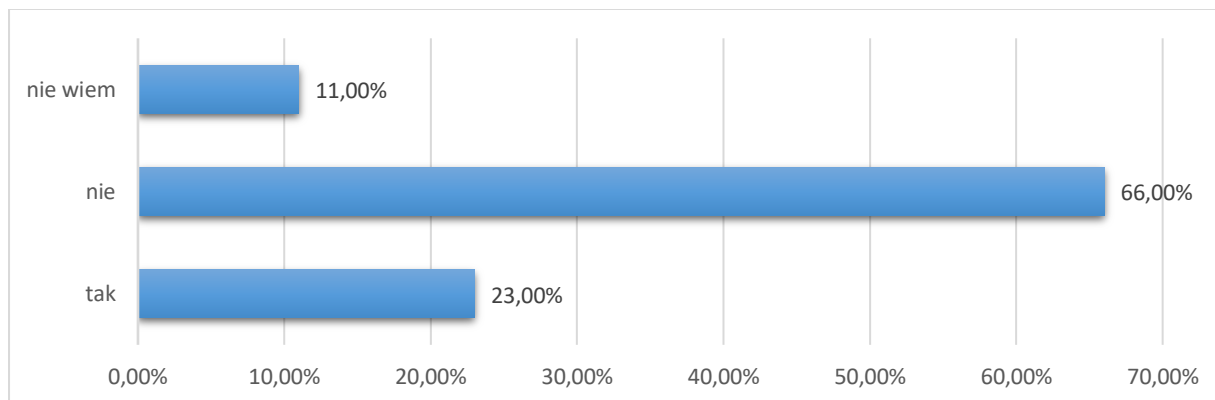
Na niniejsze pytanie odpowiadali wszyscy ankietowani biorący udział w badaniu. W celu sprawdzenia wiedzy mieszkańców Gminy Tuchów na temat konsekwencji spożywania alkoholu, zostali oni poproszeni o odpowiedź na pytanie, czy picie napojów alkoholowych w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka. Pozytywny jest fakt, że zdecydowana większość mieszkańców odpowiedziała twierdząco (95,00%). 5,00% osób nie potrafił udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 16. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

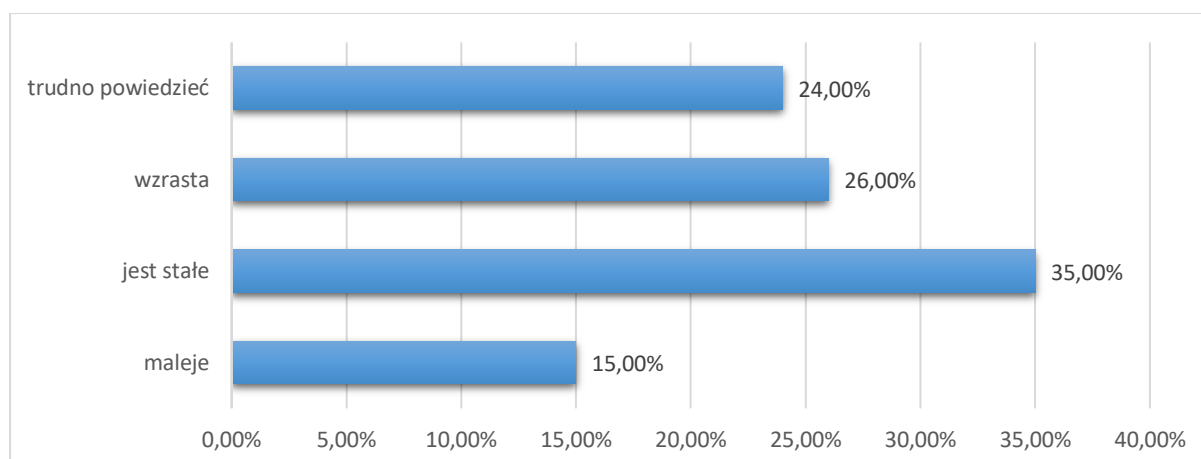
Respondenci mieli również określić, czy zauważyli kiedykolwiek na terenie ich miejscowości, kobiety w ciąży spożywające alkohol. 66,00% osób deklaruje, że nigdy nie było świadkiem takich sytuacji, a 11,00% ankietowanych nie umiało odpowiedzieć na to pytanie. Niepokojący jest fakt, że 23,00% mieszkańców przyznaje, iż widziało kobiety pijące napoje alkoholowe, co wskazywać może na występowanie na terenie gminy problemów w tym zakresie.

Wyk. 17. Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie Pana/i miejscowości?

Według 15,00% ankietowanych mieszkańców, spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat na terenie ich Gminy Tuchów maleje, a w opinii 35,00% jest stałe. Natomiast 26,00% ankietowanych uważa, iż spożywanie alkoholu przez mieszkańców wzrasta, 24,00% respondentów nie potrafiło tego określić.

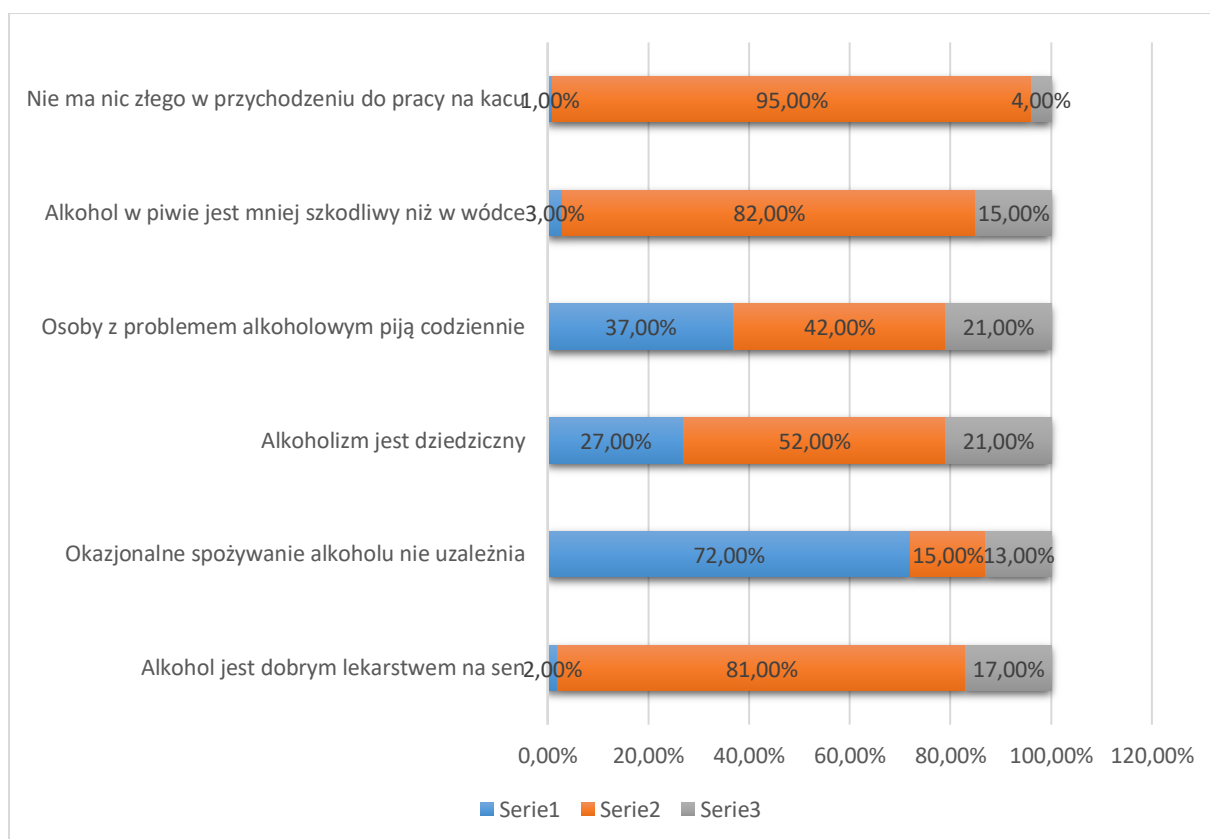
Wyk. 18. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości.

Na koniec niniejszego działu ankietowanych poproszono o ustosunkowanie się do sześciu stwierdzeń. To pytanie miało na celu sprawdzenie wiedzy respondentów dotyczącej konsekwencji sięgania po napoje alkoholowe. Z zebranego materiału badawczego wynika, iż 1,00% osób uważa, że **nie ma nic złego w przychodzeniu do pracy na kacu**, zaś 95,00% osób nie zgodziło się z tą opinią. Dla 82,00% ankietowanych **alkohol w piwie nie jest mniej szkodliwy niż ten w wódce**. 37,00% respondentów twierdzi, że **osoby z problemem alkoholowym piją codziennie** a 33,00% ankietowanych nie zgadza się z tą opinią. Dodatkowo 27,00% badanych uważa, że **alkoholizm jest dziedziczny**, natomiast 52,00% uważa, że alkoholizm nie jest dziedziczny.

Warto zwrócić również uwagę na fakt, iż 72,00% ankietowanych sądzi, iż **okazjonalne picie alkoholu nie uzależnia**. Z tą opinią nie zgodziło się 15,00% osób. Ponad połowa respondentów sądzi, iż **alkohol nie jest dobrym lekarstwem na sen** (81,00%), a 2,00% osób nie zgadza się z tą opinią. Dane pokazują, iż mieszkańcy posiadają wiedzę na temat konsekwencji spożywania napojów alkoholowych, jednak część badanych zgadza się z stereotypami funkcjonującymi na temat alkoholu (np. iż alkoholizm jest dziedziczny).

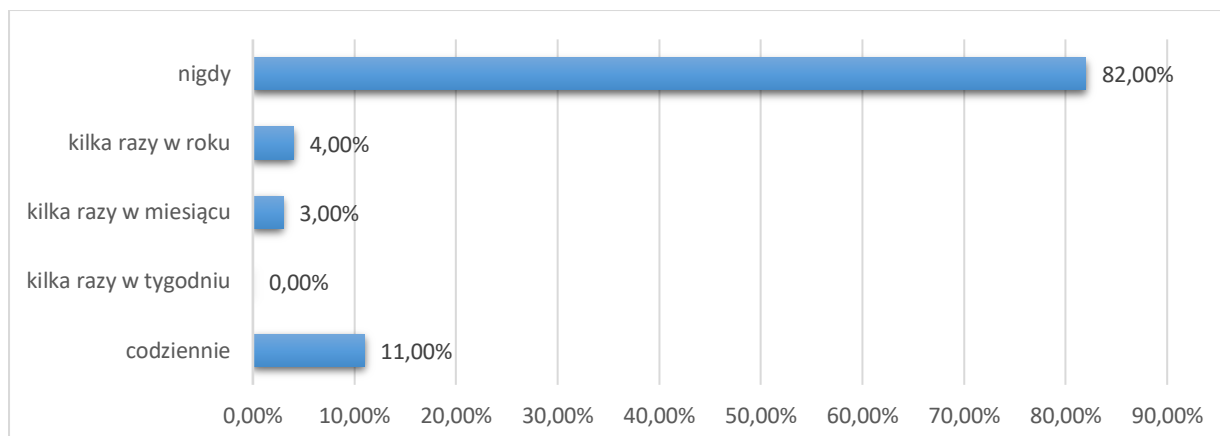
Wyk. 19. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami.

3.3. Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Kolejna część ankiety miała na celu zbadanie skali zjawiska palenia papierosów przez dorosłych mieszkańców Gminy Tuchów. Spośród wszystkich badanych osób, 18,00% przyznaje, że pali papierosy, przy czym 11,00% sięga po nie codziennie, 2,00% sięga po nie kilka razy w miesiącu a 3,00% kilka razy w roku a kolejne 4,00% pali kilka razy w tygodniu.

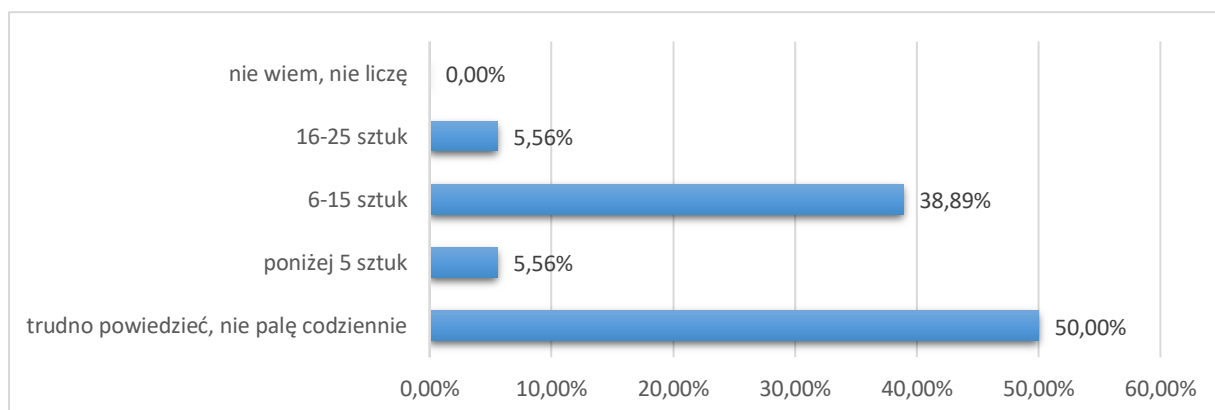
Wyk. 20. Jak często pali Pan/i papierosy?

Na kolejne trzy pytania dotyczące palenia papierosów odpowiedź mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż palą papierosy.

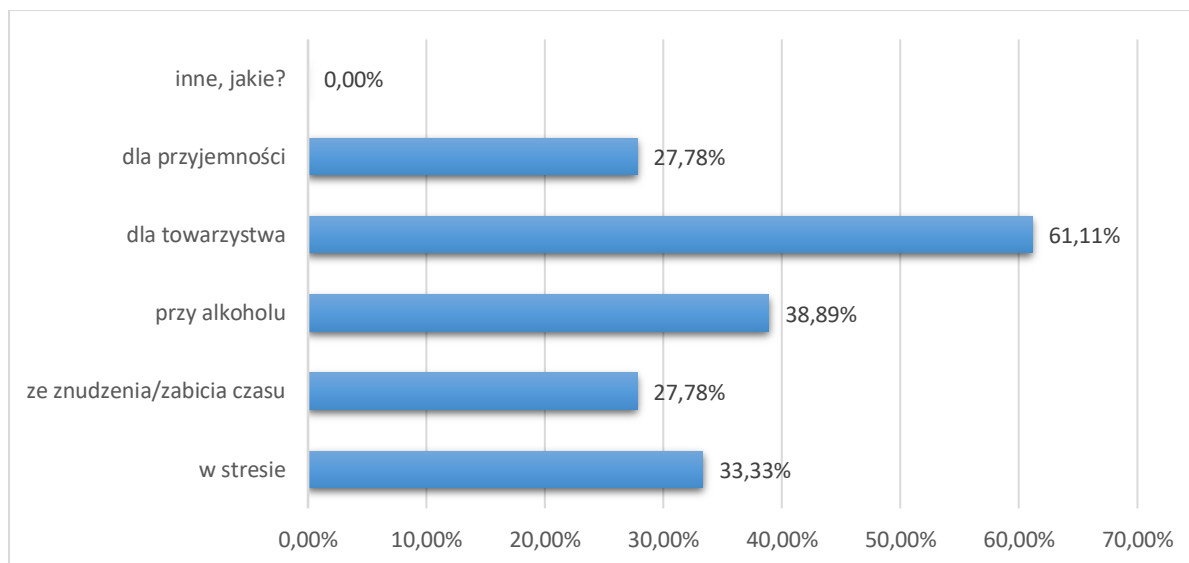
Wśród palących papierosy mieszkańców 50% osób nie wie, ponieważ nie pali codziennie. 38,89% respondentów deklaruje, iż sięga po papierosa między 6, a 15 razy w ciągu dnia, kolejne 5,56% mieszkańców między 16, a 25 razy, zaś 5,56% osób wypala dziennie poniżej 5 sztuk.

Wyk. 21. Ile sztuk papierosów dziennie Pan/i wypala?

Kolejne pytanie miało na celu określenie przyczyn sięgania po wyroby tytoniowe przez mieszkańców Gminy Tuchów. Najwięcej respondentów przyznaje, że pali papierosy dla towarzystwa (61,11%), przy alkoholu (33,33%), w stresie (33,33%), rzadziej dla przyjemności (27,78%) oraz ze znudzenia i dla zabicia czasu (27,78%).

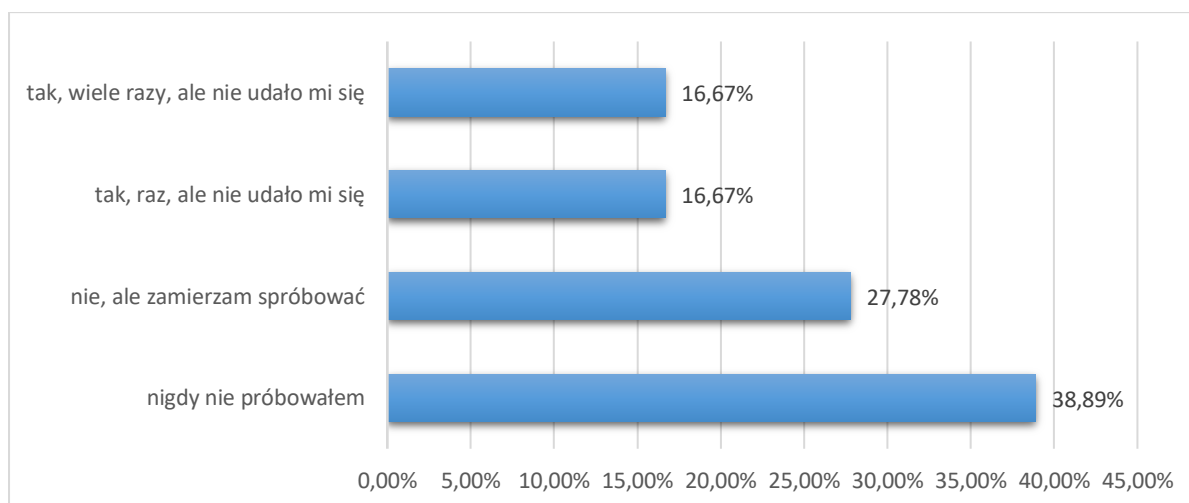
Wyk. 22. Kiedy najczęściej sięga Pan/i po papierosa?

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Respondenci, którzy palą papierosy zostali zapytani również o to, czy kiedykolwiek próbowali rzucić palenie. 38,89% mieszkańców nigdy nie podejmowało takiej próby, 16,67% respondentów przyznało, że raz próbowało zerwać z nałogiem, a 16,67% badanych próbowało wiele razy, jednak nieskutecznie. Dodatkowo kolejne 27,78% osób nie podejmowało próby zerwania z nałogiem, ale zamierza to zrobić. Dane pokazują, iż większość ankietowanych chce zerwać z nałogiem.

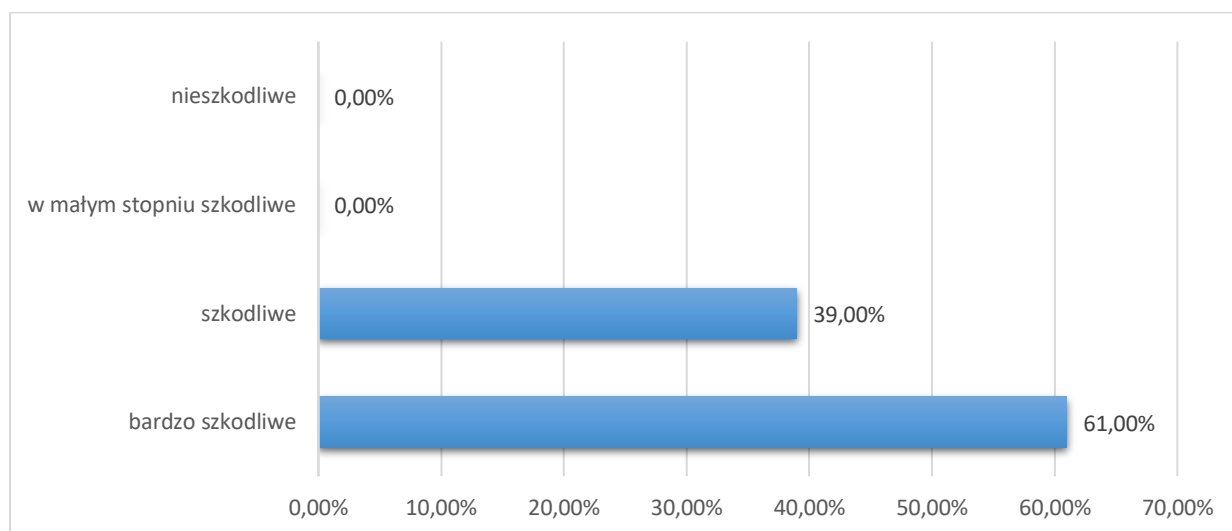
Wyk. 23. Czy próbował Pan/i kiedykolwiek rzucić palenie?

Kolejne pytanie dotyczyło opinii wszystkich ankietowanych (nie tylko tych, którzy palą papierosy) na temat palenia wyrobów nikotynowych.

W ocenie ponad połowy mieszkańców (61,00%) palenie papierosów jest bardzo szkodliwe, a 39,00% osób uważa je za szkodliwe. Wskazuje to na fakt, iż mieszkańcy zdają sobie sprawę z negatywnych konsekwencji zdrowotnych tego uzależnienia.

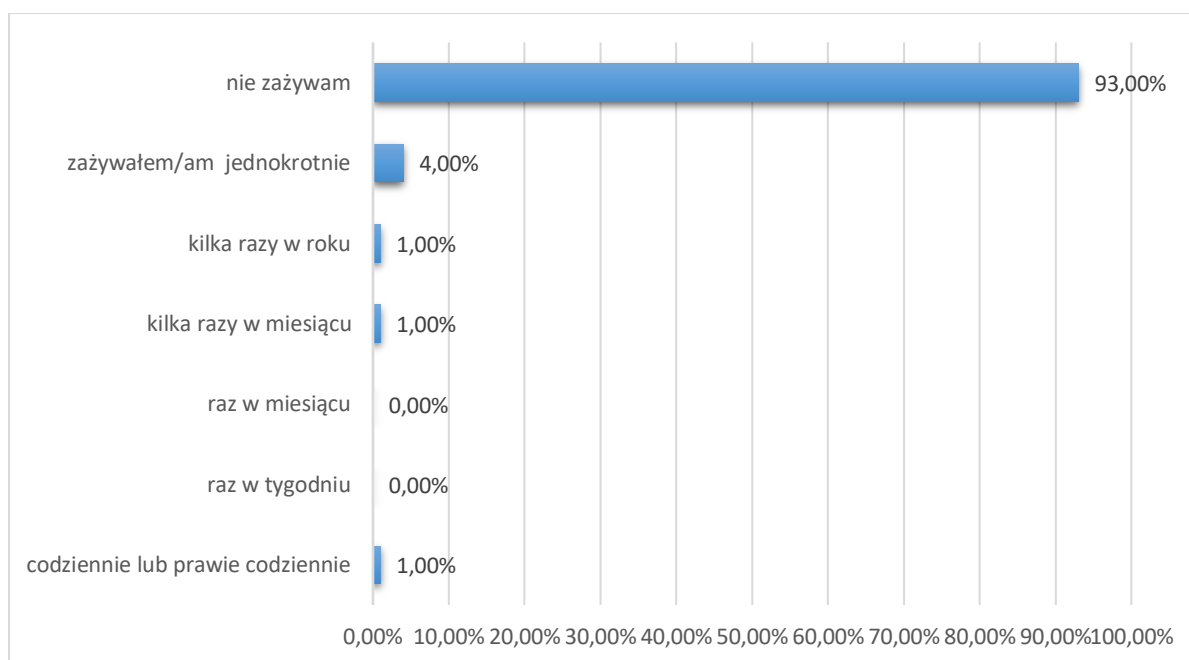
Wyk. 24. Jak ocenia Pan/i szkodliwość palenia papierosów dla zdrowia?

3.4. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Kolejnym ważnym zagadnieniem, które zostało poddane zbadaniu, był problem uzależnienia od środków psychoaktywnych. W celu sprawdzenia skali problemu w Gminie Tuchów respondentom zadano pytanie o to, jak często zażywają tego typu substancje. 7,00% badanych zadeklarowało spożywanie środków psychoaktywnych, w tym 4,00% osób zażywało te substancje jednokrotnie, 1,00% osób sięga po nie kilka razy w roku, 1,00% badanych sięgało po nie raz w miesiącu a pozostały 1,00% zażywa je codziennie lub prawie codziennie.

Wyk. 25. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze)?

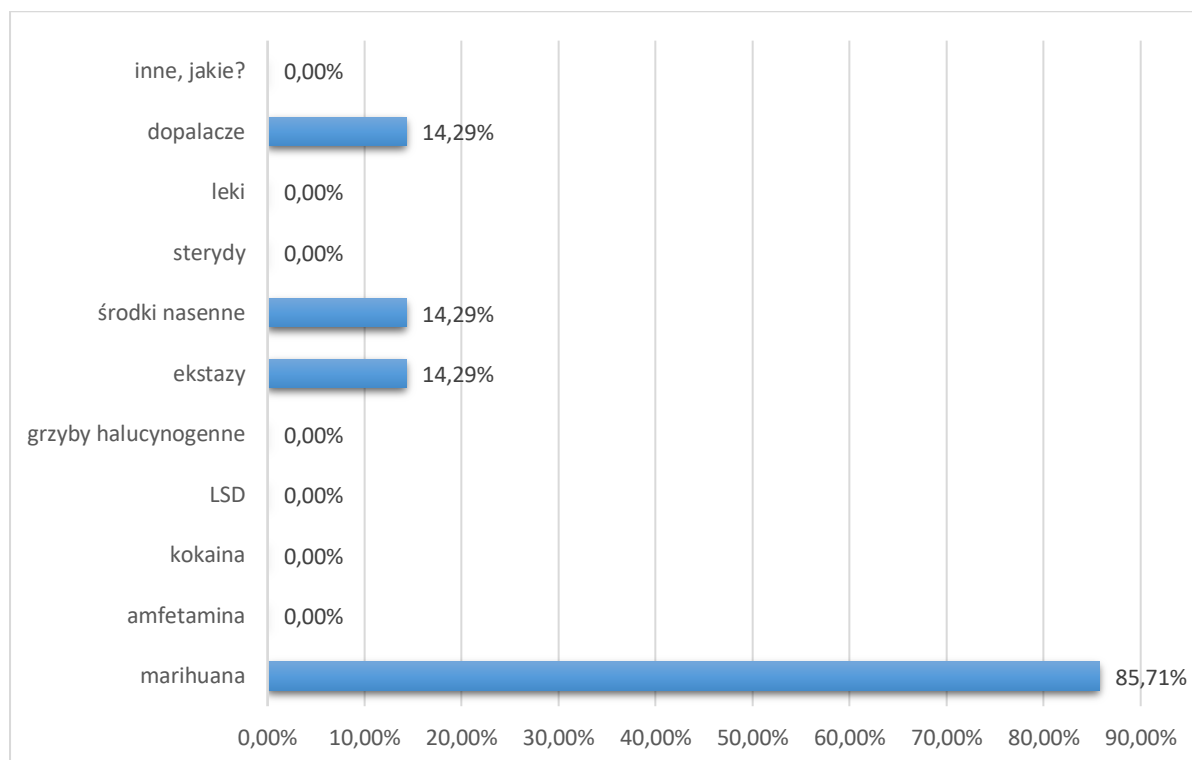

Na kolejne pytania dotyczące sięgania po substancje psychoaktywne odpowiadały te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż miały kiedykolwiek kontakt z narkotykami.

W celu pogłębienia wiedzy dotyczącej zażywania substancji psychoaktywnych przez mieszkańców, ankietowanych poproszono o wskazanie, jakie środki psychoaktywne stosowali. Z zebranego materiału badawczego wynika, iż największa część respondentów sięgała po marihuanę (85,71%), ale także następujące substancje: ekstazy (14,29%), dopalacze (14,29%) oraz leki bez nasenne (14,29%).

Wyk. 26. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?

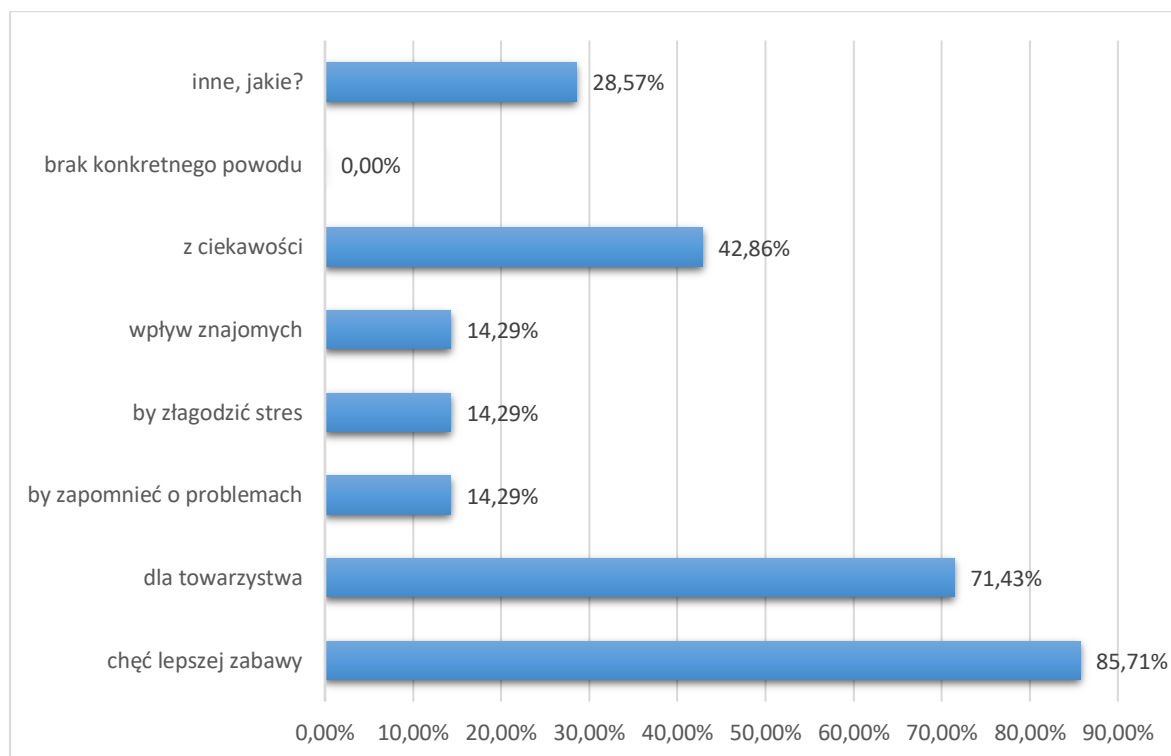
** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Respondenci, którzy wcześniej zadeklarowali spożywanie substancji psychoaktywnych zostali poproszeni o określenie przyczyn sięgania po nie. Najczęściej ankietowani wskazywali na: chęć lepszej zabawy (85,71%), dla towarzystwa (71,43%) oraz ciekawość (42,86%), rzadziej: wpływ znajomych (14,29%), dla chęci złagodzenia stresu (14,29%) oraz by zapomnieć o problemach (14,29%).

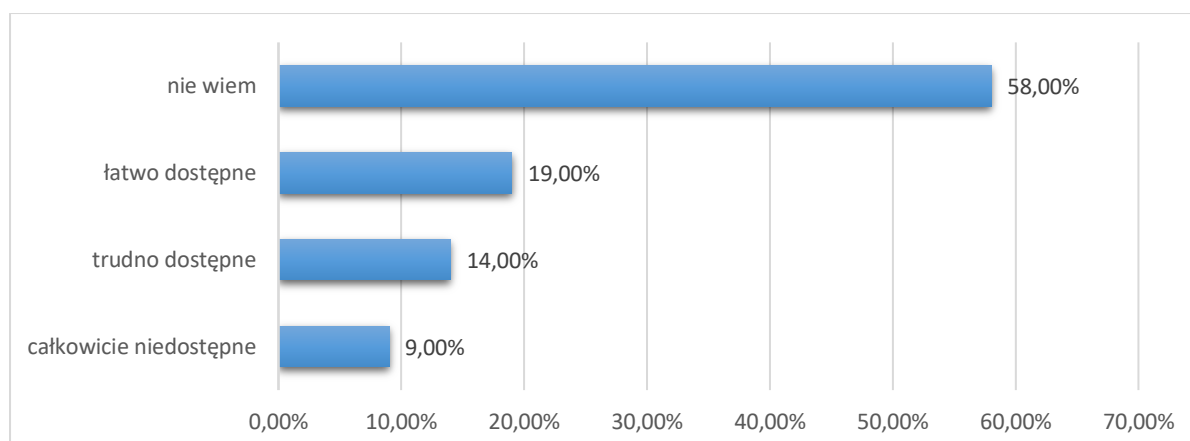
Wyk. 27. Z jakich powodów sięgnął/ęła Pan/i po wyżej wymienione substancje psychoaktywne?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

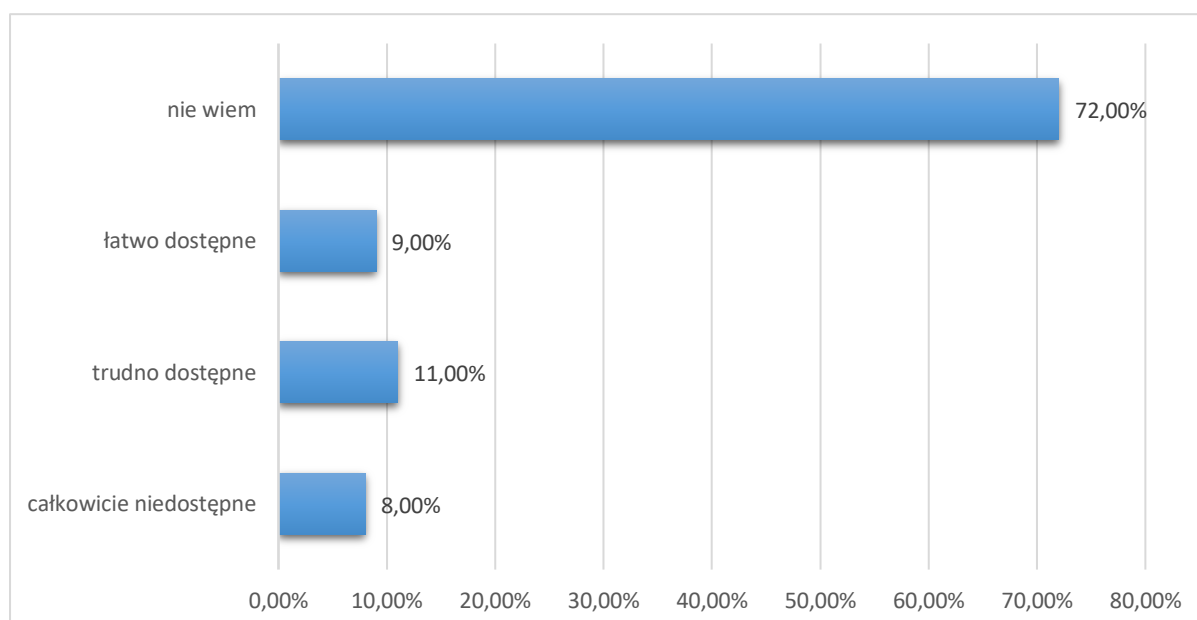
Celem badania problemu narkotykowego w gminie, było również sprawdzenie dostępności środków psychoaktywnych w społeczności lokalnej. Wszystkich ankietowanych biorących udział w badaniu poproszono o ocenę możliwości pozyskania narkotyków na terenie ich miejscowości. Warto zwrócić uwagę na to, że zdaniem 19,00% mieszkańców takie substancje w obszarze miejsca ich zamieszkania, jest łatwo pozyskać. Większość badanych nie ma wiedzy na ten temat (58,00%), w opinii 14,00% ankietowanych mieszkańców Gminy Tuchów są one trudno dostępne, 9,00% z kolei twierdzi, iż są one całkowicie niedostępne .

Wyk. 28. Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania narkotyków na terenie Pana/i miejscowości?

W kolejnym pytaniu ankietowanych poproszono również o ocenę możliwości pozyskania dopalaczy. Wyniki wskazują na to, że mieszkańcy mają nieco mniejszą wiedzę na temat dostępności dopalaczy niż narkotyków. 72,00% mieszkańców nie wie, jaka jest możliwość pozyskania takich substancji, 11,00% uważa, że są one trudno dostępne na terenie gminy, zdaniem 8,00% respondentów całkowicie niedostępne. Natomiast w opinii 9,00% mieszkańców dopalacze na terenie ich miejscowości łatwo jest pozyskać.

Wyk. 29. Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania dopalaczy na terenie Pana/i miejscowości?

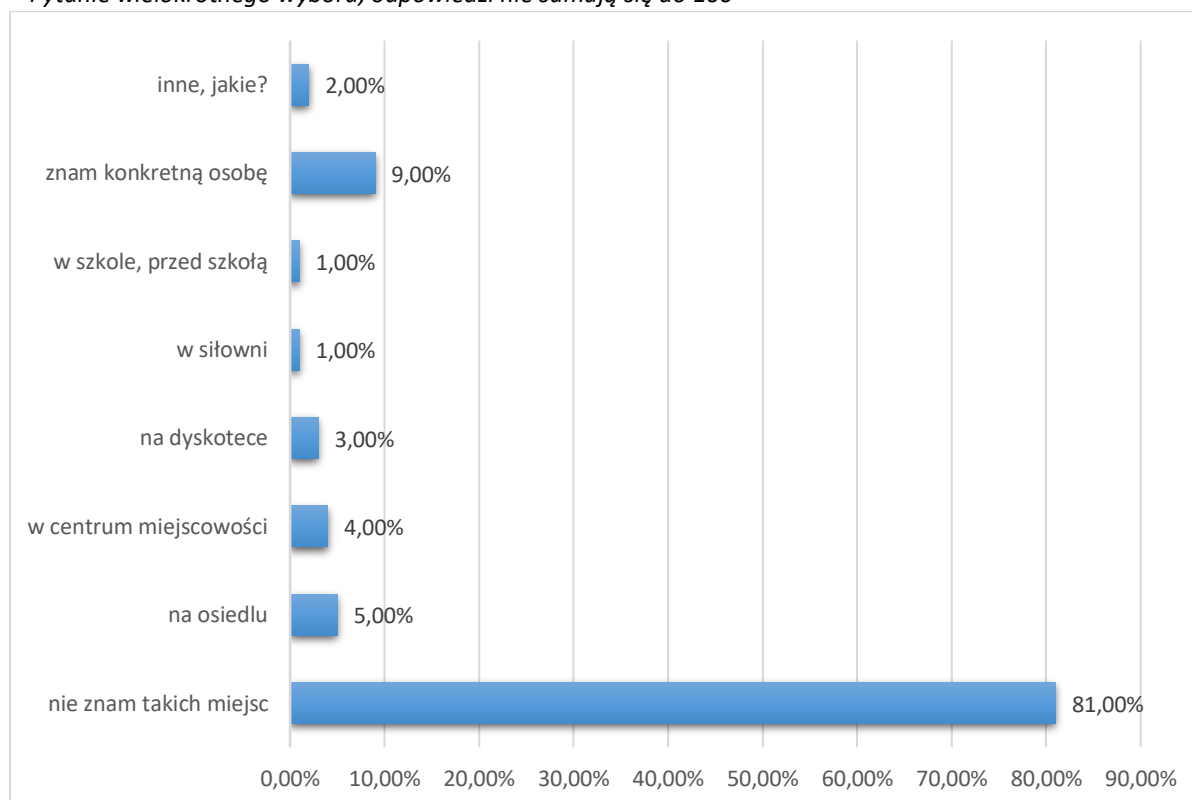

Respondentom zostało również zadane pytanie o znajomość miejsc na terenie ich miejscowości, gdzie można pozyskać narkotyki lub dopalacze. Większość mieszkańców nie zna takich miejsc

(81,00%), jednak 9,00% wskazało na znajomość konkretnej osoby, 5,00% respondentów wskazuje na możliwość pozyskaniach ich na osiedlu, 4,00% mieszkańców wymieniło centrum miejscowości, po 1,00% udzieliło odpowiedzi siłownia oraz dyskoteka, natomiast 2,00% badanych wskazuje na inne miejsca bez ich konkretyzacji.

Wyk. 30. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości, gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100

Ponadto ankietowanych poproszono o ustosunkowanie się do sześciu stwierdzeń. Pytanie miało na celu sprawdzenie wiedzy ankietowanych dotyczącej substancji psychoaktywnych. Co istotne, zdecydowana większość ankietowanych twierdzi, iż **przychodzenie do pracy pod wpływem narkotyków lub dopalaczy jest czymś złym** (97,00%). Również znaczna część osób uważa, że **posiadanie narkotyków powinno być karalne** (78,00%), a 9,00% osób nie zgodziło się z tą opinią. 93,00% badanych sądzi, iż **dopalacze nie są bezpieczną alternatywą dla narkotyków**, Dodatkowo 9,00% respondentów uważa, że **okazjonalne zażywanie narkotyków nie prowadzi do uzależnień**, a 74,00% osób nie zgodziło się z tą opinią. Jeśli chodzi o **stosunek do marihuany** to 23,00% osób uważa, że nie powinna być ona zaliczana do narkotyków. Nie zgadza się z tym 44,00% badanych. Co istotne, zdecydowana większość

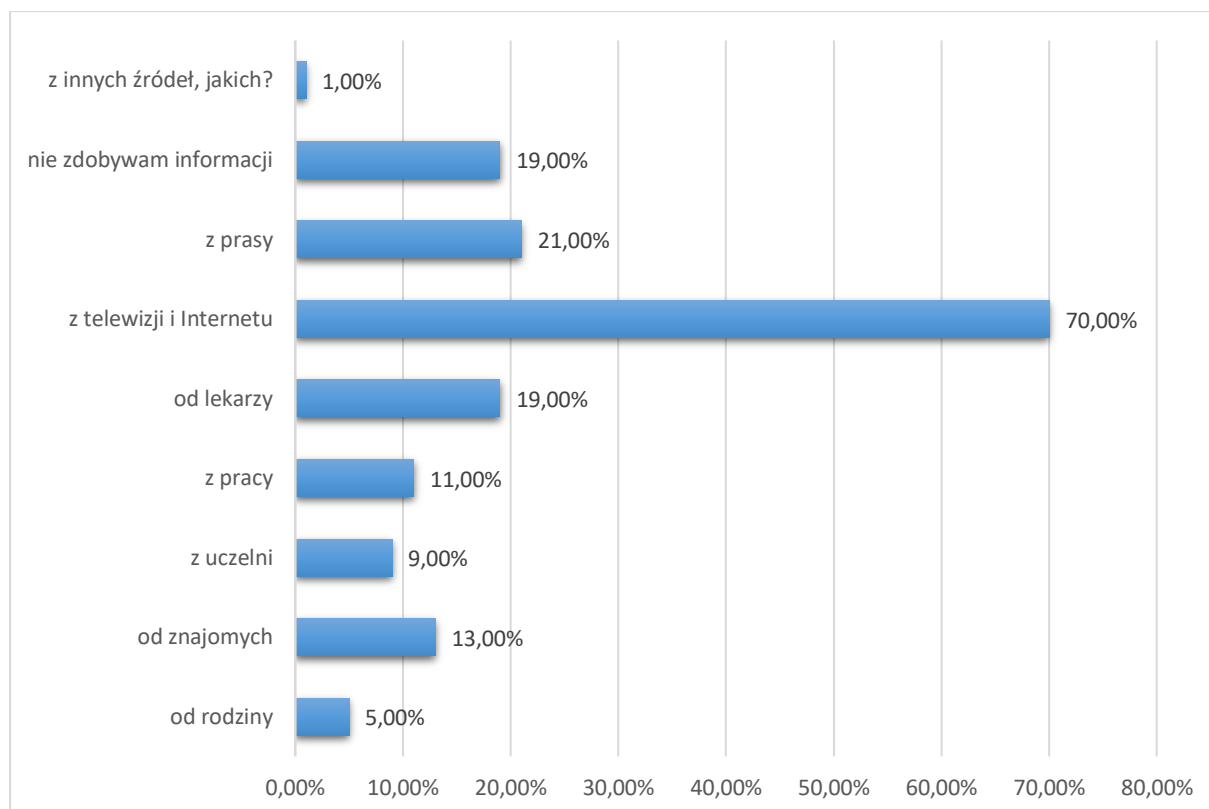
respondentów (87,00%) uważa, że **żadne narkotyki nie są bezpieczne, bez względu na to czy używa się ich odpowiednio**. Dane pokazują, iż ankietowani posiadają wiedzę dotyczącą stosowania substancji psychoaktywnych i ich wpływu na zdrowie.

Wyk. 31. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami.

Najwięcej badanych mieszkańców czerpie informacje na temat konsekwencji nadużywania substancji psychoaktywnych z telewizji i Internetu (70,00%). W dalszej kolejności badani wskazywali na: prasę (21,00%), lekarzy (19,00%), znajomych (13,00%), pracę (11,00%), uczelnię (9,00%) oraz rodzinę (5,00%), oraz Istotną informacją jest fakt, iż 19,00% osób w ogóle nie czerpie wiedzy na ten temat, co może wskazywać, iż nie interesują się tą tematyką.

Wyk. 32. Skąd czerpie Pan/i informacje o konsekwencjach nadużywania substancji psychoaktywnych?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

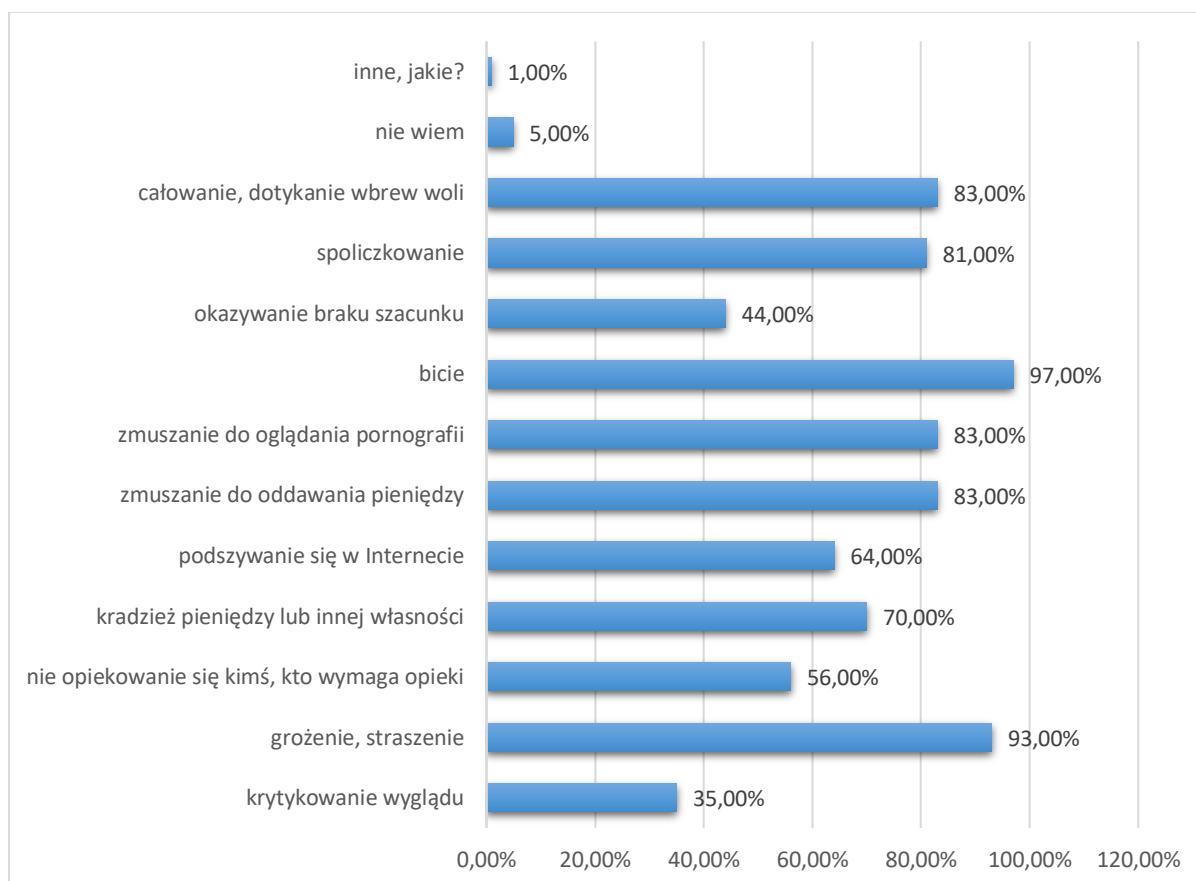
3.5. Problem przemocy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Kolejnym problemem społecznym omawianym w niniejszej diagnozie, był problem przemocy. Celem niniejszego rozdziału było sprawdzenia wiedzy dorosłych mieszkańców dotyczącej przemocy oraz sprawdzenia skali zjawiska w Gminie Tuchów.

Ankietowanych poproszono o wskazanie zachowania, które ich zdaniem można uznać za akt przemocy. Respondenci najczęściej wskazywali na: bicie (97,00%), grożenie, straszenie (93,00%), całowanie, dotykanie wbrew woli (83,00%), zmuszanie do oddawania pieniędzy (83,00%) zmuszanie do oglądania pornografii (83,00%), spoliczkowanie (81,00%), kradzież

pieniędzy lub innej własności (70,00%), podszywanie się w Internecie (64,00%), nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (56,00%).okazywanie braku szacunku (44,00%), krytykowanie wyglądu (35,00%) oraz inne (1%). 5,00% ankietowanych nie było w stanie odpowiedzieć na to pytanie.

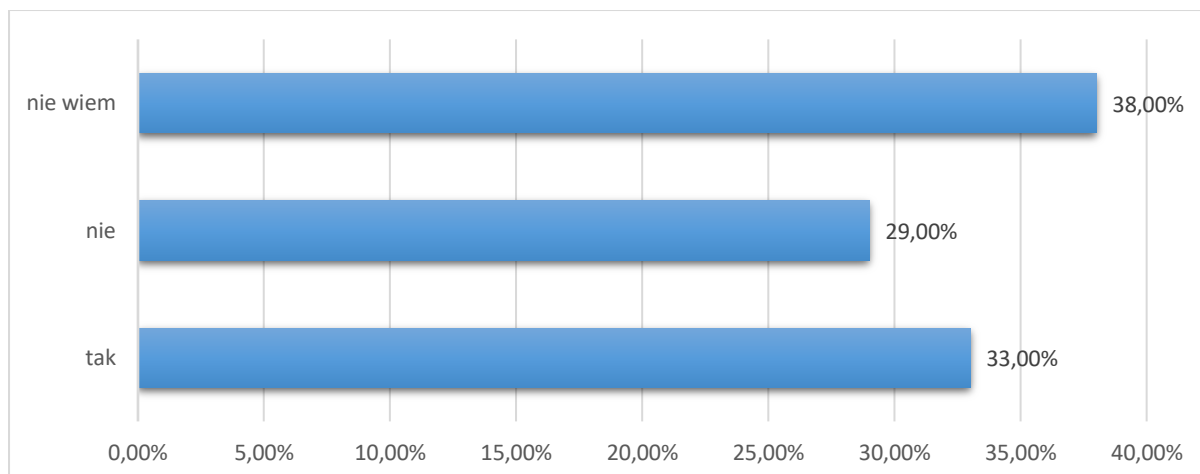
Wyk. 33. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

33,00% osób przyznaje, że zna kogoś kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu. 29,00% ankietowanych nie zna takich osób, a 38,00% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

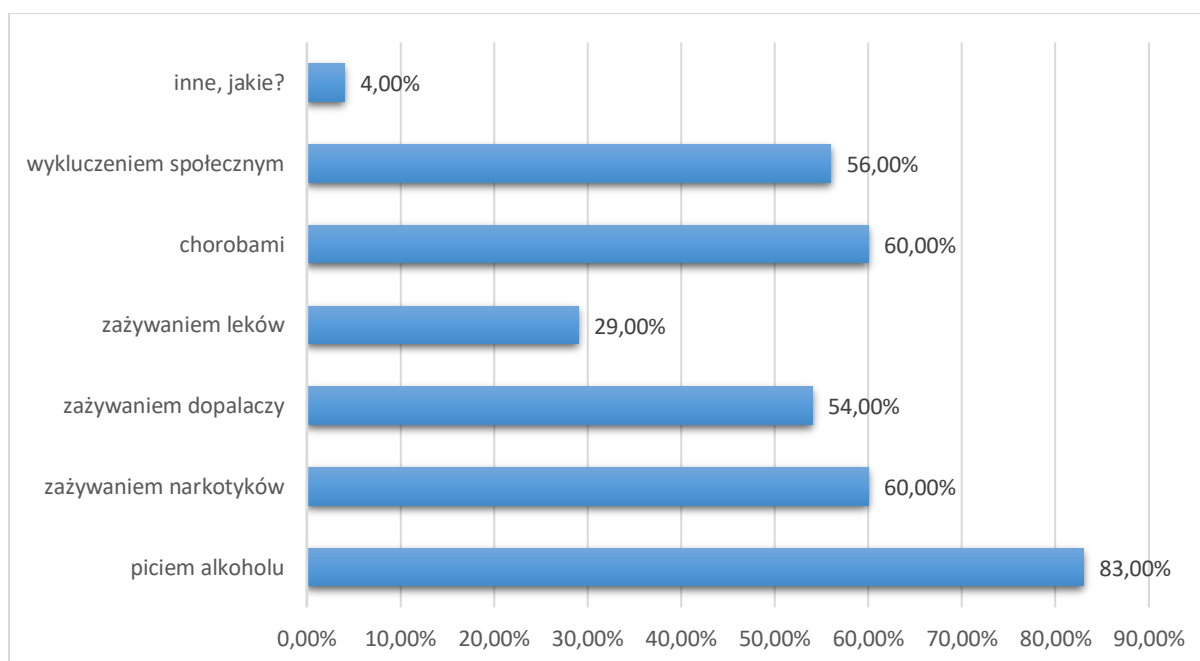
Wyk. 34. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

Ankietowani uważają, że przemoc domowa związana jest głównie z piciem alkoholu – taką odpowiedź wskazuje 83,00% osób. W dalszej kolejności badani wskazują na: zażywanie narkotyków (60,00%), choroby (60,00%), wykluczenie społeczne (56,00%), zażywanie dopalaczy (54,00%) oraz zażywanie leków (29,00%). 4% mieszkańców udzieliło odpowiedzi inne ze wskazaniem na agresywnego partnera, brak dyscypliny itd.

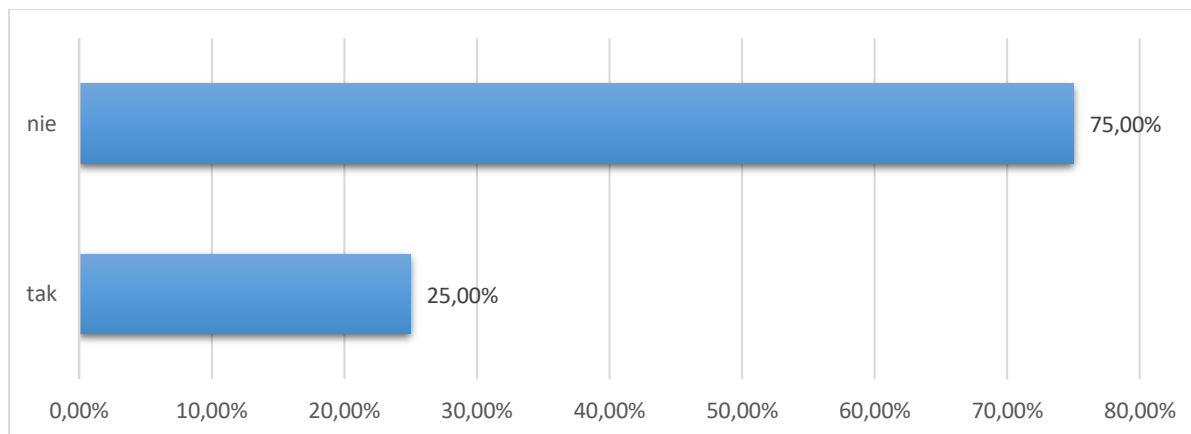
Wyk. 35. Czy Pana/i zdaniem problem przemocy domowej związany jest z:

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Następnie ankietowanych zapytano, czy im osobiście zdarzyło się doświadczyć przemocy. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 25,00% osób, a 75,00% osób nigdy nie doświadczyło zachowań przemocowych. Dane pokazują, iż problem doświadczania przemocy jest obecny w gminie i należy podjąć działania profilaktyczne, aby zmniejszyć jego skalę.

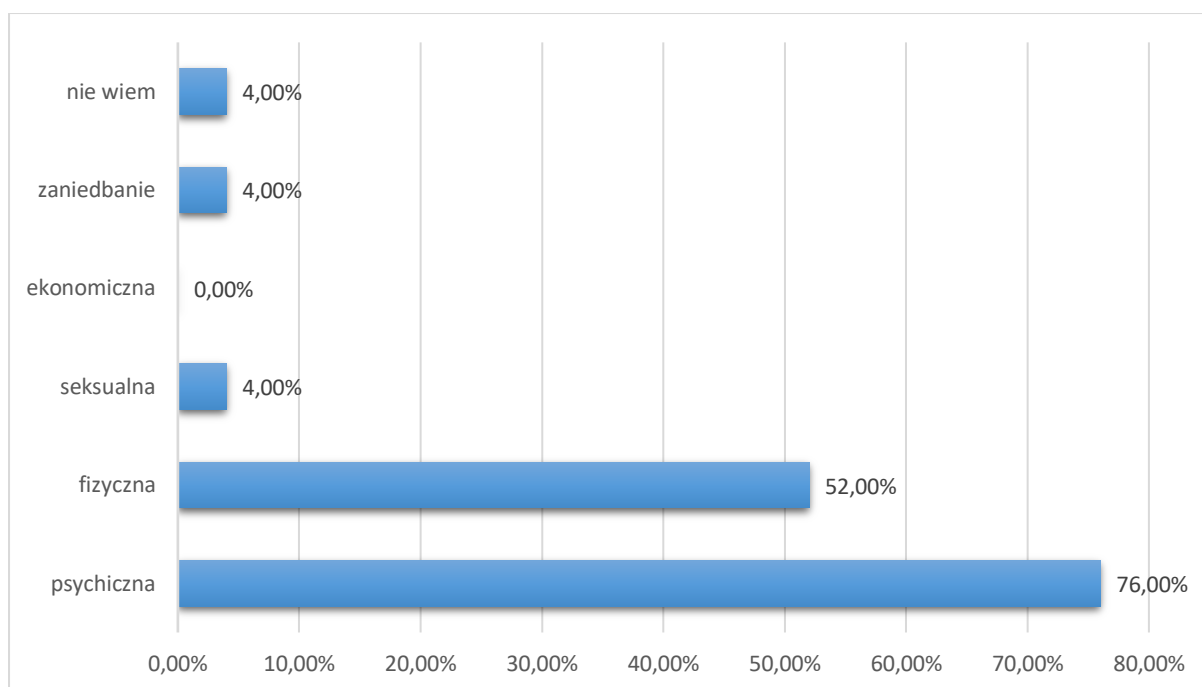
Wyk. 36. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

Na kolejne dwa pytania dotyczące doświadczenia przemocy odpowiedź mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż doświadczyły przemocy.

Respondenci, którzy doświadczyli przemocy, przyznali, iż była to głównie przemoc psychiczna – 76,00% i fizyczna – 52,00%. Natomiast po 4,00% badanych doświadczyło zaniedbania i przemocy seksualnej. Z kolei kolejne 4,00% ankietowanych nie jest w stanie odpowiedzieć w sposób konkretny na to pytanie.

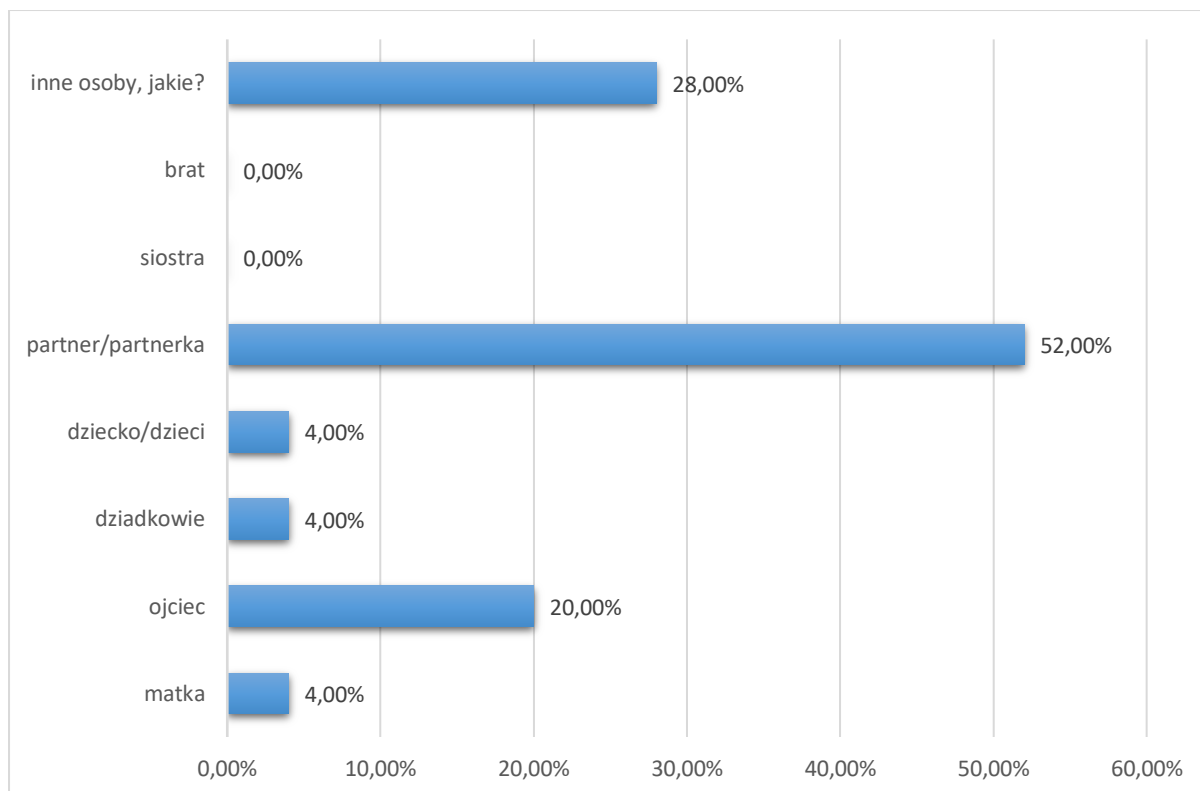
Wyk. 37. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznała?

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Osobami stosującymi przemoc wobec respondentów najczęściej jak przyznają badani są: partner/partnerka (52,00%), ojciec (20,00%), matka (4,00%), obcy (12,50%), dziecko/dzieci (4,00%), dziadkowie (4,00%) oraz inne osoby (28,00%), takie jak: teściowie, znajomi itd.

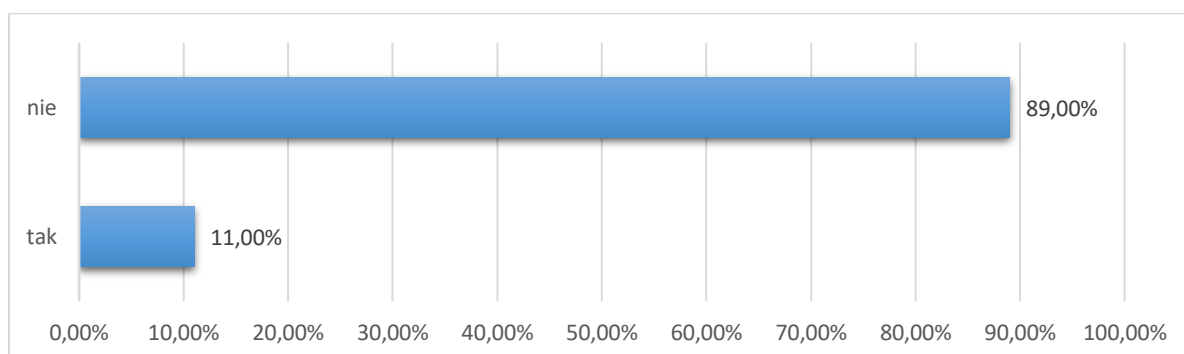
Wyk. 38. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

11,00% respondentów przyznaje, że stosowało przemoc wobec drugiej osoby. Natomiast zdecydowana większość osób, tj. 89,00% nie stosowała nigdy przemocy wobec innych.

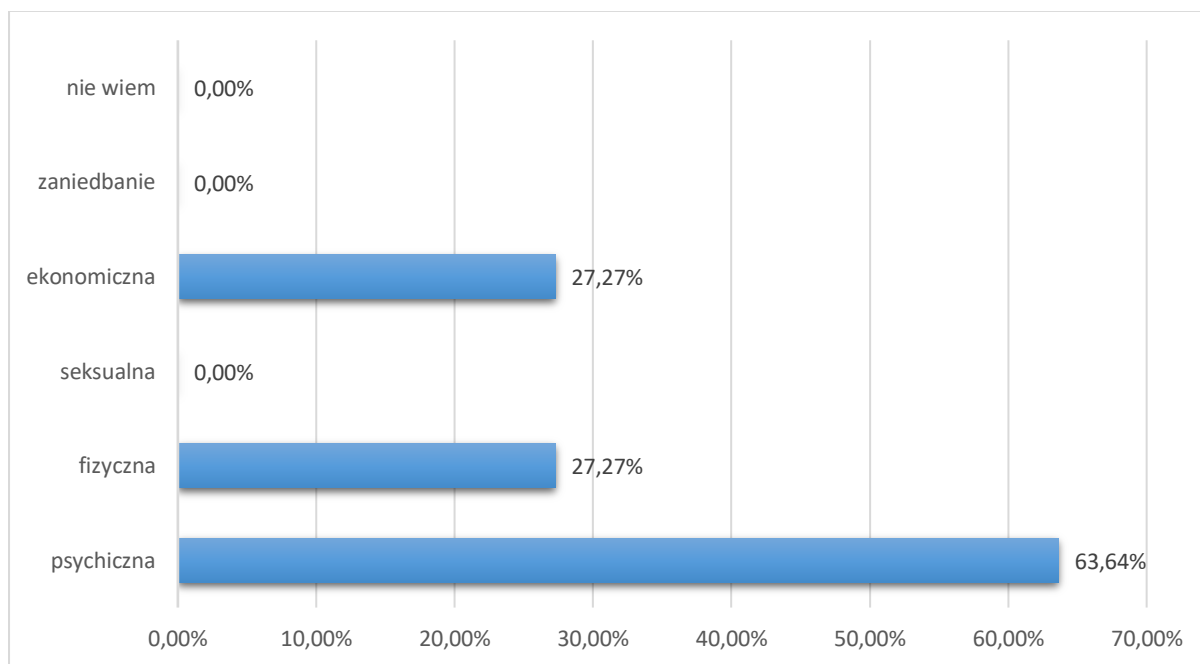
Wyk. 39. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?

Na kolejne dwa pytania dotyczące stosowania przemocy odpowiedź mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż stosowały przemoc.

Ankietowani, którym zdarzyło się stosować zachowania przemocowe, stosowali głównie przemoc psychiczną (63,64%) przemoc fizyczną oraz przemoc ekonomiczną (63,64%).

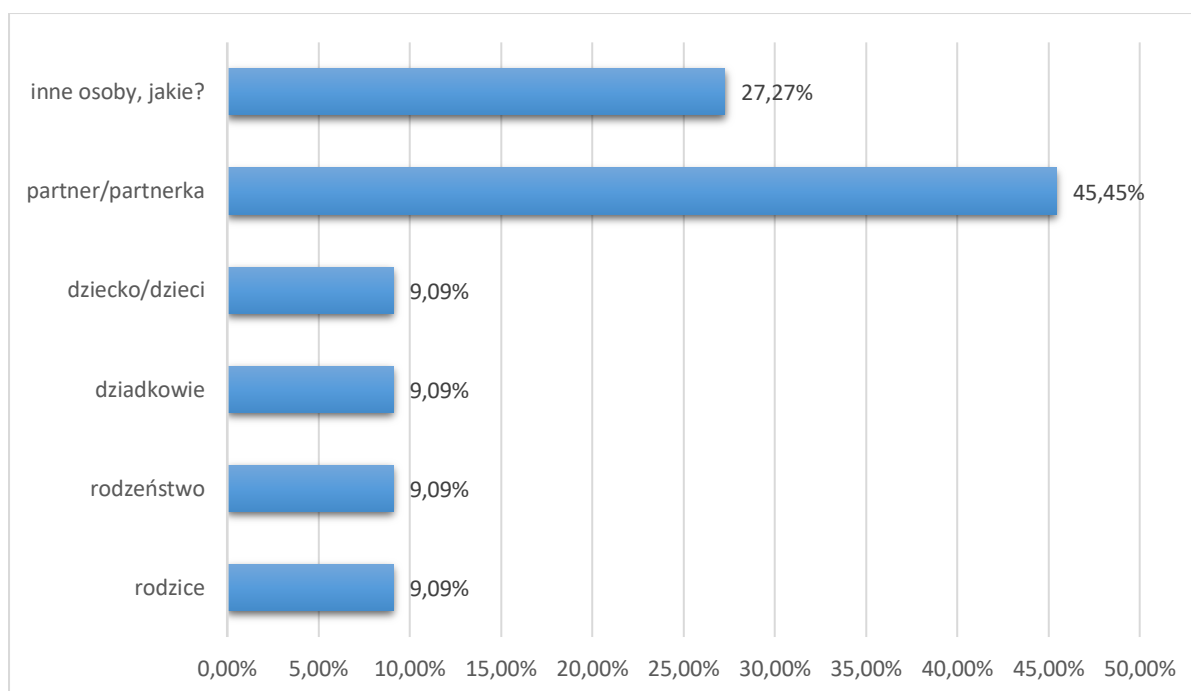
Wyk. 40. Jakiego rodzaju zastosował Pan/i przemoc?

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Respondenci stosowali przemoc wobec: partnera/partnerki (45,45%), dzieci/dziecka (9,09%), rodziców (9,09%), (9,09%), dziadków (9,09%), rodzeństwa (9,09%), bądź innych osób (27,27%) - wskazano m.in.: znajomych).

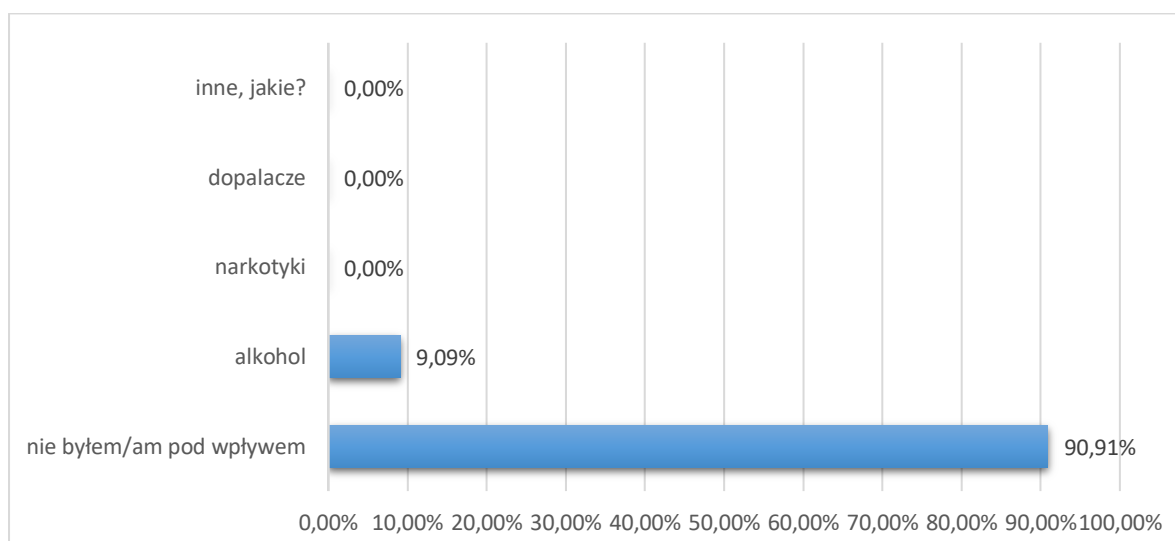
Wyk. 41. W stosunku do kogo zastosowałeś zachowanie przemocowe?

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

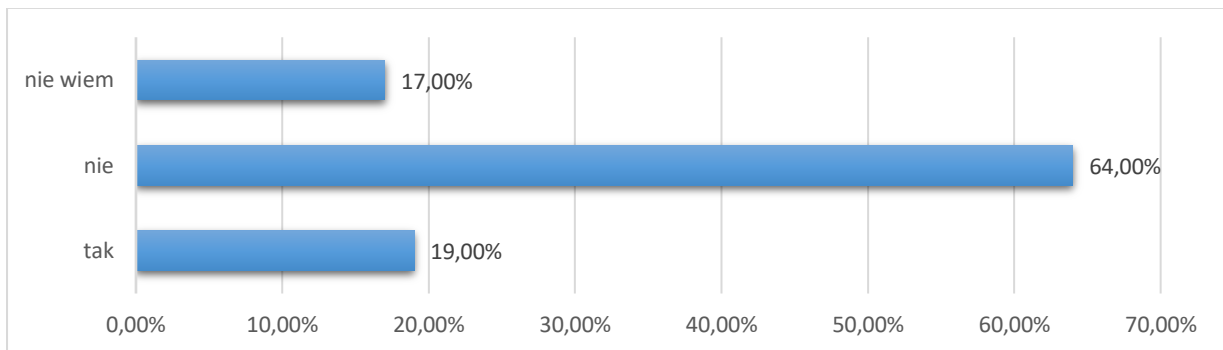
90,91% respondentów stosujących przemoc nie było pod wpływem żadnych środków psychoaktywnych, gdy stosowali zachowania przemocowe.

Wyk. 42. Stosując przemoc był/a Pan/i pod wpływem wymienionych środków psychoaktywnych?

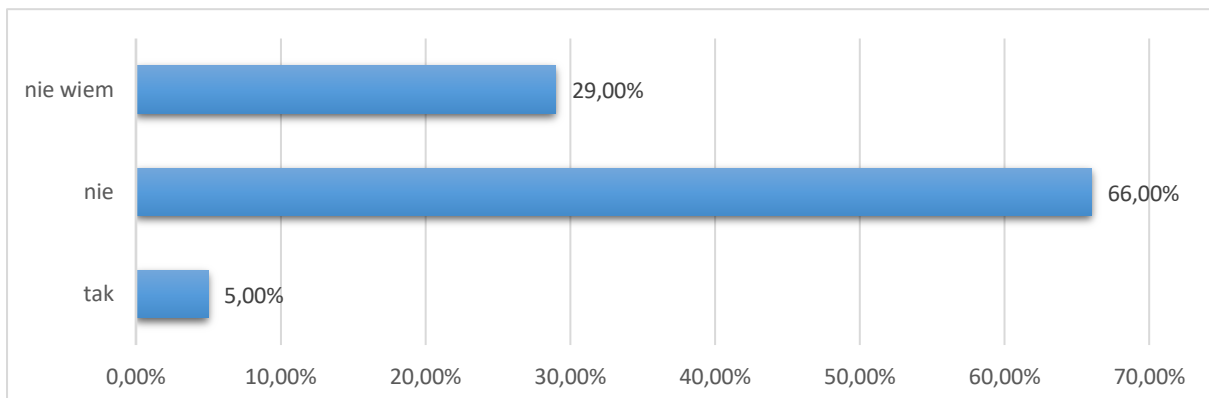
64,00% mieszkańców uważa, iż nie istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy, zaś 19,00% uważa, że takie okoliczności istnieją. 17,00% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, co może wynikać z niewiedzy na temat konsekwencji bycia ofiarą przemocy w okresie dzieciństwa.

Wyk. 43. Czy Pana/i zdaniem istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy?

Większość osób (66,00%) uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci nie jest dobrą metodą wychowawczą. Przeciwnego zdania było 5,00% ankietowanych mieszkańców, a 29,00% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 44. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą

3.6. Uzależnienia behawioralne

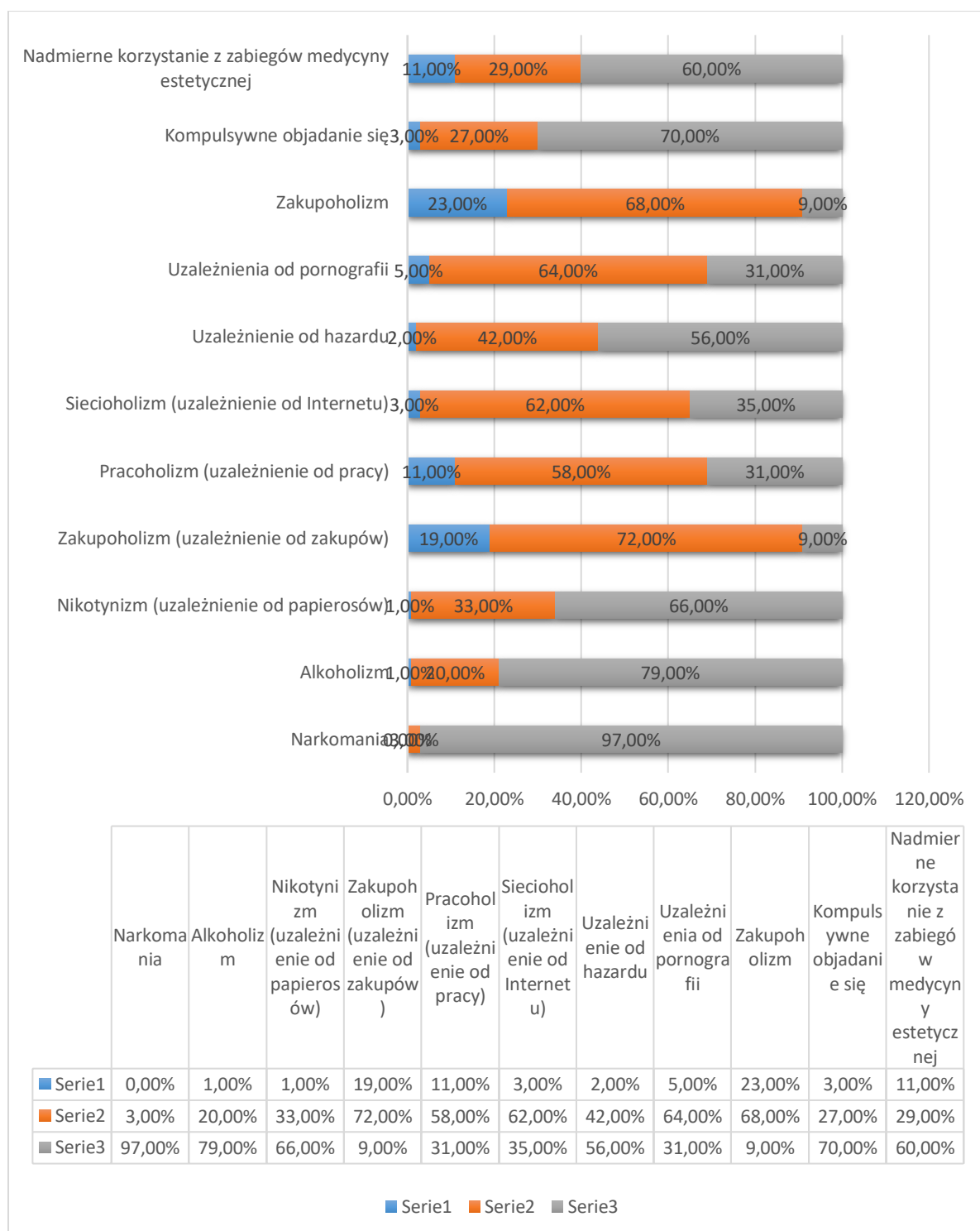
Uzależnienia behawioralne (zwane także nałogami behawioralnymi) to pewne zachowania (np. korzystanie z Internetu, pracowanie, uprawianie ćwiczeń), które „krążą” wyłącznie wokół określonej czynności, np. myślimy o graniu w naszą ulubioną grę, nie możemy skupić się na lekcji, a gdy tylko mamy wolny czas, natychmiast włączamy komputer i gry (lub robimy to w każdej wolnej chwili na smartfonie).

Niniejszy blok pytań ma na celu sprawdzenie wiedzy mieszkańców na temat bezpiecznego korzystania z nowych mediów oraz sprawdzenia skali zjawiska cyberuzależnień wśród mieszkańców Gminy Tuchów.

Respondentów poproszono o wyrażenie opinii dotyczącej różnego rodzaju uzależnień. Za najniebezpieczniejszy nałóg uznano narkomanię – wskazało na nią 97,00% osób, a także alkoholizm – 79,00% badanych zaznaczyło tę odpowiedź. W dalszej kolejności wymieniano: kompulsywne objadanie się (70,00%), nikotynizm (66,00%), nadmierne korzystanie z zabiegów medycyny estetycznej (60,00%), uzależnienie od hazardu (56,00%), siecioholizm (35,00%), pracoholizm (31,00%), oraz uzależnienie od pornografii (31,00%).

W przypadku zakupoholizm największa część ankietowanych uważa, że jest to nawyk (72,00%), a 19,00% osób uważa, że to niegroźne przyzwyczajenie. Nawykami ankietowani określają również uzależnienie od pornografii (64,00%), siecioholizm (62,00%), pracoholizm (58,00%), czy uzależnienie od hazardu (42,00%), nikotynizm (33,00%).

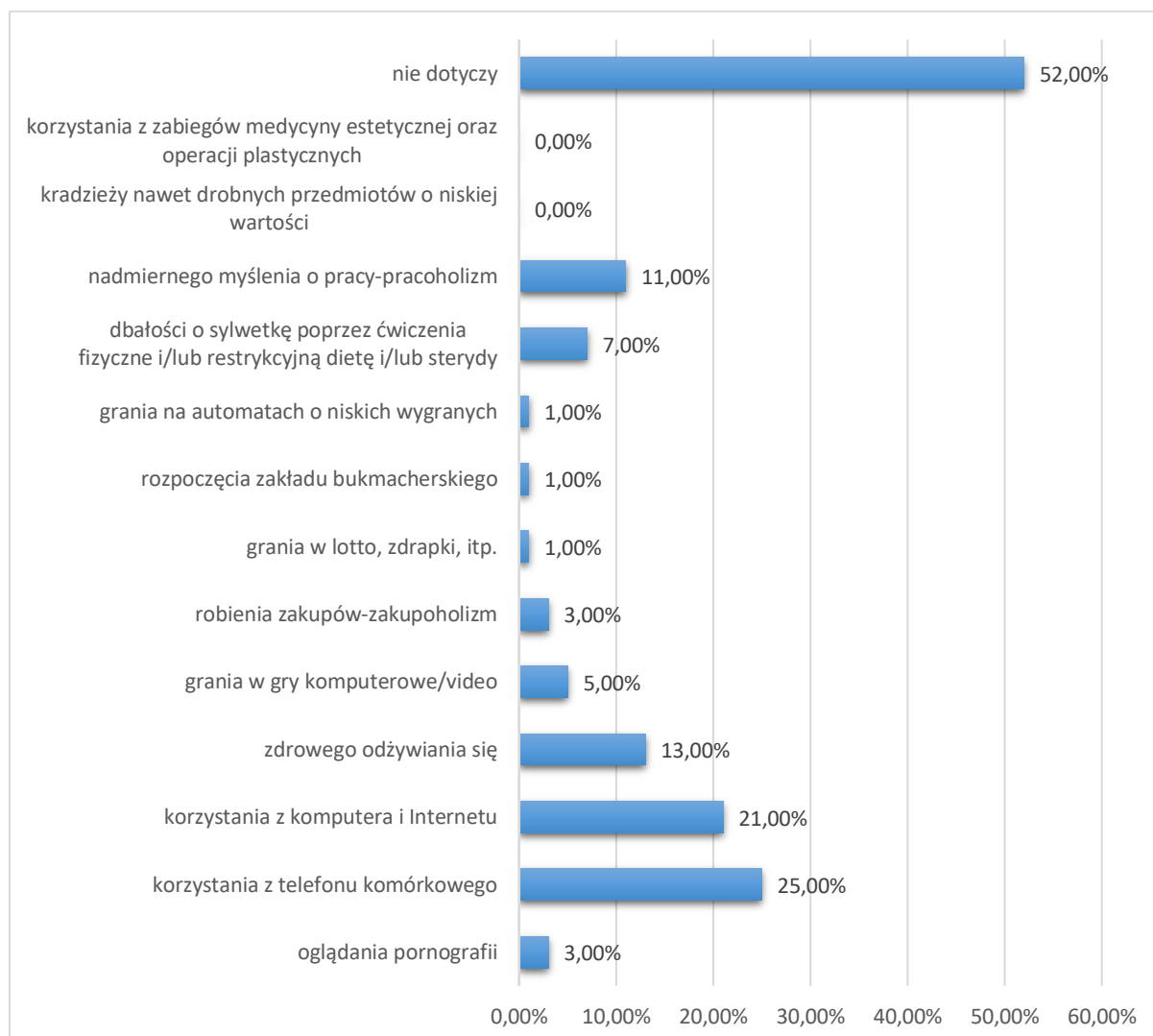
Wyk. 45. Jaka jest Pana/i opinia na temat różnego rodzaju uzależnień? Zaznacz odpowiednią odpowiedź przy każdym uzależnieniu:

Następnie ankietowanych zapytano, czy . Czy zdarza się im często odczuwanie wewnętrznego przymusu lub silnego pragnienia rozpoczęcia oraz jak najdłuższego kontynuowania. Najwięcej osób wskazało na korzystanie z: telefonu komórkowego (25,00%) oraz komputera i Internetu (21,00%). Następnie udzielano odpowiedzi dotyczącej zdrowego odżywiania się (13,00%),

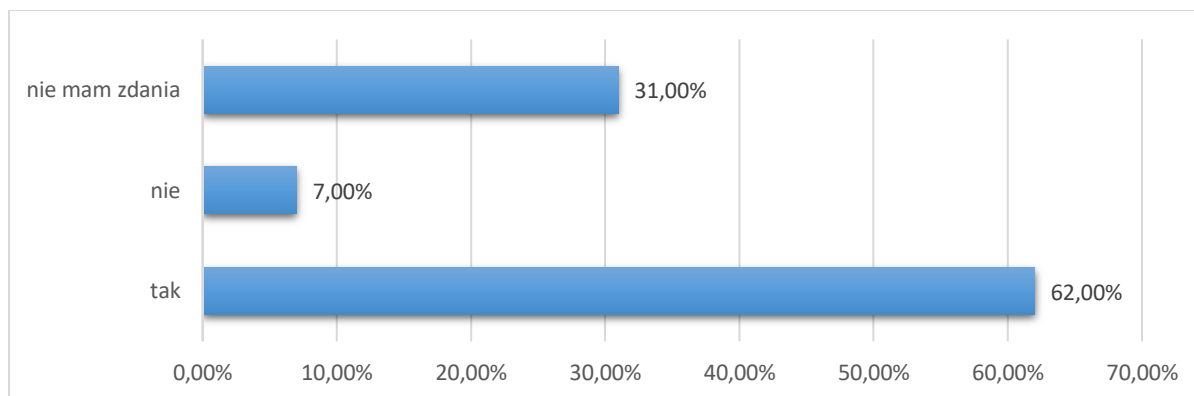
nadmiernego myślenia o pracy (11,00%), dbałości o sylwetkę poprzez ćwiczenia fizyczne i/lub restrykcyjną dietę i/lub sterydy (7,00%), grania w gry komputerowe (5,00%), robienia zakupów (3,00%), oglądania pornografii (3,00%), rozpoczęcia zakładu bukmacherskiego (1,00%), grania na automatach o niskich wygranych (1,00%) oraz grania w lotto/zdrapki (1,00%). 52,00% osób ten problem nie dotyczy.

Wyk. 45 a. Czy zdarza się Panu/Pani często odczuwanie wewnętrznego przymusu lub silnego pragnienia rozpoczęcia oraz jak najdłuższego kontynuowania:?

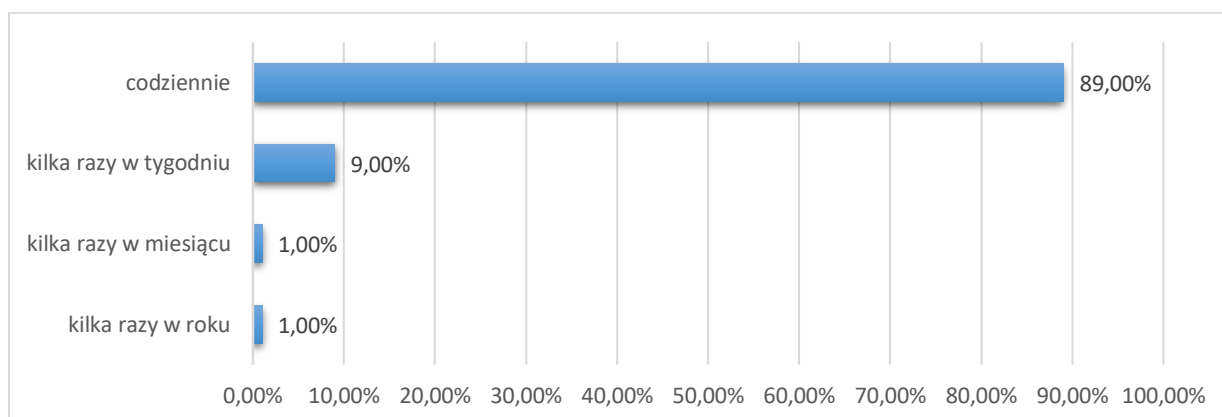
Następnie ankietowanych zapytano, czy ich zdaniem uzależnienia behawioralne powinny być leczone w ramach ubezpieczenia zdrowotnego. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 62,00% osób, a 7,00% uważa, że ubezpieczenie nie powinno pokrywać tych kosztów. 31,00% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 46. Czy, Pana/i zdaniem, uzależnienia behawioralne powinny być leczone w ramach ubezpieczenia zdrowotnego czy też nie?

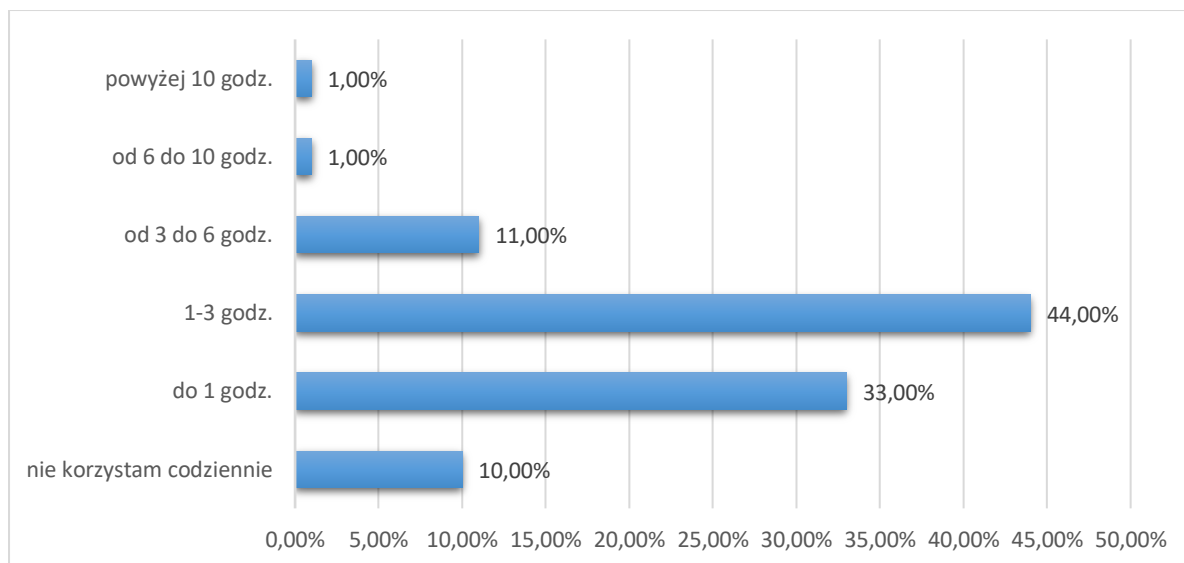
Respondentów poproszono również o wskazanie jak często korzystają z komputera lub Internetu. Większość osób robi to codziennie (89,00%). Natomiast 9,00% ankietowanych robi to kilka razy w tygodniu, 1,00% osób z nowych mediów korzysta kilka razy w miesiącu, a 1,00% kilka razy w roku.

Wyk. 47. Jak często korzysta Pan/i z komputera/Internetu? Można udzielić jednej odpowiedzi.

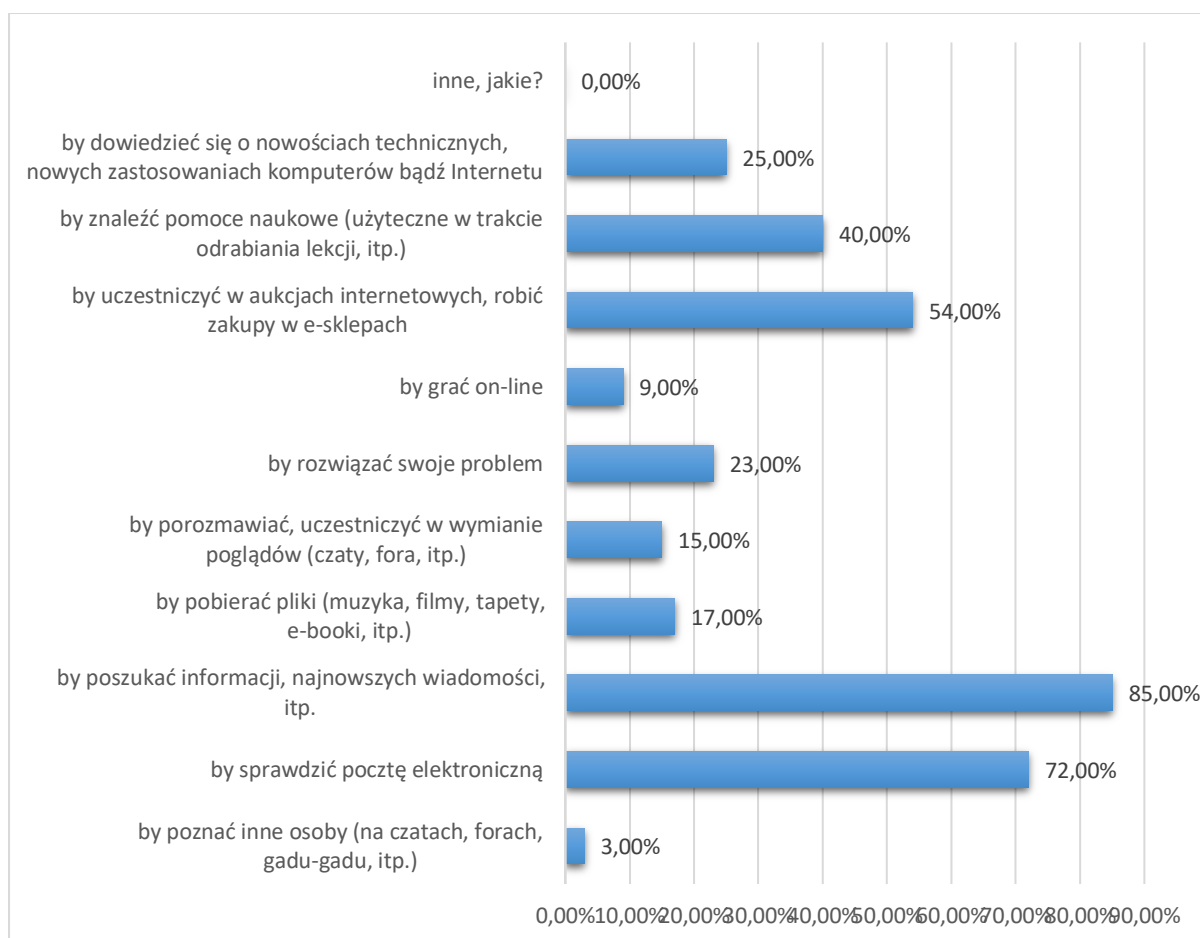
Znaczna część ankietowanych każdego dnia spędza od 1 do 3 godzin na korzystaniu z komputera i Internetu poza pracą (44,00%). Do godziny na tę aktywność przeznaczają czas 33,00% osób, a od 3 do 6 godzin – 11,00%. Niebezpieczną ilość czasu na tę czynność, tj. od 6 do 10 godzin, przeznaczają 1,00% osób, a 1,00% ankietowanych korzysta z komputera lub Internetu powyżej 10 godzin dziennie. Natomiast 10,00% osób nie korzysta z tych urządzeń codziennie.

**Wyk. 48. Ile czasu dziennie spędza Pan/i korzystając z komputera/Internetu (z wyłączeniem pracy)?
Można udzielić jednej odpowiedzi.**

W kolejnym pytaniu respondentów poproszono o wskazanie do jakich celów używają najczęściej komputera i Internetu. Najczęściej wskazywano na: szukanie informacji (85,00%), sprawdzanie poczty elektronicznej (72,00%), uczestniczenie w aukcjach internetowych (54,00%), szukanie pomocy naukowych (40,00%), by poszukiwać informacji o nowościach technicznych (25,00%), aby rozwiązywać swoje problemy (23,00%), , by pobierać pliki (17,00%), aby uczestniczyć w wymianie poglądów (15,00%), a także: aby grać online (9,00%) oraz aby poznawać nowe osoby (3,00%).

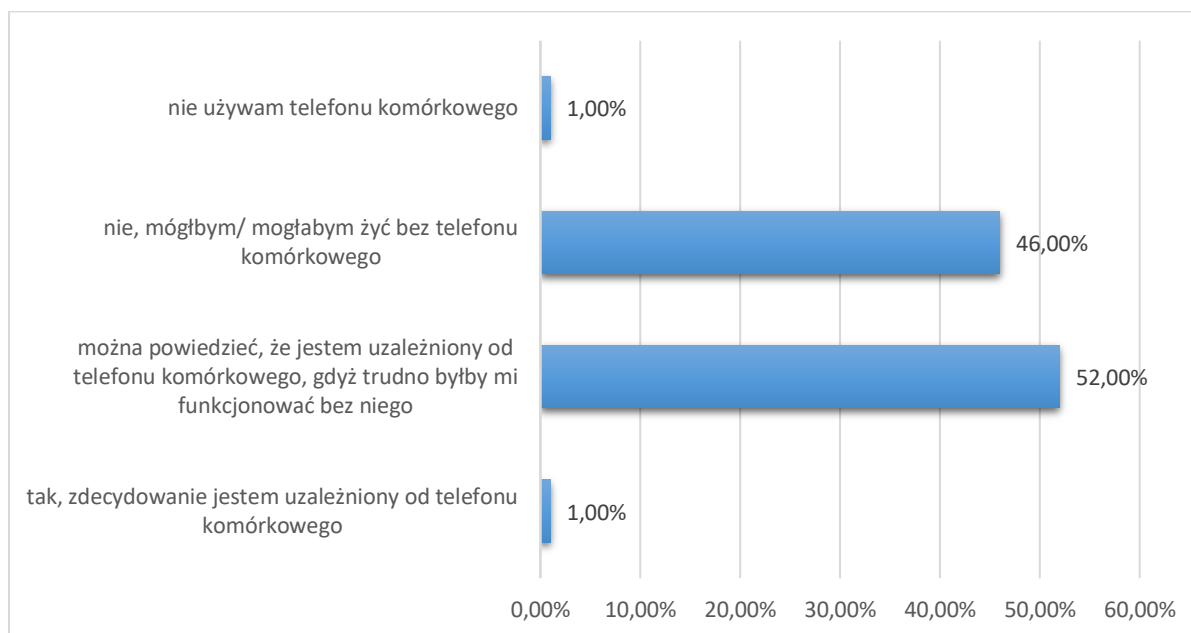
Wyk. 49. Do jakich celów używa Pan/i najczęściej komputera/Internetu? Można wybrać kilka odpowiedzi. Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

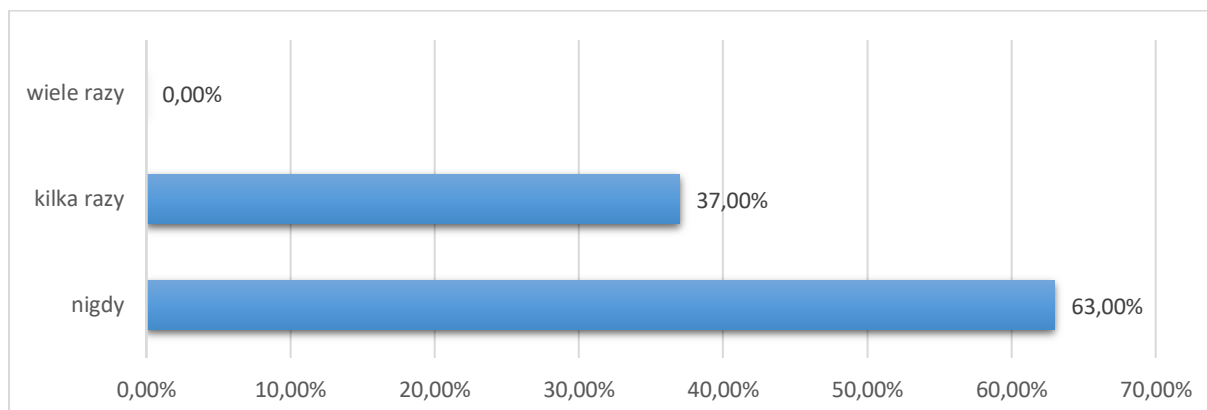
Co istotne, 52,00% ankietowanych uważa, iż można powiedzieć, że są oni osobami uzależnionymi od telefonu komórkowego, zaś 1,00% osób sądzi, iż zdecydowanie są uzależnieni od telefonu komórkowego. Natomiast 46,00% respondentów uważa, że mogliby żyć bez tego urządzenia, a 1,00% osób nie korzysta z telefonu komórkowego.

Wyk. 50. Czy uważa Pan/i siebie za osobę uzależnioną od telefonu komórkowego?

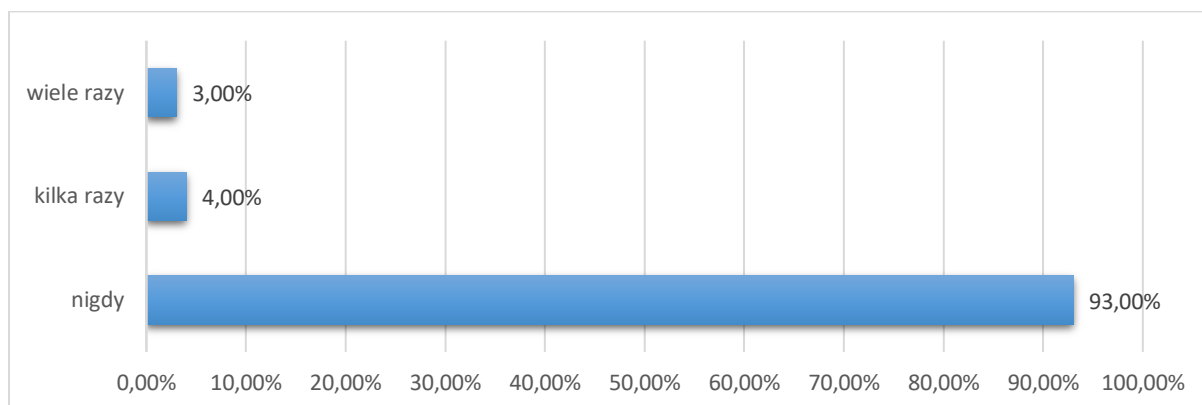
Kolejne trzy pytania dotyczyły doświadczeń respondentów związanych z hazardem. Na początek ankietowanych zapytano, czy kiedykolwiek brali udział w konkursach organizowanych przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych w których wysyła się płatne smsy. 63,00% osób nigdy nie korzystało z takich usług, 37,00% osób robiło to kilka razy, a 9,00% osób robiło to wiele razy.

Wyk. 51. Czy brał/a Pan/i udział w konkursach organizowanych przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych w których wysyła się płatne smsy?

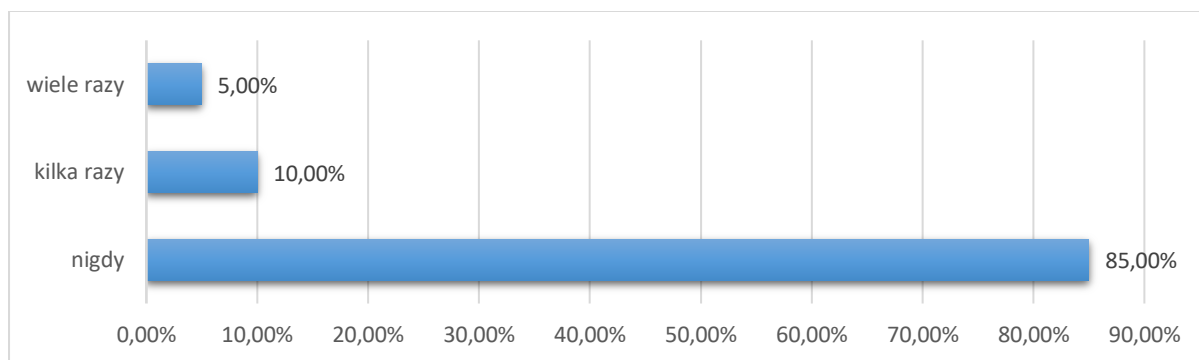
Natomiast na automatach w salonach gier nigdy nie grało 93,00% osób. Kilka razy robiło to 4,00% respondentów, a wiele razy – 3,00% osób.

Wyk. 52. Czy grał/a Pan/i na automatach, w salonach gier?

Zakłady bukmacherskie kilka razy obstawiało 10,00% ankietowanych, a wiele razy 5,00% badanych. Nigdy nie obstawiało ich 85,00% respondentów.

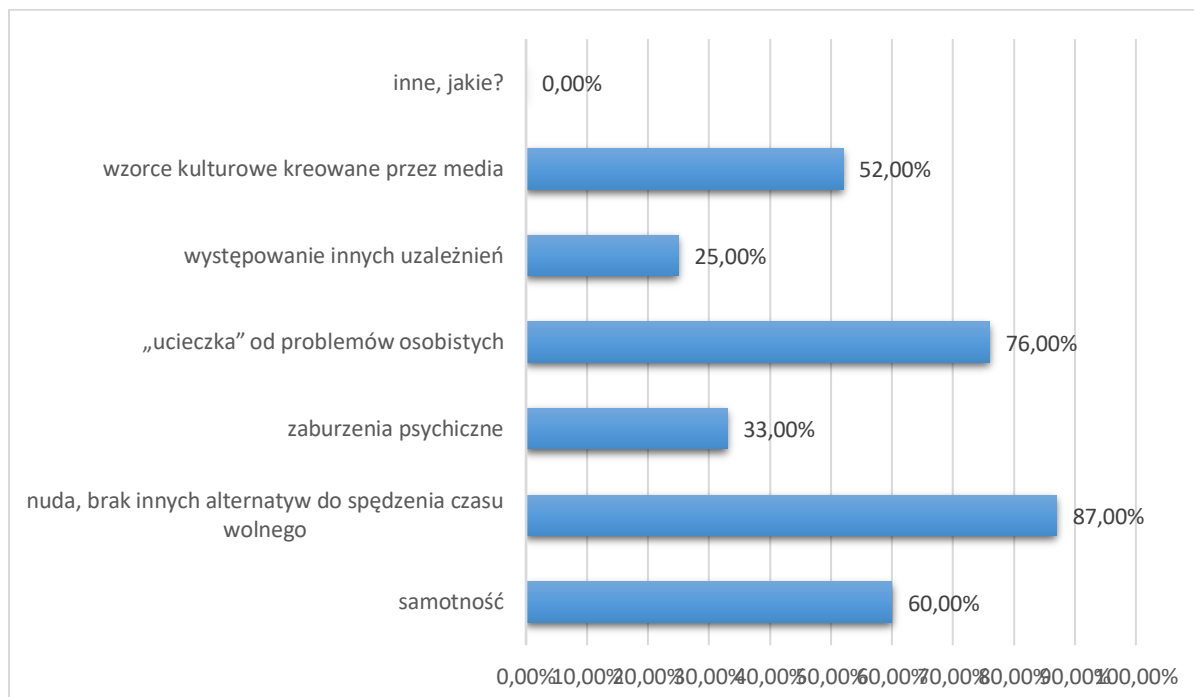
Wyk. 53. Czy obstawiał/a Pan/i zakłady bukmacherskie, np. STS, Totomix?

Zebrany materiał badawczy wskazuje, iż problem hazardu w gminie nie przybiera dużych rozmiarów, jednak jest on obecny. W związku z tym zaleca się podejmowanie działań profilaktycznych, (np. kampanii profilaktycznych), aby zapobiegać zwiększaniu się skali tego zjawiska.

Zdaniem ankietowanych, przyczyną uzależnień behawioralnych jest głównie nuda i brak alternatywnych form spędzania czasu wolnego – taką odpowiedź wskazało 87,00% osób. W dalszej kolejności wymieniano: „ucieczka” od osobistych problemów (76,00%), samotność (60,00%), wzorce kulturowe kreowane przez media (52,00%), zaburzenia psychiczne (33,00%), oraz występowanie innych uzależnień (25,00%).

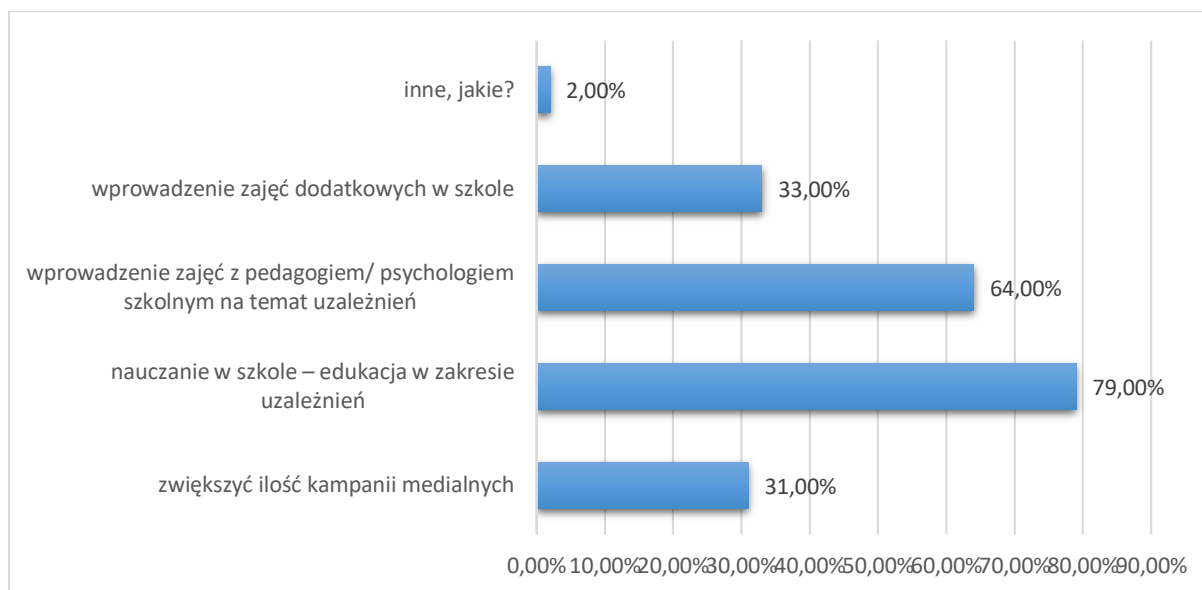
Wyk. 54. Jakie są Pana/i zdaniem przyczyny uzależnień od czynności takich jak: Internet, telefon komórkowy, zakupy, gry komputerowe, hazard? (możesz zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ankietowani sądzą, iż najlepszym działaniem profilaktycznym zapobiegającym uzależnieniom behawioralnym jest: edukacja w zakresie uzależnień (79,00%), wprowadzenie zajęć z pedagogiem lub psychologiem szkolnym (64,00%). Ewentualnie wprowadzenie dodatkowych zajęć w szkole (33,00%). Rzadziej wskazywano na: zwiększenie ilości kampanii medialnych (31,00%).

Wyk. 55. Co według Pana/i należałoby zrobić, aby zapobiegać uzależnieniom behawioralnym? (możesz zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

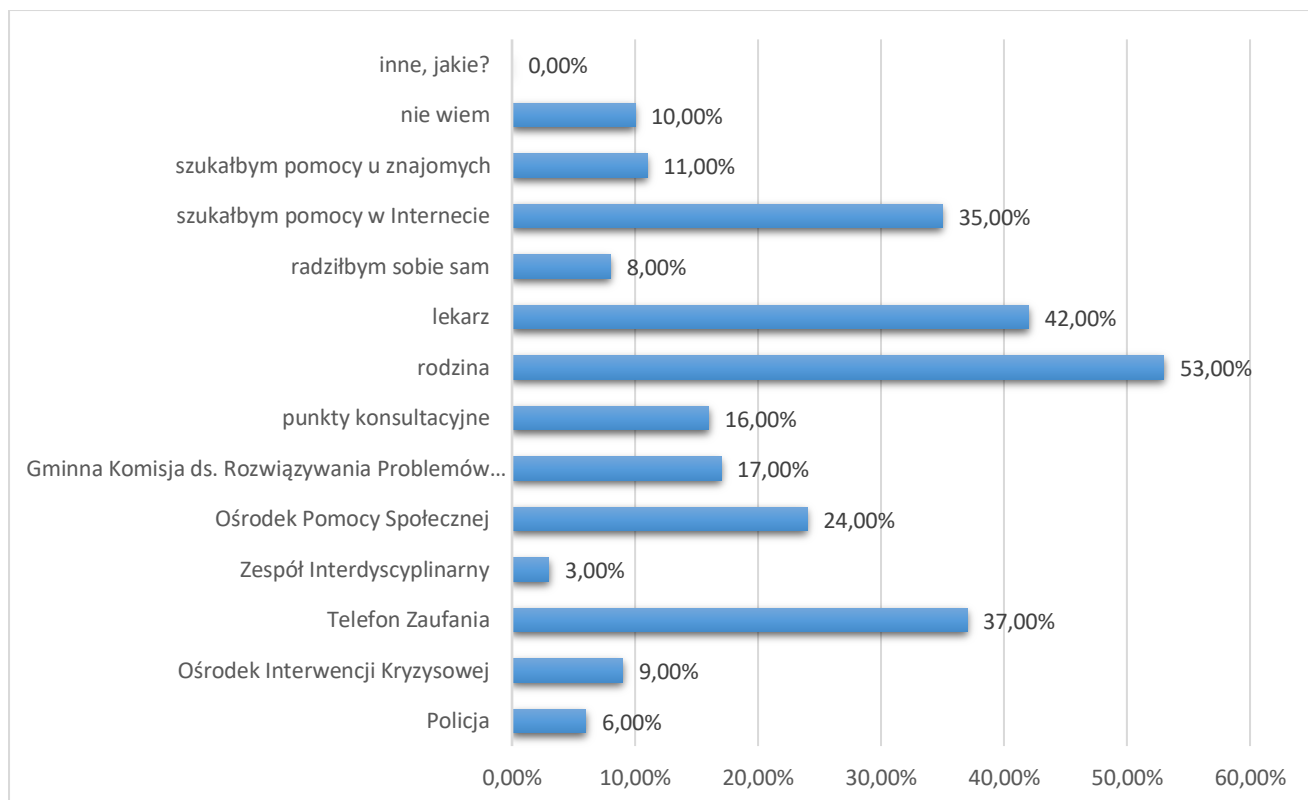
3.7. Gmina wobec problemów społecznych – opinia mieszkańców

Ostatnia część pytań skierowanych do dorosłych mieszkańców dotyczyła profilaktyki oraz oceny stopnia zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców.

Ankietowanych zapytano do kogo najchętniej zwróciliby się w razie problemu uzależnień lub/i przemocy.

W przypadku problemu z uzależnieniami, najwięcej respondentów zwróciłoby się o pomoc do rodziny (53,00%), lekarza (42,00%) bądź skontaktowało się z Telefonem Zaufania (37,00%). W dalszej kolejności wskazano przede wszystkim: w Internecie (35,00%), w OPS-ie (24,00%), u członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (17,00%), w punktach konsultacyjnych (16,00%), u znajomych (11,00%), w Ośrodku Interwencji Kryzysowej (9,00%),. Ponadto, pomocy respondenci szukaliby pomocy również: na Policji (6,00%), bądź w Zespole Interdyscyplinarnym (3,00%). Co ważne, część respondentów samodzielnie próbowałoby radzić sobie (8,00%), bądź nie wie gdzie szukać pomocy (10,00%).

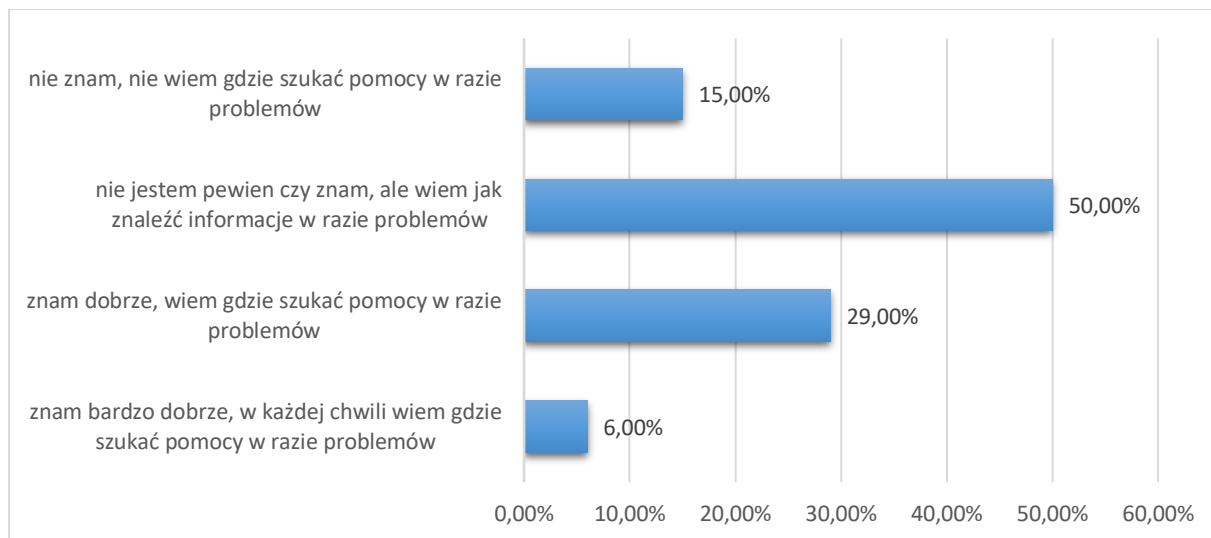
Wyk. 56. Do kogo zwróciłby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

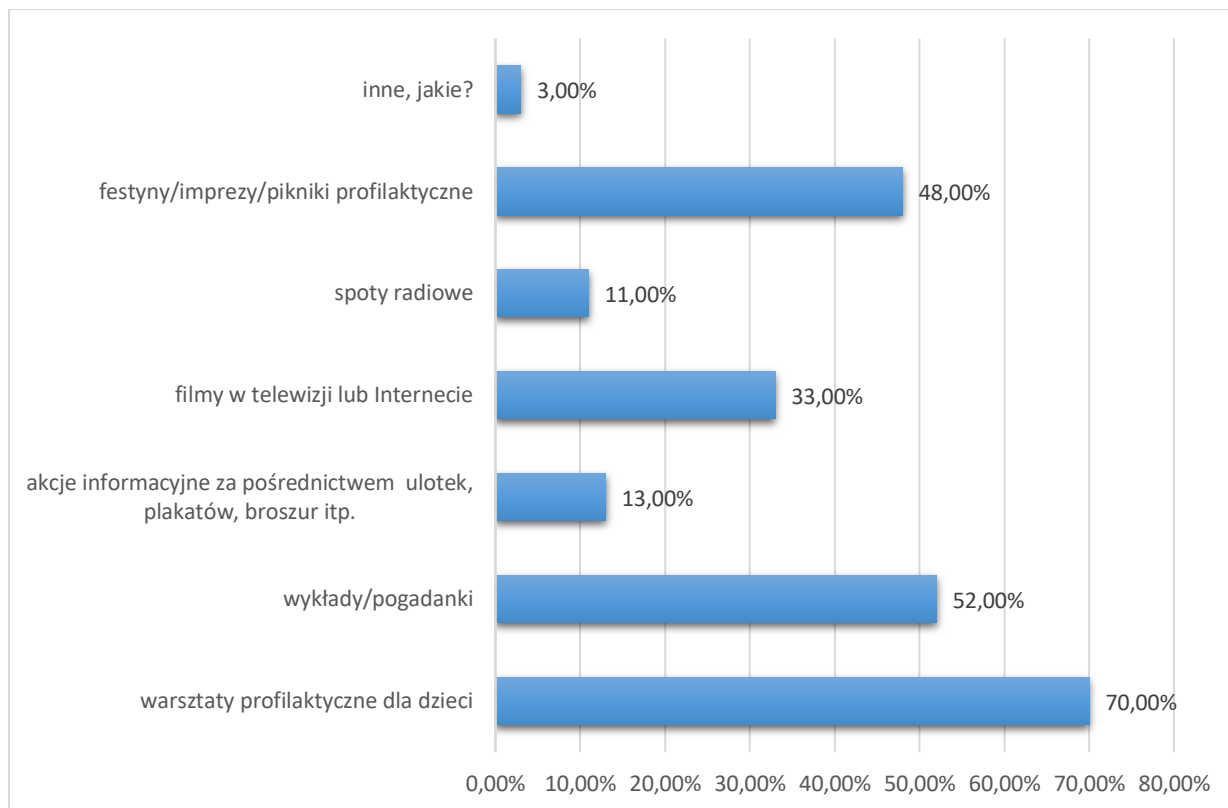
Ponadto ankietowanych zapytano, czy znają dane kontaktowe do instytucji pomocowych. Niestety większość osób nie było pewnych, czy zna te dane, ale wiedzą, gdzie ich szukać – taką odpowiedź zaznaczyło 50,00% osób. 6,00% badanych zna bardzo dobrze dane kontaktowe i w każdej chwili wie, gdzie szukać pomocy. 29,00% osób zna dobrze i wie, gdzie szukać pomocy. Natomiast 15,00% osób nie zna danych kontaktowych do instytucji pomocowych i nie wie, gdzie szukać pomocy w razie problemów.

Wyk. 57. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

Zdaniem respondentów najlepsze efekty profilaktyczne przynoszą następujące formy działań: warsztaty profilaktyczne dla dzieci (70,00%), festyny/imprezy i pikniki profilaktyczne (48,00%), wykłady/pogadanki (52,00%), filmy w telewizji lub Internecie (33,00%), akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów i broszur (13,00%) oraz spoty radiowe (11,00%).

Wyk. 58. Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych?

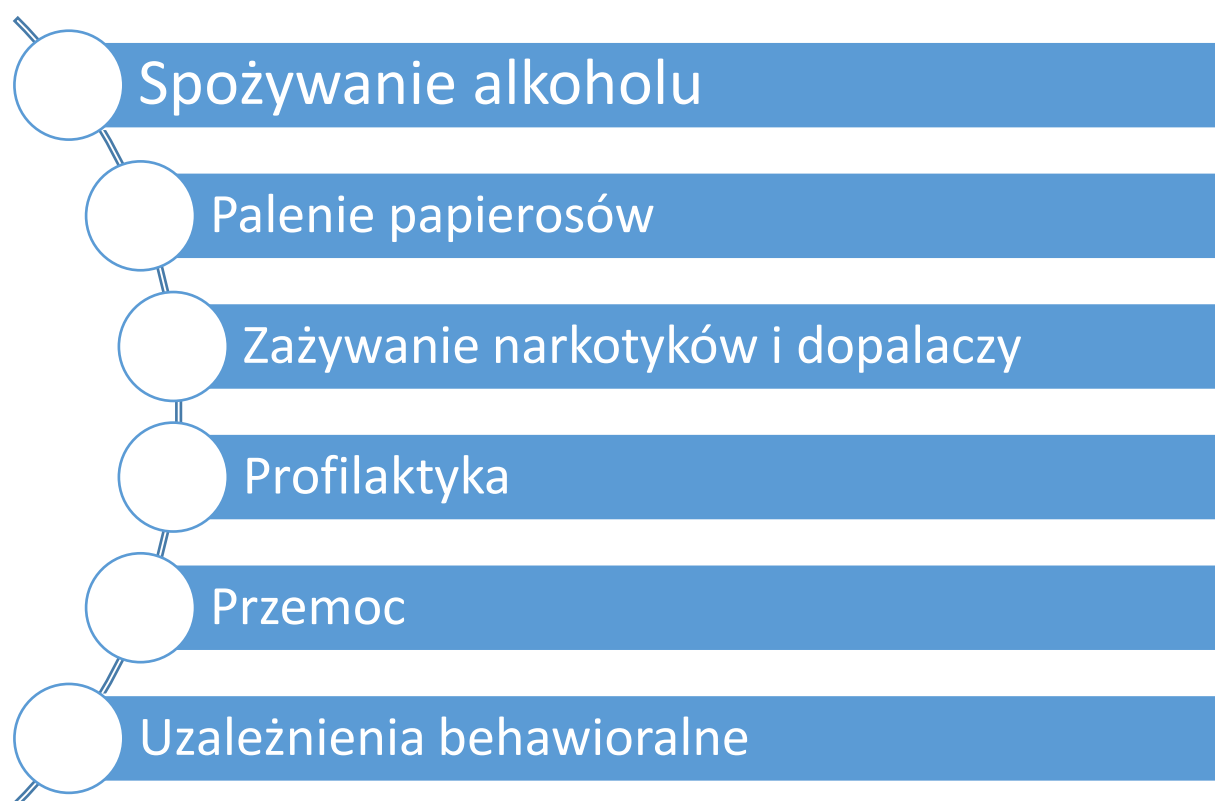

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

4. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

Niniejszy dział stanowi podsumowanie badań realizowanych wśród uczniów szkół podstawowych z Gminy Tuchów. Uczniowie zostali przebadani za pomocą metody ankietowej przy użyciu kwestionariusza online. Badanie zostało podzielone na bloki poświęcone następującym problemom:

Graf. 4.1 Obszar tematyczny zawarty w kwestionariuszu ankiety dla uczniów

Graf. 4.2 Obszar tematyczny zawarty w kwestionariuszu ankiety dla uczniów szkół podstawowych

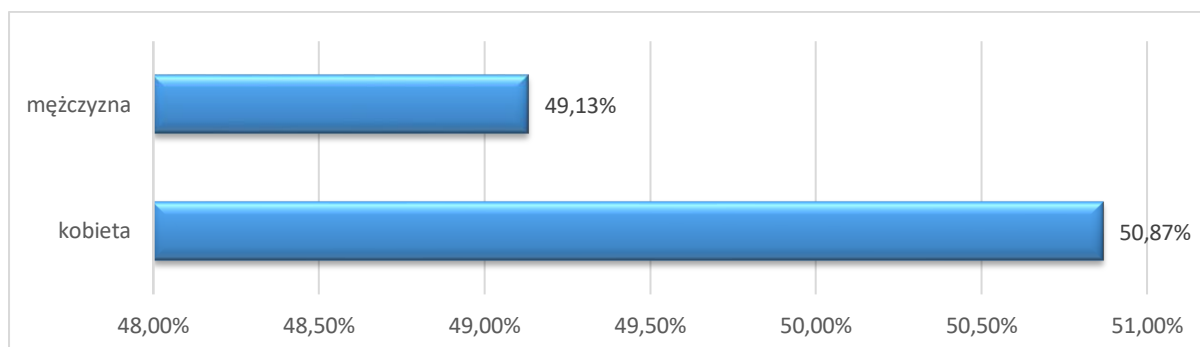
Cały kwestionariusz składał się z 61 pytań, w których badani poproszeni zostali o wyrażenie swoich opinii na tematy zawarte w wymienionych blokach oraz podzielenie się własnymi obserwacjami tego, co się dzieje w ich otoczeniu. Na końcu ankiety umieszczona została metryczka w celu określenia płci oraz wieku i klasy, do której uczęszczają.

4.1. Struktura badanej próby

W niniejszym badaniu udział wzięli uczniowie szkół podstawowych. Łącznie w ankietyowaniu wzięło udział 141 uczniów.

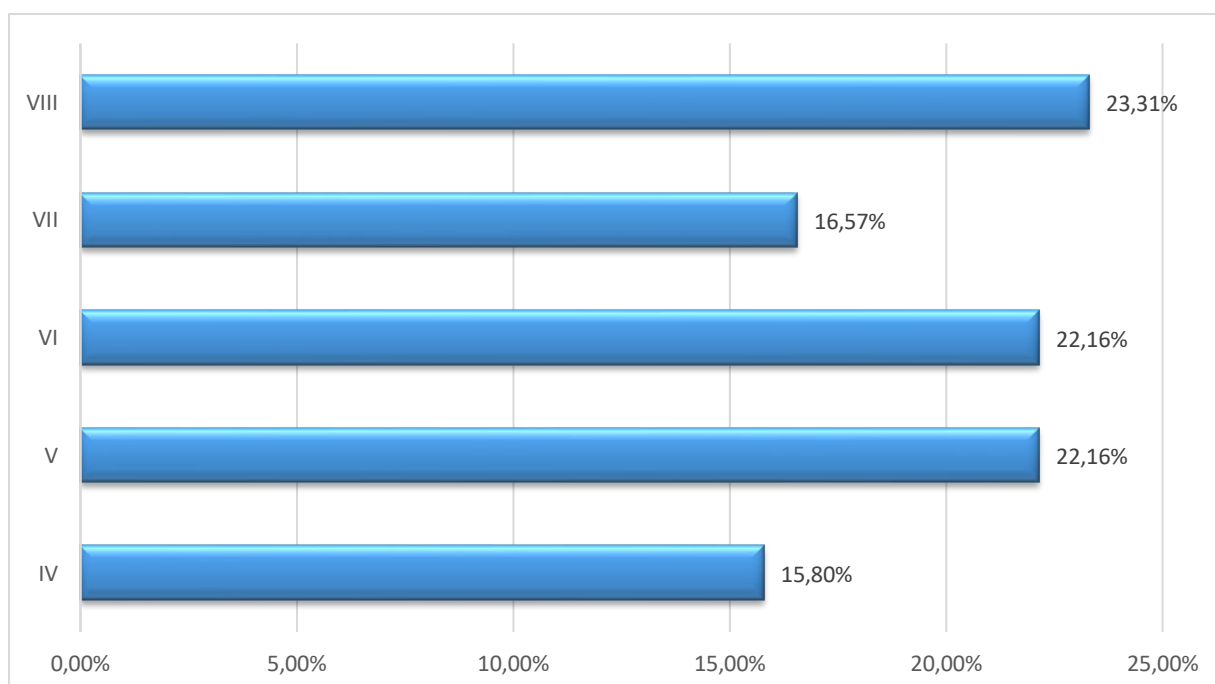
Analizując badaną próbę ze względu na płeć można dostrzec, iż w badaniu wzięło udział więcej dziewczynek – 50,87%, podczas gdy chłopców było 49,13%.

Wyk. 59. Płeć

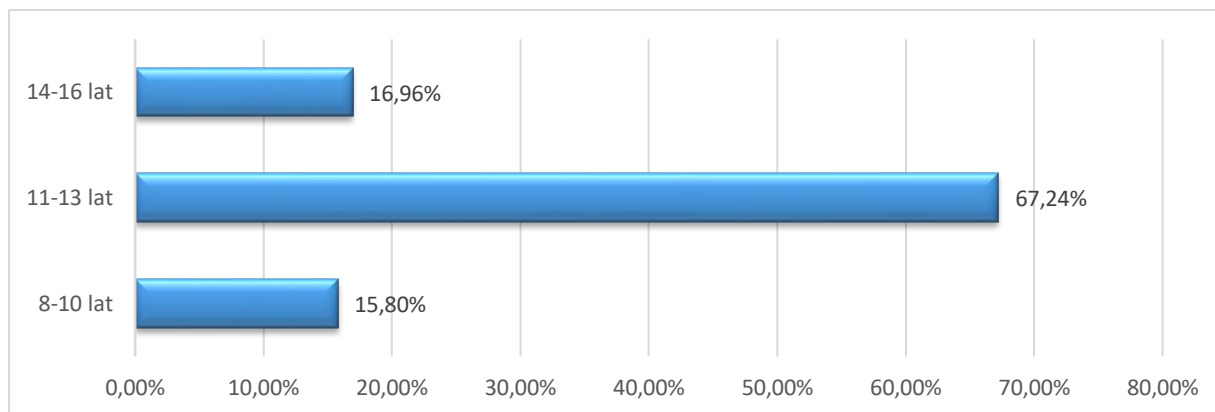
Najliczniejszą grupę badawczą tworzyli uczniowie z klasy VIII (23,31%) oraz uczniowie V i VI klas (po 22,16%), tj. 44,32%. Dodatkowo udział w badaniu wzięły dzieci z klas IV oraz klasy VII (łącznie 32,37%).

Wyk. 60. Klasa

Rozkład próby badawczej ze względu na wiek przedstawiał się następująco: uczniowie w wieku 11-13 lat, stanowili oni 67,24% badanej próby, a 14-16 lat stanowili 16,96% próby. Natomiast najmniej liczną grupę tworzyli uczniowie w wieku 8-10 lat (15,80%).

Wyk. 61. Wiek

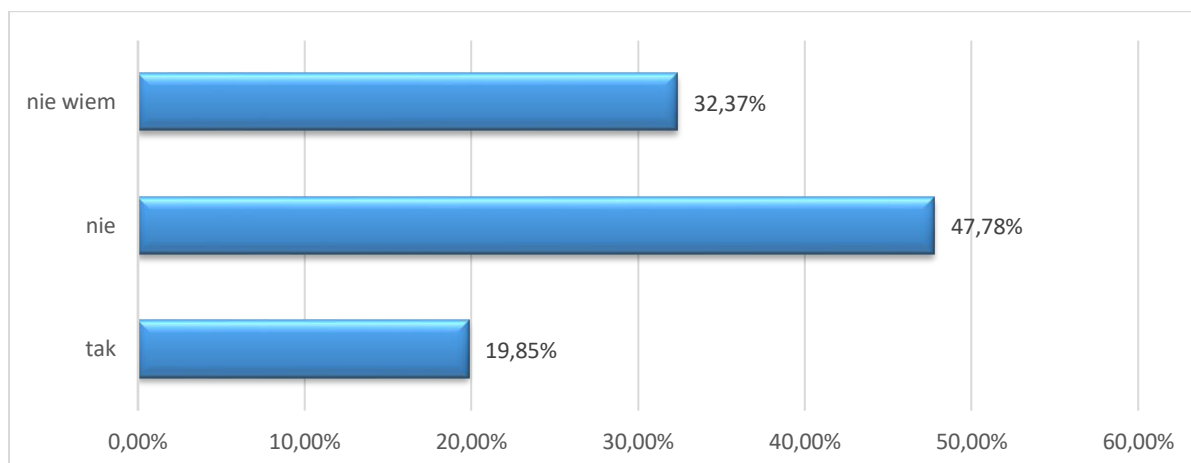

4.2. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Picie alkoholu przez młodzież to obecnie jeden z poważniejszych problemów, z którymi zmagają się wiele Państw europejskich, w tym również Polska. Jak oceniają eksperci picie alkoholu jest główną przyczyną zgonów i inwalidztwa osób w wieku 15–21 lat. Wzrost spożywania alkoholu przez młodzież oraz straty, jakie ponoszą oni w związku z piciem są też dostrzegane przez ogół naszego społeczeństwa. W badaniach sondażowych zrealizowanych pod koniec 2000 roku przez Pracownię Badań Społecznych w Sopocie Polacy uznali picie alkoholu przez młodzież jako trzeci najistotniejszy problem społeczny – zaraz po bezrobociu i spadku stopy życiowej. Charakterystyce tego problemu poświęcono pierwszy blok pytań skierowanych do uczniów. Celem niniejszego działu jest oszacowanie skali problemu wśród badanych uczniów oraz wskazanie grupy uczniów, u których ten problem jest najbardziej widoczny.

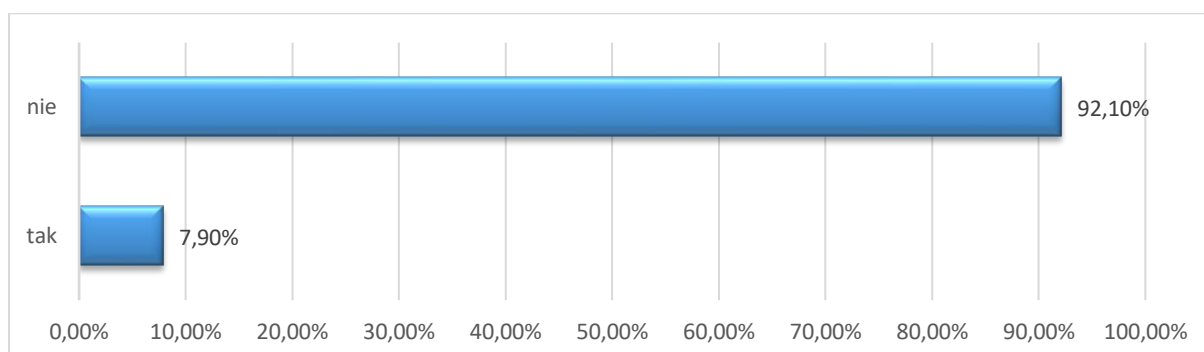
Na początek ankietowanych zapytano, czy ich rówieśnicy sięgają po alkohol. Twierdząco na to pytanie odpowiedzi udzieliło 19,85% uczniów. Natomiast 32,37% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 47,78% ankietowanych uważa, że ich rówieśnicy nie sięgają po alkohol.

Wyk. 62. Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

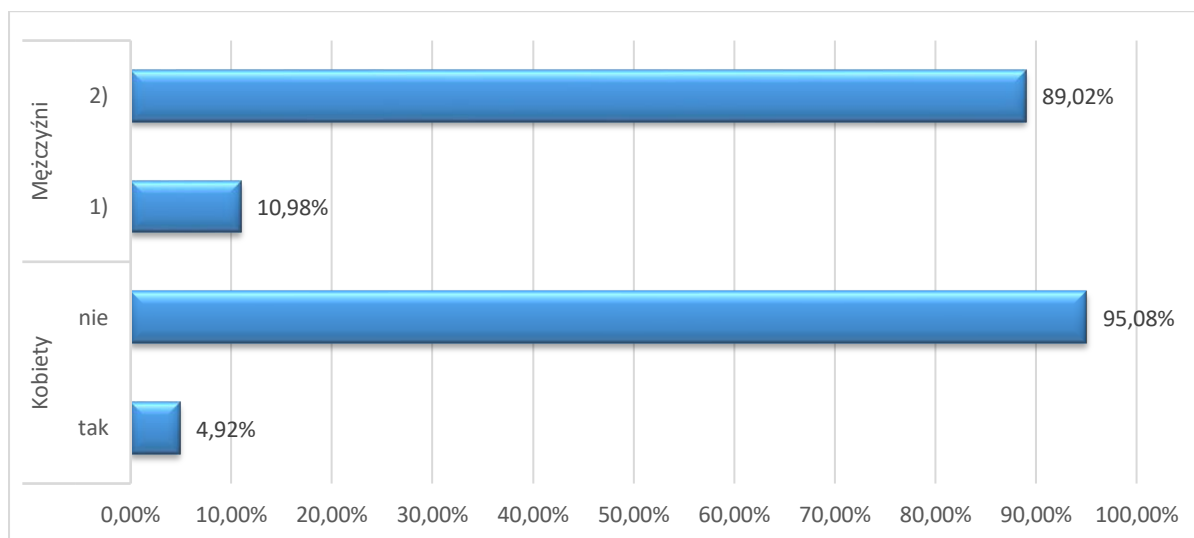
Następnie respondentów zapytano o to, czy kiedykolwiek próbowali pić alkohol. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 7,90% uczniów. Alkoholu nie spożywało nigdy 92,10% badanych uczniów.

Wyk. 63. Czy próbowałeś/aś pić alkohol?

W przypadku uczniów z Gminy Tuchów, analizując kontakt uczniów z alkoholem w podziale na płeć można dostrzec, iż więcej chłopców (10,98%) niż dziewczynek (4,92%) miało kiedykolwiek kontakt z napojami alkoholowymi.

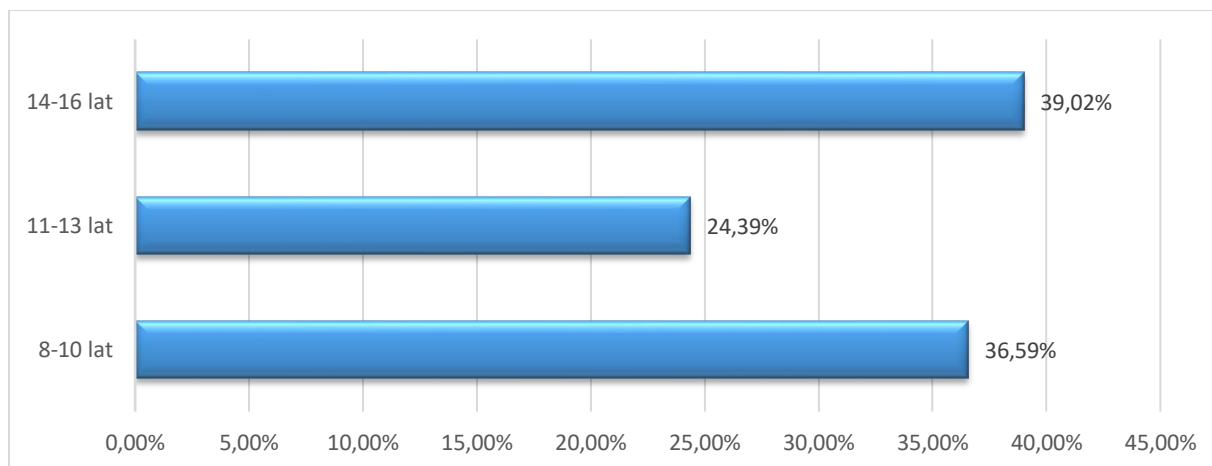
Wyk. 63a. Czy próbowałeś/aś pić alkohol? – w podziale na płeć

Na kolejne pytania dotyczące spożywania alkoholu odpowiedź mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż spożywają alkohol.

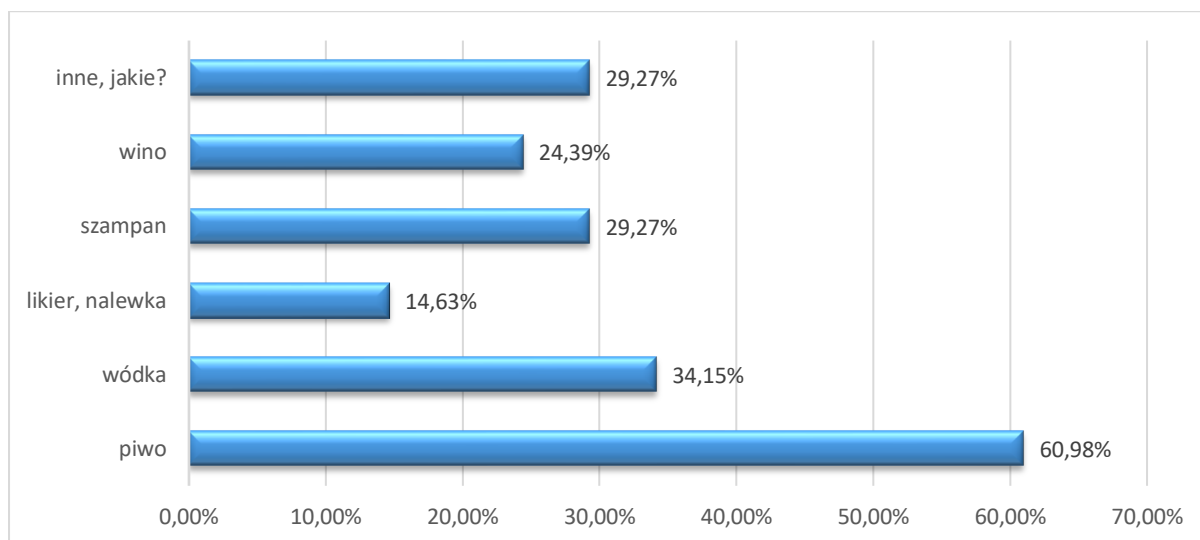
Analizując inicjację alkoholową uczniów Gminy Tuchów ze względu na wiek można dostrzec, iż w wieku 14-16 lat po alkohol sięgnęło 39,02% , czyli najwięcej uczniów. W wieku 8-10 lat alkohol po raz pierwszy spożywało 36,59% osób, a w wieku 11-13 lat – 24,39% uczniów.

Wyk. 64. W jakim wieku zaczęłeś/zaczęłaś pić alkohol?

Uczniowie, którzy sięgają po alkohol najczęściej wybierają: piwo (60,98%), rzadziej po: wódkę (34,15%), szampana (29,27%) wino (24,39%), czy likiery/nalewki (14,63%). Część ankietowanych wskazała inne alkohole (29,27%).

Wyk. 65. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?

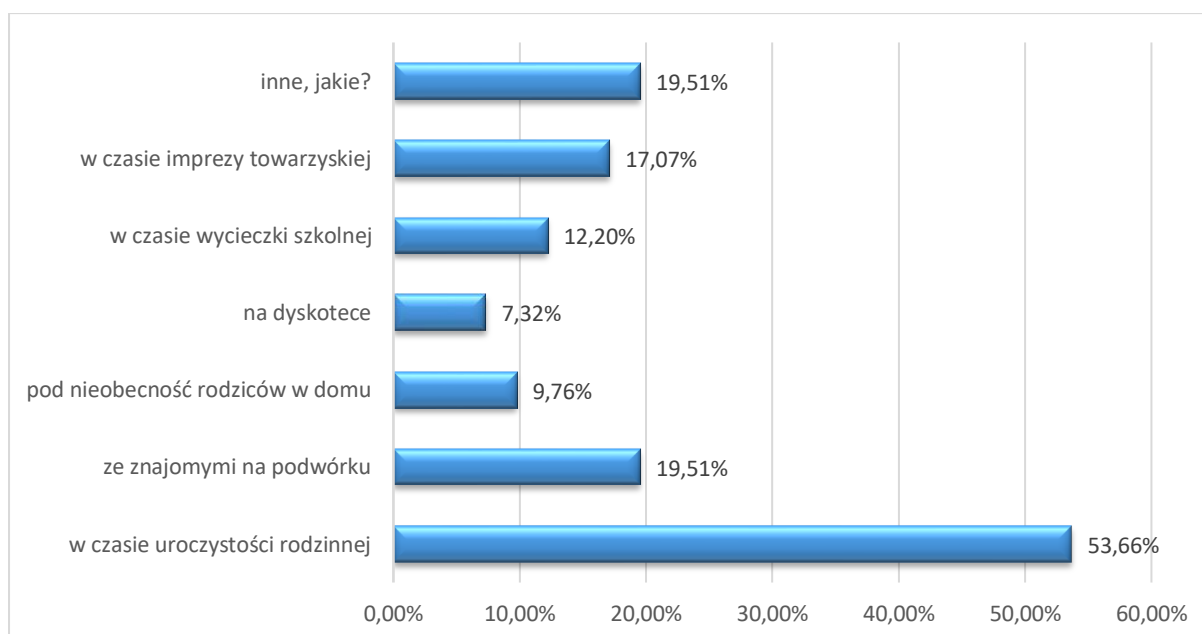

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ponadto analizując okoliczności inicjacji alkoholowej uczniów widać, iż pierwszy raz po alkohol sięgnęli oni w większości w czasie uroczystości rodzinnej (53,66%), ze znajomymi na podwórku (19,51%) oraz w czasie imprezy towarzyskiej (17,07%).

Uczniowie w dalszej kolejności po równo wskazali okoliczności takie, jak : podczas wycieczki szkolnej (12,20%), pod nieobecność rodziców w domu (9,76%), na dyskotecę (7,32%) oraz inne okoliczności bez konkretyzacji (19,51%).

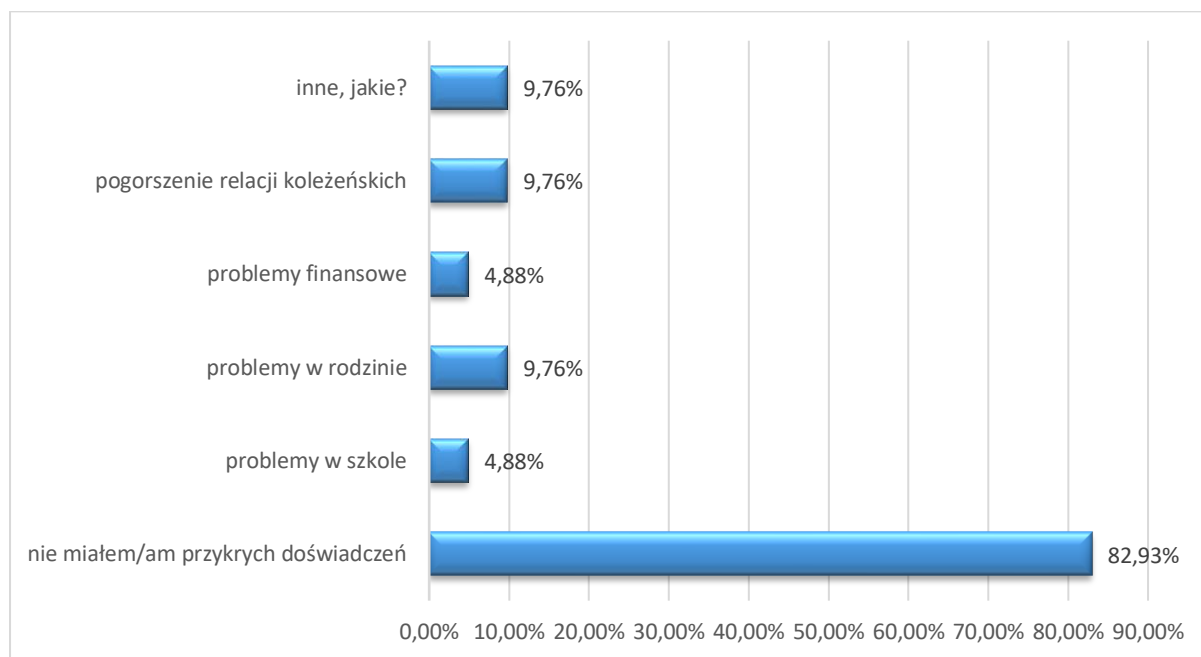
Wyk. 66. W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Większość uczniów, którzy mieli już kontakt z alkoholem, przyznaje, iż nie doświadczyło nigdy przykrych konsekwencji spożywania alkoholu (82,93%), natomiast reszta ankietowanych wskazała na: po 9,76% problemy w rodzinie oraz pogorszenie relacji koleżeńskich, po 4,88% problemy w szkole oraz problemy finansowe. 9,76% uczniów zaznaczyło odpowiedź inne.

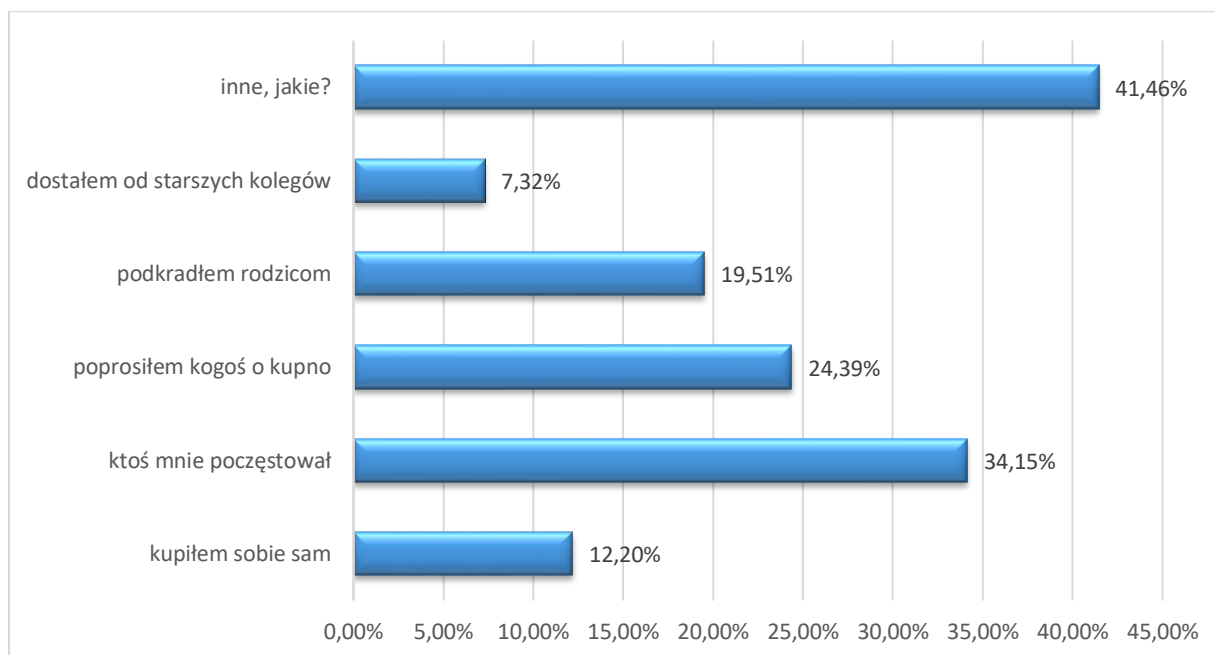
Wyk. 67. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Następnie poproszono ankietowanych uczniów o wskazanie jak zdobywają alkohol. Ponad połowa badanych przyznała, że została nim poczęstowana (34,15%). Rzadziej ankietowani wskazywali na następujące odpowiedzi: 24,39% poprosiło kogoś o kupno alkoholu, 19,51% podkraść alkohol rodzicom, 12,20% kupiło alkohol we własnym zakresie, 7,32% uczniów otrzymało alkohol od starszych kolegów, 41,46% uczniów wskazało na „inne okoliczności”, w przykładach podając m.in. kradzież oraz spożycie alkoholu przez pomyłkę.

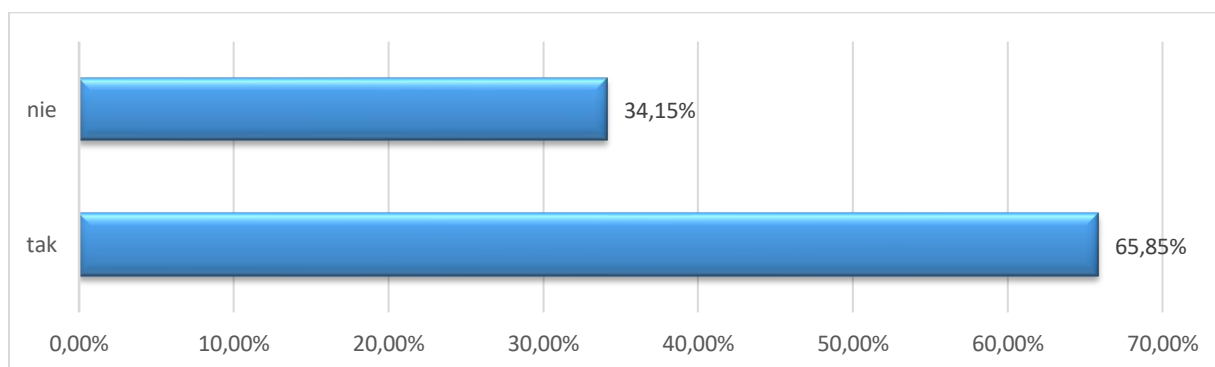
Wyk. 68. Jak otrzymałeś/aś alkohol?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Większość uczniów przyznaje, że ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu – taką odpowiedź wskazało 65,85% uczniów.

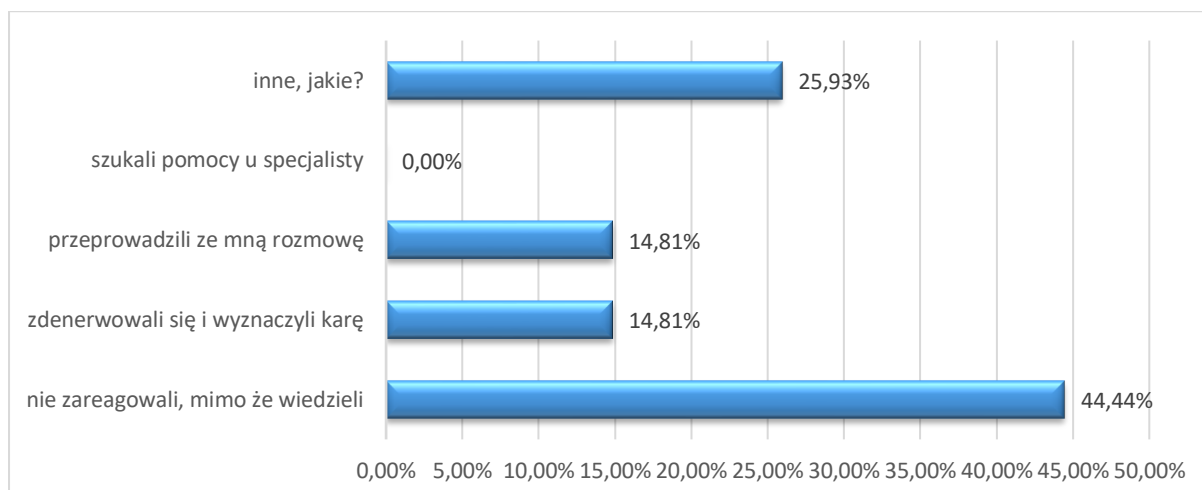
Wyk. 69. Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś/aś pić alkohol?

Niepokój budzi również fakt, iż 44,44% ankietowanych przyznaje, że ich rodzice nie zareagowali na informację o spożywaniu przez nich alkoholu.

Natomiast po 14,81% uczniów potwierdza, że ich rodzice przeprowadzili z nimi rozmowę oraz zdenerwowali się i wyznaczyli im karę. Dodatkowo, 25,93% rodziców ankietowanych zareagowało w inny sposób, uczniowie jednak podali okoliczności odpowiadające innym odpowiedziom.

Wyk. 70. Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

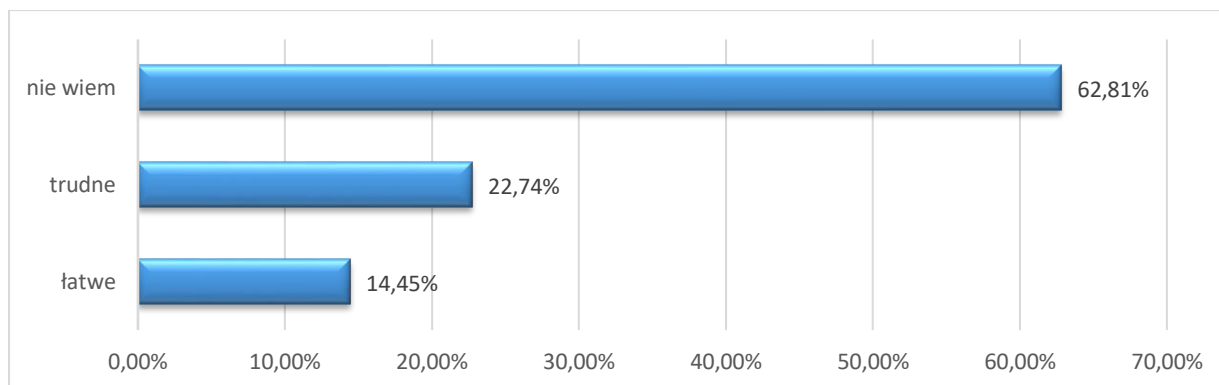

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na kolejne pytania odpowiedzi udzielali wszyscy uczniowie biorący udział w badaniu.

Ponadto wszystkich uczniów zapytano, czy ich zdaniem kupno alkoholu przez osoby w ich wieku jest czymś łatwym. 62,81% ankietyowanych uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. 22,74% uczniów wskazuje, że zdobycie alkoholu w Gminie Tuchów jest trudne. Natomiast 14,45% uważa, iż jest to łatwe.

Wyk. 71. Gdybyś chciał/a zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to:

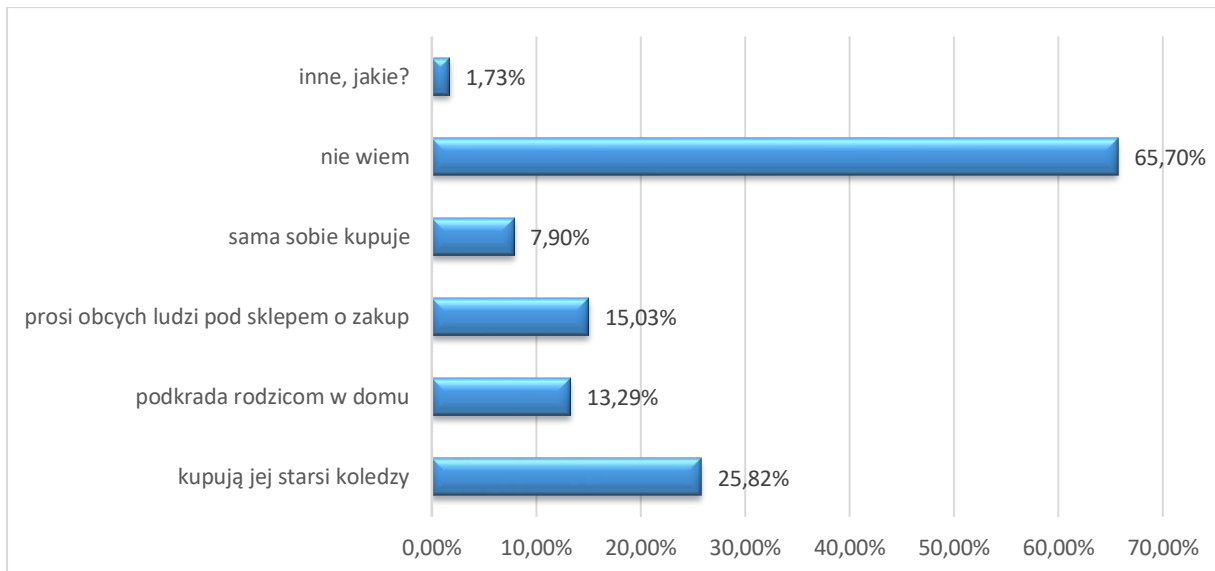

Ostatnie pytanie w niniejszym rozdziale dotyczyło możliwości pozyskania alkoholu w Gminie Tuchów przez dzieci i młodzież. Ankietyowanych zapytano jak ich zdaniem młodzież może zdobyć alkohol.

Znaczna część uczniów nie wie jak ich rówieśnicy zdobywają alkohol – taką odpowiedź wskazuje 64,70% uczniów. Pozostali uczniowie uważają, że osoby te zdobywają alkohol dzięki starszym kolegom (25,82%), proszą obcych ludzi pod sklepem o zakup alkoholu (15,03%),

podkradają rodzicom w domu (13,29%) oraz sami sobie kupują (7,90%). Część uczniów (1,73%) wskazało na inne okoliczności.

Wyk. 72. Jak młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol?

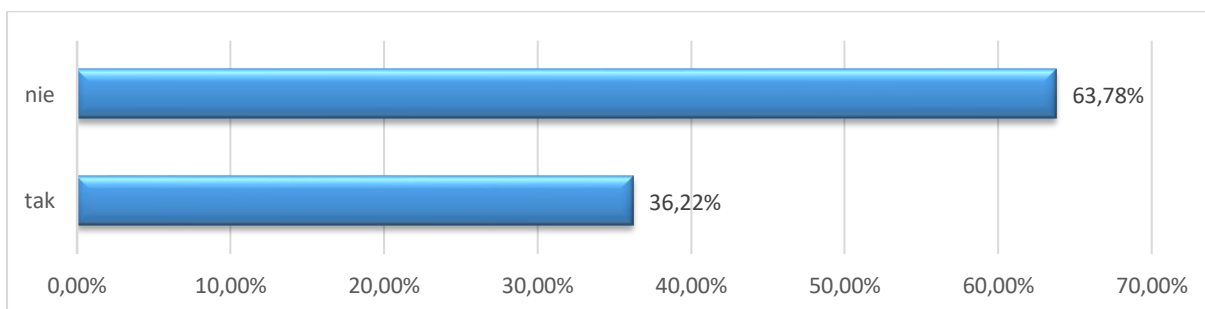

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4.3. Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży

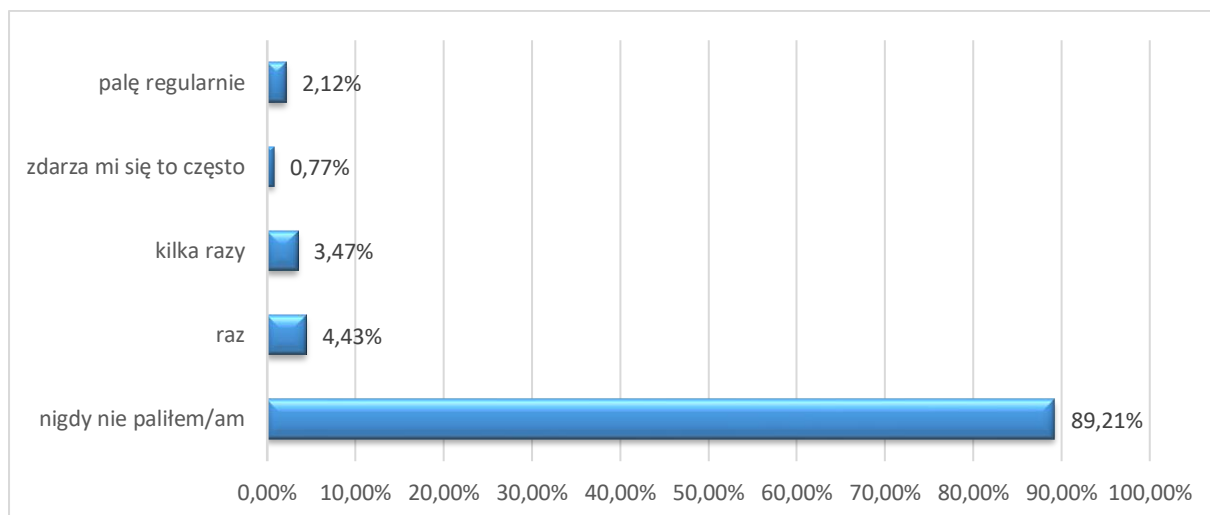
Kolejny dział niniejszej diagnozy dotyczyć będzie problemu nikotynowego. Na początek uczniów zapytano, czy ich zdaniem osoby w ich wieku palą papierosy. Alarmujący jest fakt, że 36,40% uczniów uważa, że ich rówieśnicy palą papierosy, a przeciwnego zdania jest 63,78% osób.

Wyk. 73. Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?

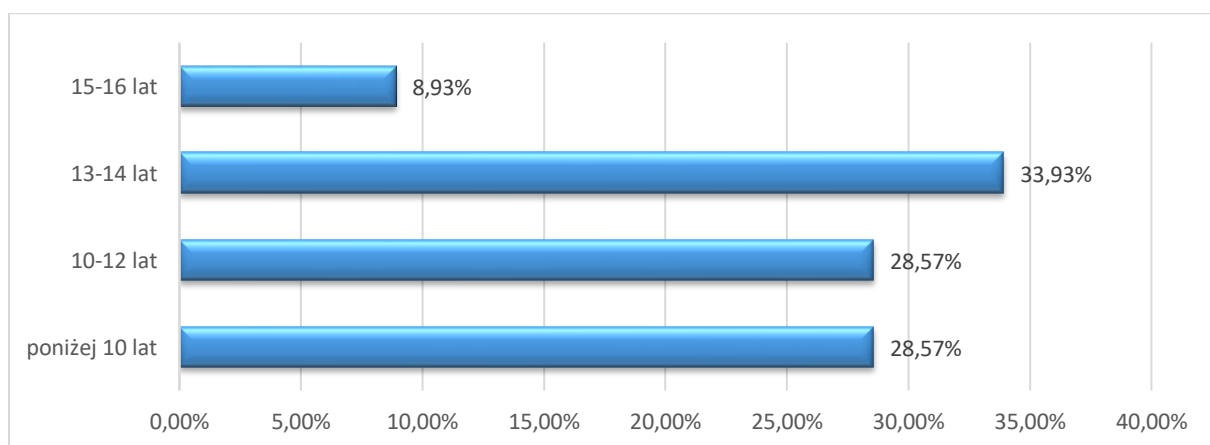
Celem kolejnego pytania było oszacowanie liczby uczniów, którzy sięgają po papierosy. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, do regularnego palenia przyznało się 2,12% osób, 0,77% pali często, kilka razy w życiu paliło 3,47%, a kolejne 4,43% osób robiło to raz w życiu. 89,21% nigdy nie deklaruje, iż nigdy nie paliło papierosów.

Wyk. 74. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?

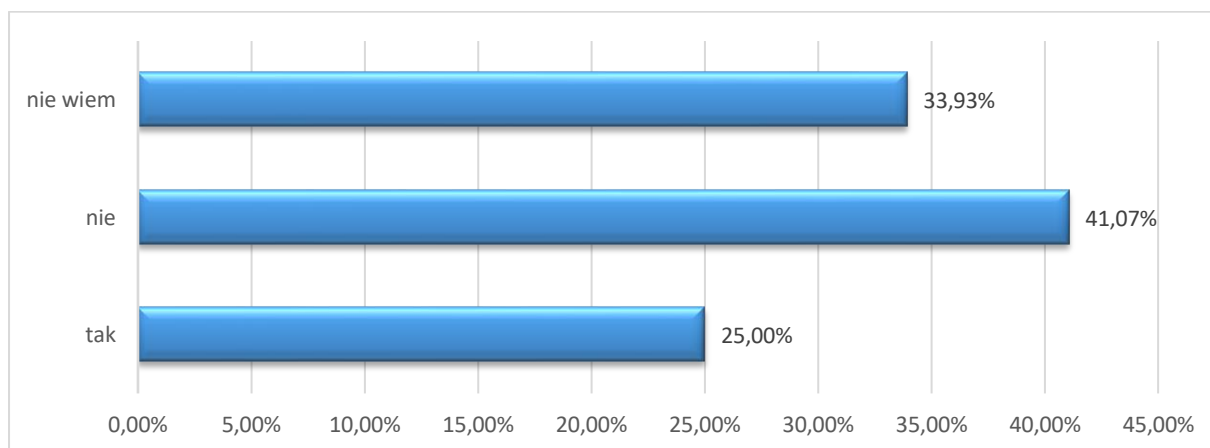
Najliczniejsza grupa uczniów, która pali papierosy, pierwszy raz sięgnęła po nie w wieku 13-14 lat (33,93%). Natomiast po 28,57% uczniów pierwszego papierosa wypaliło w wieku 10-12 lat oraz poniżej 10 lat, a 8,93% zadeklarowało, że paliło pierwszy raz w przedziale wiekowym 15-16 lat.

Wyk. 75. W jakim wieku paliłeś/aś papierosy po raz pierwszy?

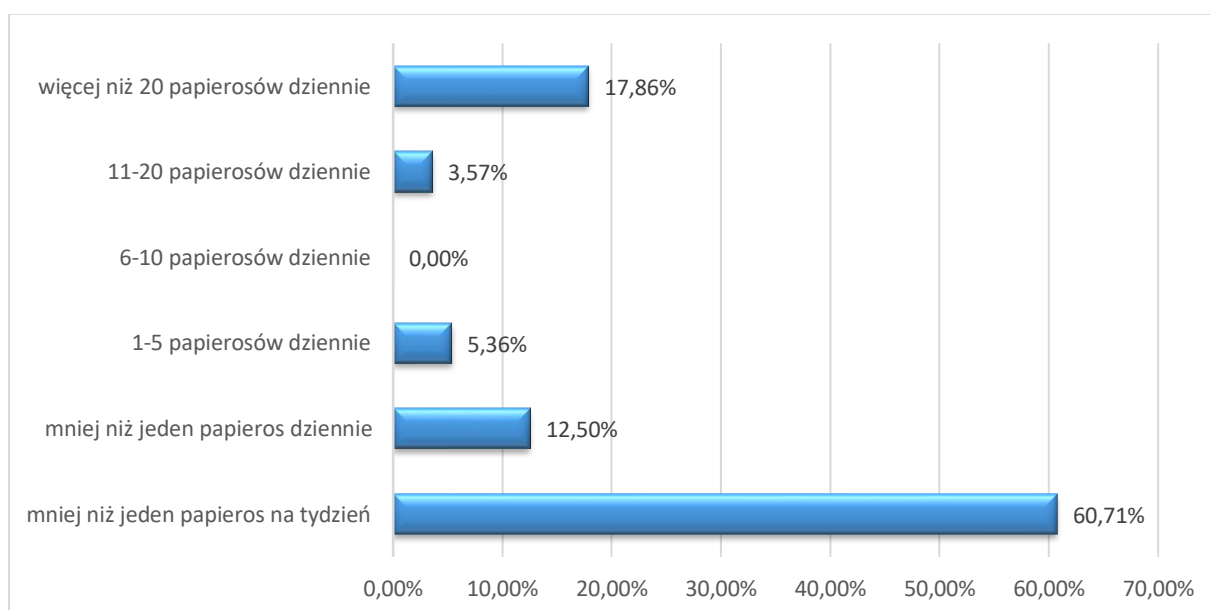
25,00% osób przyznało, że ich rodzice wiedzą o tym że palą papierosy, a 41,07% uczniów wskazało, że rodzice nie wiedzą, że palą papierosy, kolejne 33,93% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 76. Czy rodzice wiedzą, że palisz papierosy?

Skalę problemu nikotynowego pokazuje częstotliwość sięgania po papierosy w przeciągu ostatniego miesiąca. W tym czasie 60,71% uczniów paliło mniej niż jednego papierosa na tydzień, zaś 12,50% zadeklarowało mniej niż jednego papierosa, 5,36% zadeklarowało palenie 1-5 papierosów na dzień, na palenie 11-20 papierosów dziennie wskazuje 3,57%, natomiast 17,86% uczniów udzieliło zatrważającej odpowiedzi więcej niż 20 papierosów dziennie.

Wyk. 77. Jak często paliłeś/aś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

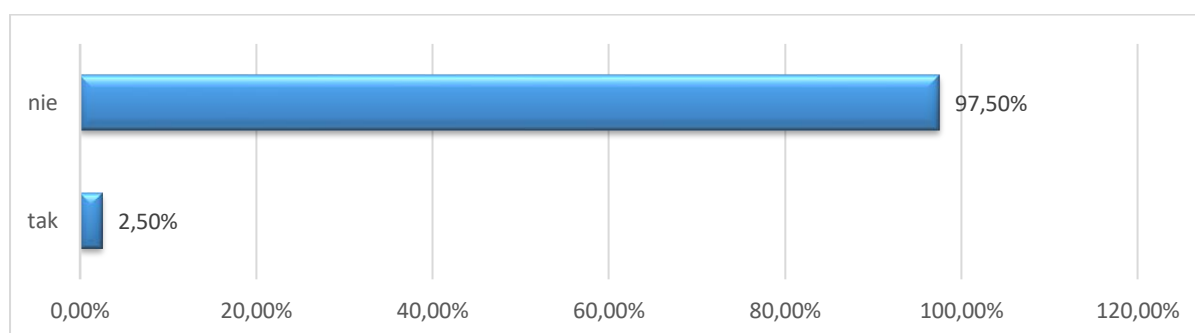

4.4. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Kolejny rozdział niniejszej diagnozy dotyczył problemu narkotykowego. Jego celem było oszacowanie skali problemu wśród uczniów oraz sprawdzenie wiedzy młodych mieszkańców dotyczącej środków psychoaktywnych.

W pierwszym pytaniu uczniów zapytano, czy zdarzyło im się kiedykolwiek zażywać narkotyki. Trzynastu z ankietowanych uczniów (2,50%) udzielił odpowiedzi twierdzącej, co pokazuje, iż problem ten nie przybiera dużych rozmiarów wśród uczniów z Gminy Tuchów.

Wyk. 78. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze?

Na kolejne pytania dotyczące zażywanie substancji psychoaktywnych odpowiedź mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż zażywały te substancje.

Uczniowie sięgający po substancje psychoaktywne zażywali je po raz pierwszy w wieku: 61,54% 13-14 lat, 30,77% 14-16 lat oraz 7,69% w wieku 11-13 lat.

Uczniowie Ci, wskazali, że sięgali po: marihuanę lub haszysz, inne formy konopi, amfetaminę, grzyby halucynogenne, ekstazy, kokainę, heroinę, metadon, „Kompot”, GHB, sterydy anaboliczne, substancje wziewne, LSD oraz inne.

Warto zaznaczyć, iż wskazania uczniów mogą nie oddawać stanu rzeczywistego. Uczniowie często wskazują wszystkie substancje, które znają, a nie te, które rzeczywiście zażywali.

Uczniowie Ci zażywali substancje psychoaktywne: w czasie uroczystości rodzinnej, ze znajomymi na podwórku, pod nieobecność rodziców w domu, na dyskotecę, w czasie wycieczki szkolnej, w czasie imprezy towarzyskiej oraz w innych okolicznościach.

Następnie ankietowanych poproszono o wskazanie skąd wzięli te narkotyki lub dopalacze. Respondenci, którzy przyznali się do zażywania narkotyków, jako na źródło ich pozyskania wskazali na: dom rodzinny, rodzeństwo, kolegów/koleżanki, osoby, które znali tylko ze słyszenia. Następnie zaznaczyli, iż: kupili je od kolegów, kupili je od obcych, dostali je od

rodziców, otrzymali je nieświadomie. Kilka osób wskazało na inne źródło, ale nie doprecyzowali oni odpowiedzi.

Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, uczniowie, którzy sięgali po substancje zakazane zrobili to z chęci bycia modnym, dla zabawy, z ciekawości, będąc pod presją grupy ,dla przyjemności oraz inne.

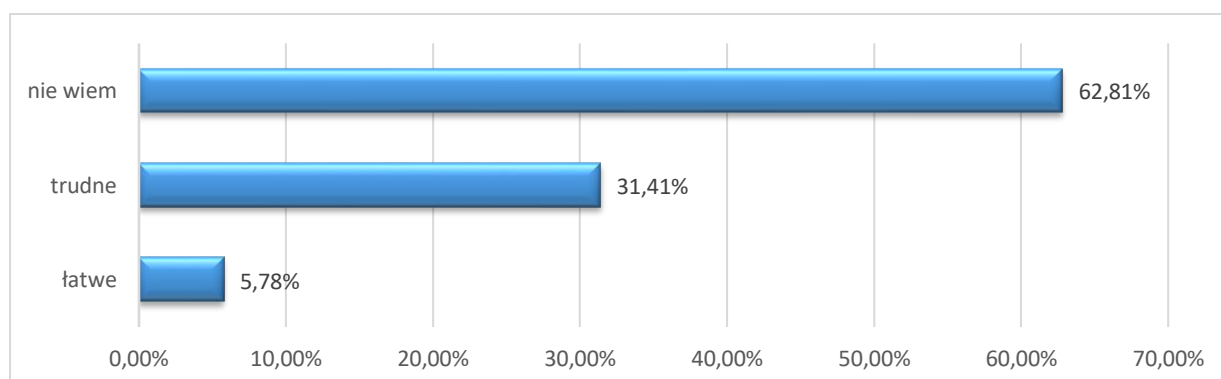
Natomiast jeśli chodzi o miejsce zażywania substancji psychoaktywnych to ankietowani wskazali, iż roili to: w domu, na terenie szkoły, u koleżanki lub kolegi bądź w domu, w barze, klubie, na podwórku oraz w innych miejscach bez dodatkowego ich uszczegółowiania.

Dodatkowo przyznali, że część z nich miała przykre doświadczenia w związku z zażywaniem narkotyków (problemy w szkole, problemy w rodzinie, pogorszenie relacji koleżeńskich, problemy finansowe oraz inne). Osiem osób deklaruje, iż iw ich przypadku przykre doświadczenie nie miały miejsca. Rodzice szóstki wiedzą, iż takie sytuacje miały miejsce. W konsekwencji posiadania takiej wiedzy 33,33% rodziców w ogóle nie zareagowała, kolejne 33,33% zdenerwowało się i wyznaczyło karę a reszta zareagowała w inny, dokładnie nieokreślony sposób.

Następnie na kolejne pytanie odpowiedzi udzielali wszyscy ankietowani biorący udział w badaniu.

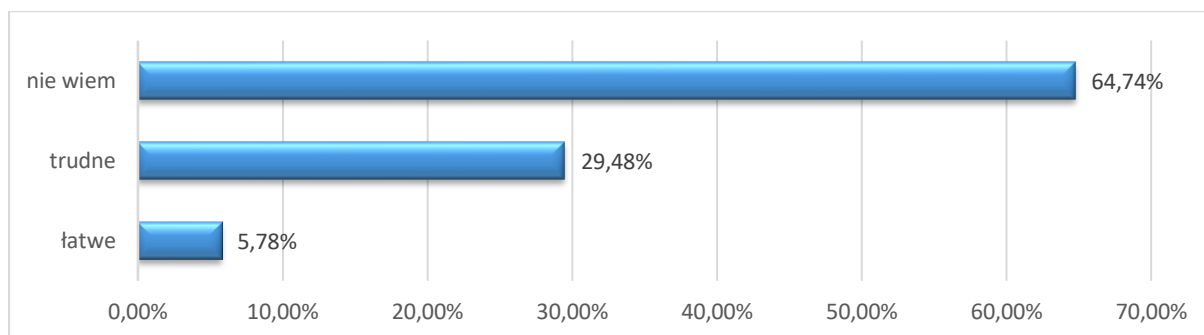
Ponad połowa uczniów nie wie, czy zdobycie narkotyków w ich gminie jest możliwe – taką odpowiedź wskazuje 62,81% uczniów. 31,41% uważa, że jest to trudne, zaś 5,78% uważa, że jest to łatwe.

Wyk. 79. Gdybyś chciał zdobyć narkotyki w swojej miejscowości byłoby to:

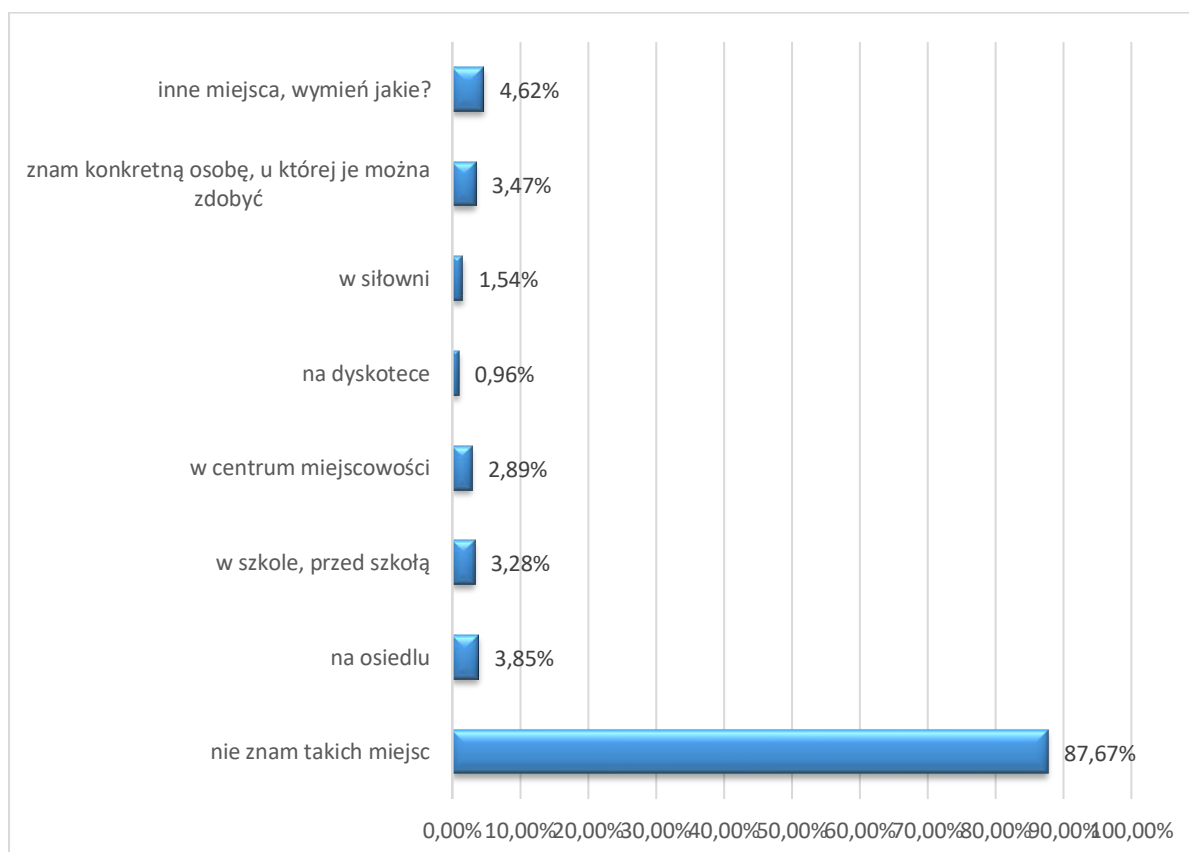

Natomiast w przypadku dostępności dopalaczy, większość uczniów nie ma wiedzy na ten temat (64,74%). Jednak 29,48% uczniów twierdzi, iż jest to trudne, a 5,78% uważa, że jest to łatwe.

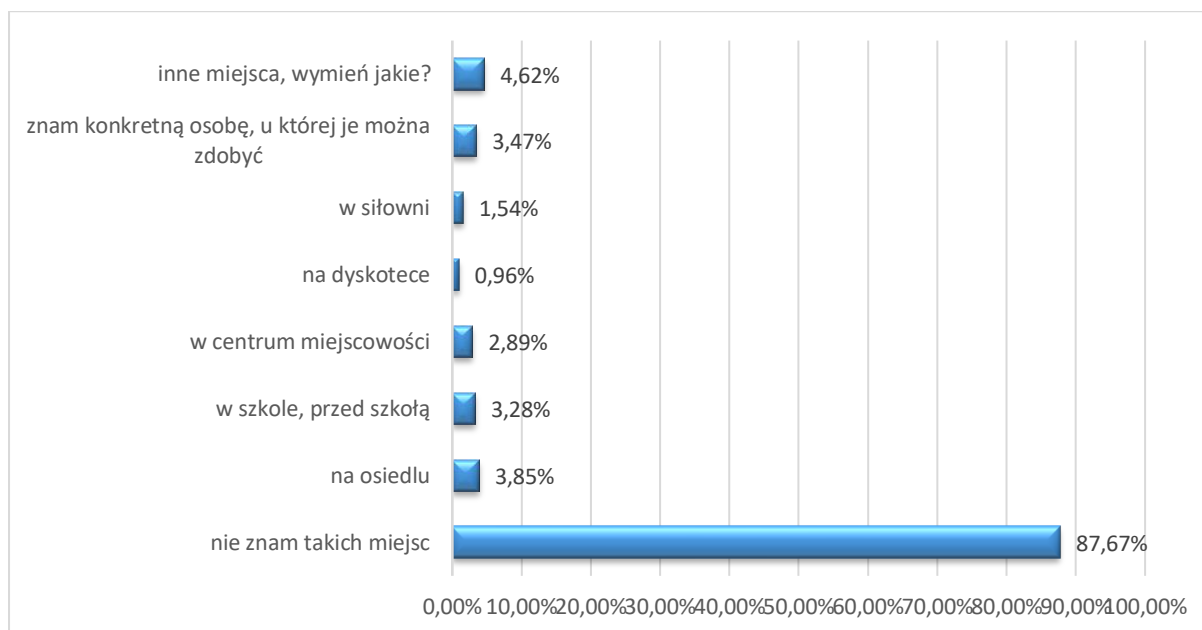
Wyk. 80. Gdybyś chciał zdobyć dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:

Większość spośród badanych uczniów nie zna miejsc, w których można kupić narkotyki lub dopalacze na terenie Gminy Tuchów – 87,67%. Jednakże, po kilka procent uczniów wskazało: na osiedlu (3,85%), konkretną, znaną osobą (3,47%), w szkole/przed szkołą (3,28%), w centrum miejscowości (2,89%), bądź na dyskotecce (0,96%), Część uczniów (4,62%) zaznaczyła „inne miejsca”, ale nie potrafiła wskazać konkretnych miejsc.

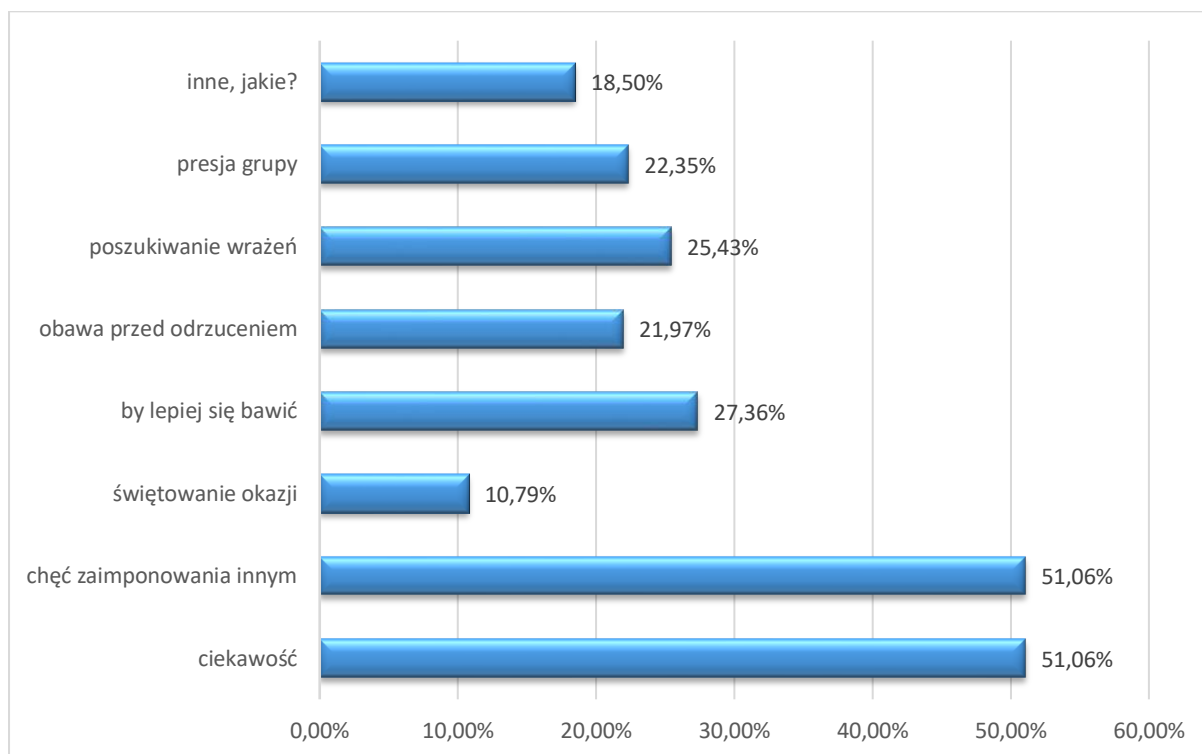
Wyk. 81. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Jako główne powody sięgania po narkotyki, uczniowie wskazali ciekawość (51,06%) oraz chęć zaimponowania innym (51,06%). W dalszej kolejności wskazywano najczęściej: chęć lepszej zabawy (27,36%), poszukiwanie wrażeń (25,43%), presję grupy (22,35%), obawę przed odrzuceniem (21,97%), czy świętowanie okazji (10,79%). Część uczniów wskazała na inne powody (18,50%), wskazali oni między innymi na depresję, presję, stres oraz na ucieczkę od problemów dnia codziennego.

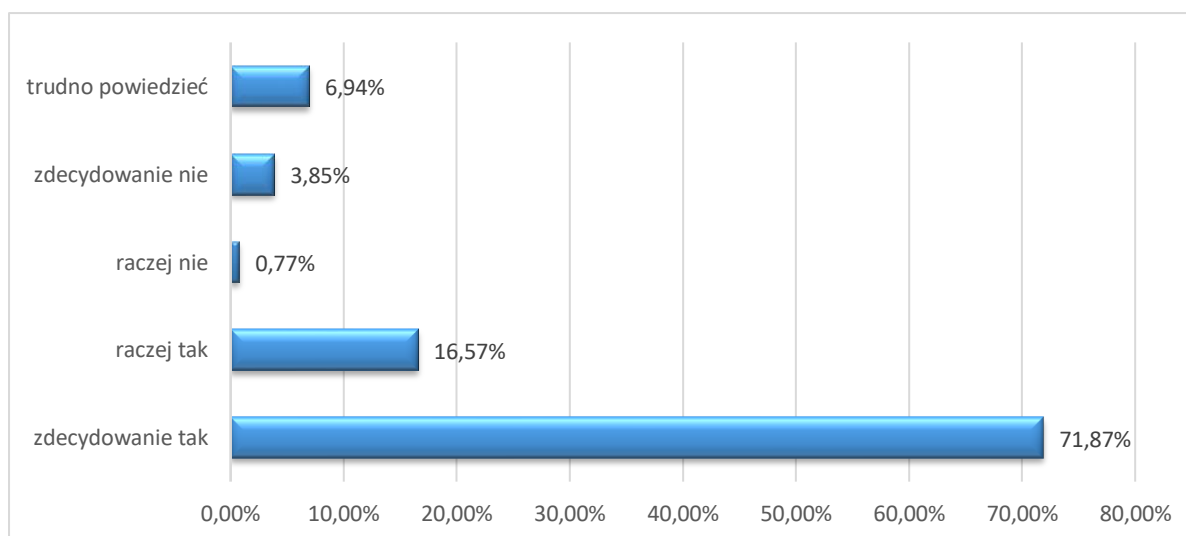
Wyk. 82. Z jakich powodów osoby w Twoim wieku sięgają po narkotyki lub dopalacze? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

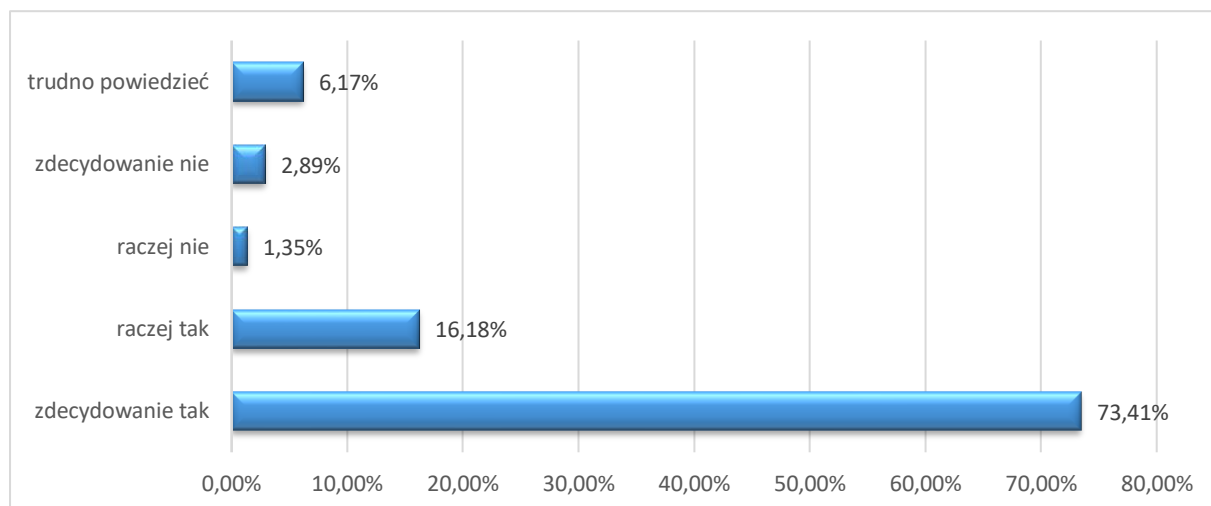
71,87% uczniów sądzi, że zażywanie narkotyków jest zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia, zaś 16,57% osób uważa, że jest to raczej szkodliwe. Z tą opinią nie zgadza się 4,26% ankietowanych: 0,77% sądzi, iż substancje te są raczej nieszkodliwe, a 3,85% osób uważa, że są one zdecydowanie nieszkodliwe. Kolejne 6,94% ankietowanych wskazuje odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wyk. 83. Czy uważasz, że zażywanie narkotyków jest szkodliwe dla zdrowia?

Uczniowie w większości również uważają, że zażywanie dopalaczy jest zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia (73,41%), a 16,18% uczniów sądzi, iż jest to raczej szkodliwe. Za raczej nieszkodliwe substancje te uważa 1,35% uczniów, a 2,89% twierdzi, iż są one zdecydowanie nieszkodliwe. Kolejne 6,17% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 84. Czy uważasz, że zażywanie dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?

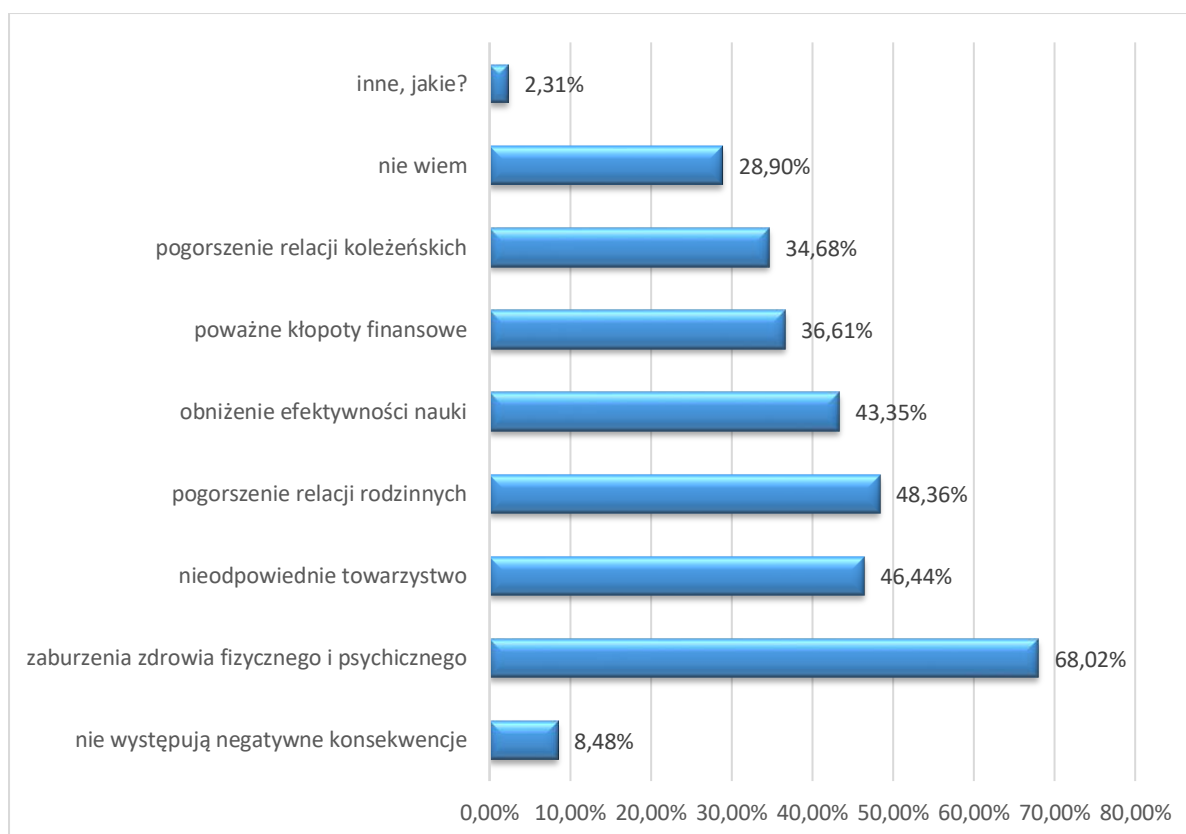
4.5. Profilaktyka z perspektywy dzieci i młodzieży

Niniejszy podrozdział miał na celu sprawdzenie wiedzy uczniów na temat substancji uzależniających.

Jeśli chodzi o konsekwencje zażywania substancji, takich jak: alkohol, papierosy, narkotyki, dopalacze to zdaniem uczniów wpływają one przede wszystkim na: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (68,02%), pogorszenie relacji rodzinnych (48,36%), nieodpowiednie towarzystwo (46,44%), obniżenie efektywności nauki (43,35%), poważne kłopoty finansowe (36,61%), pogorszenie relacji koleżeńskich (34,68%). 28,90% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 8,48% uczniów uważa, że uzależnienia nie niosą ze sobą negatywnych konsekwencji.

Dodatkowo, 2,31% wskazuje na inne konsekwencje, ale nie podaje szczegółów.

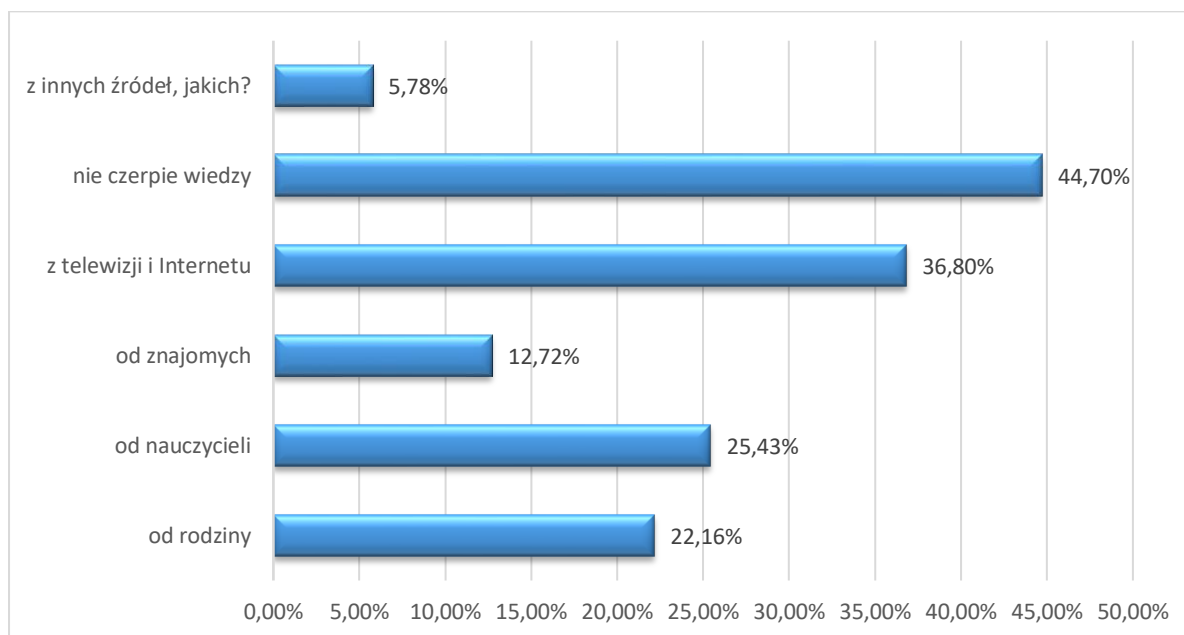
Wyk.85. Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, tytoniu, narkotyków, dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Telewizja i Internet to główne źródło wiedzy na temat substancji zakazanych – taką odpowiedź wskazuje 36,80% uczniów. Mniejszą popularnością cieszą się nauczyciele – wskazuje na nich 25,43% ankietowanych uczniów oraz rodzina (22,16%). Na znajomych wskazuje 12,72% osób, zaś z innych źródeł, których uczniowie nie wskazują, wiedzę czerpie 5,78%. Niepokój budzi fakt, iż 44,70% ankietowanych w ogóle nie czerpie wiedzy na ten temat.

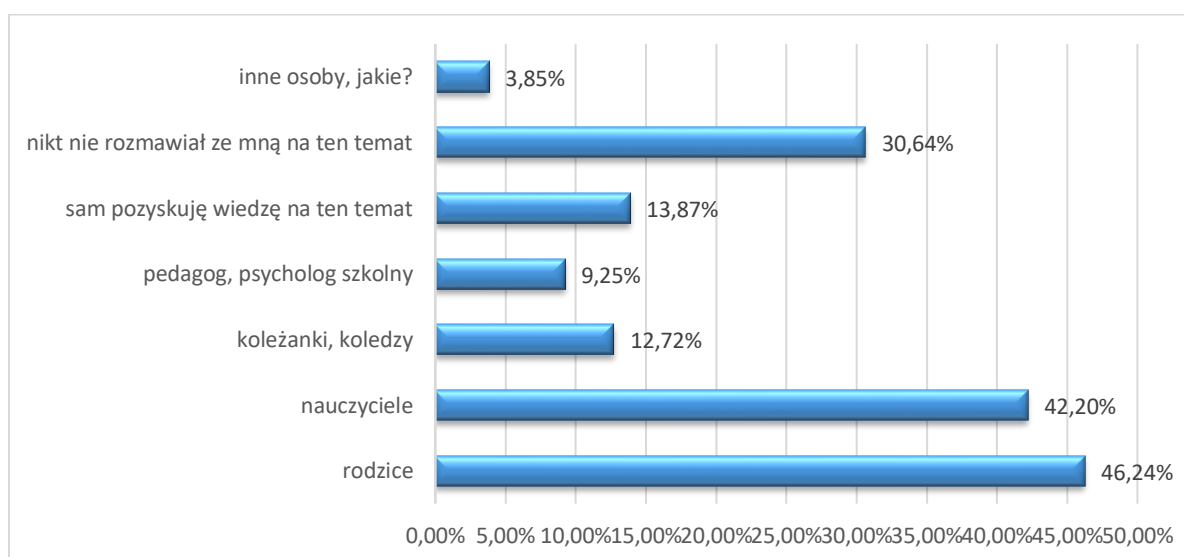
Wyk. 86. Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą alkoholu, tytoniu, narkotyków i dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdaniem uczniów to rodzice (46,24%) oraz nauczyciele (42,20%) najczęściej rozmawiają z młodzieżą na temat szkodliwości substancji zakazanych. W dalszej kolejności uczniowie wskazują na: kolegów/koleżanki (12,72%), pedagoga/psychologa szkolnego (9,25%), i inne osoby bez dokładnego ich wskazania (3,85%). Niepokojący jest fakt, iż 13,87% uczniów samodzielnie pozyskuje wiedzę na ten temat oraz, iż 30,64% uczniów uważa, że nikt z nim na ten temat nie rozmawiał.

Wyk. 87. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, tytoń, narkotyki, dopalacze?

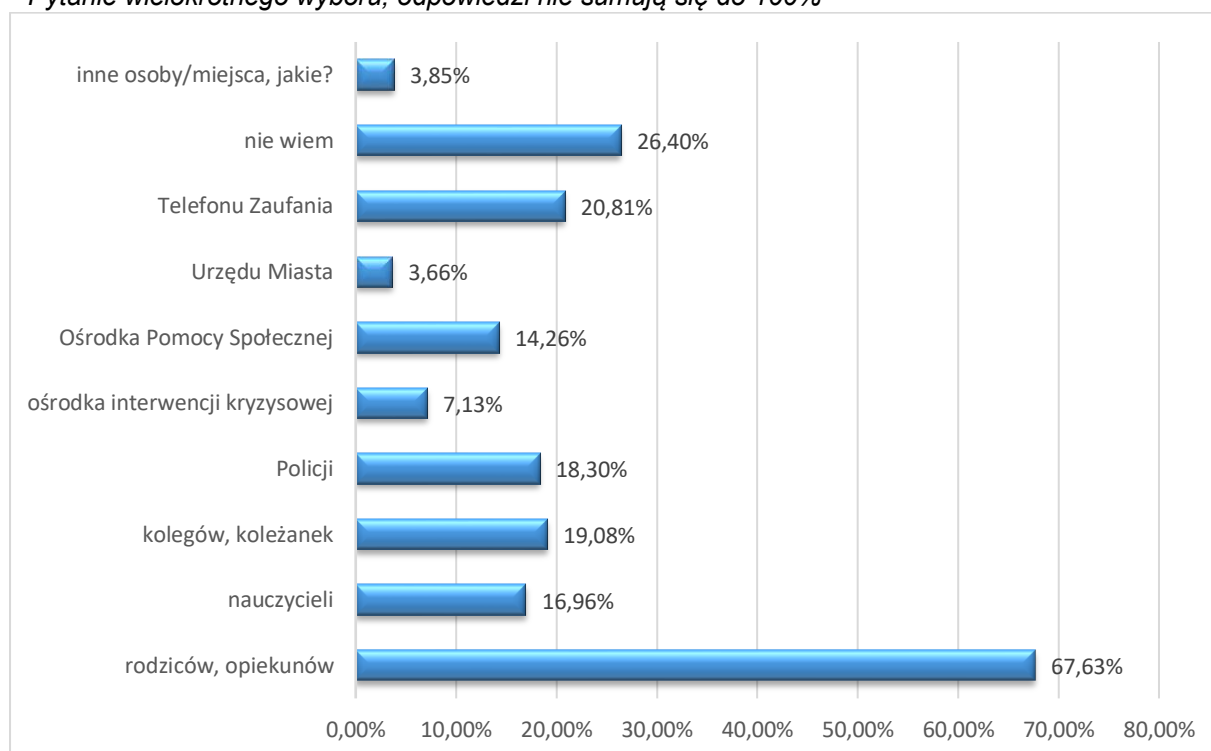

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie w sytuacjach problemowych najchętniej zwróciliby się z prośbą o pomoc do rodziców i opiekunów – taką opinię wyraża 67,63% osób. W dalszej kolejności uczniowie wskazują na: Telefon Zaufania (20,81%), kolegów i koleżanki (19,08%), Policję (18,30%), nauczycieli (16,96%), Ośrodek Pomocy Społecznej (14,26%), ośrodek interwencji kryzysowej (7,13%), Urząd Miasta (3,66%), a także inne jednostki i osoby (3,85%). Zatrważający jest fakt, że 26,40% zadeklarowało, że nie wie do kogo zwrócić się z takimi problemami.

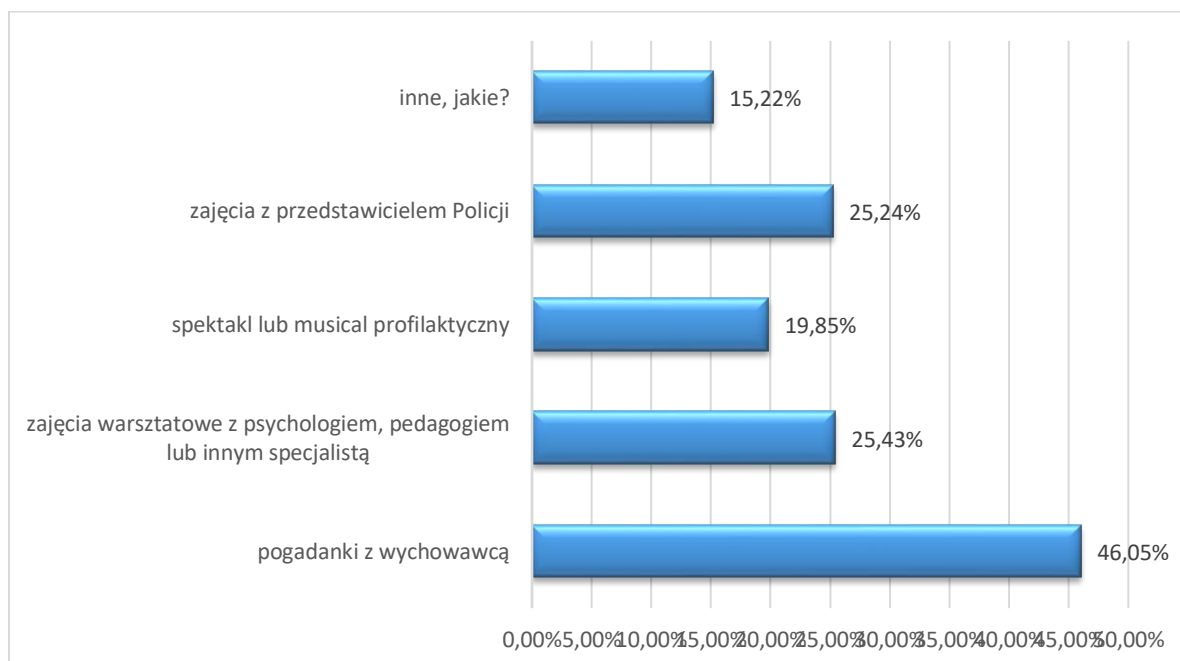
Wyk. 88. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, tytoniem, narkotykami lub dopalaczami?

** Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%*

Zdaniem uczniów, najciekawszymi formami zajęć profilaktycznych są: pogadanki z wychowawcą (46,05%), zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (25,43%), zajęcia z przedstawicielami Policji (23,24%), spektakle lub musicale profilaktyczne (19,85%), oraz inne formy zajęć (15,25%), uczniowie nie podają jednak konkretnych form zajęć.

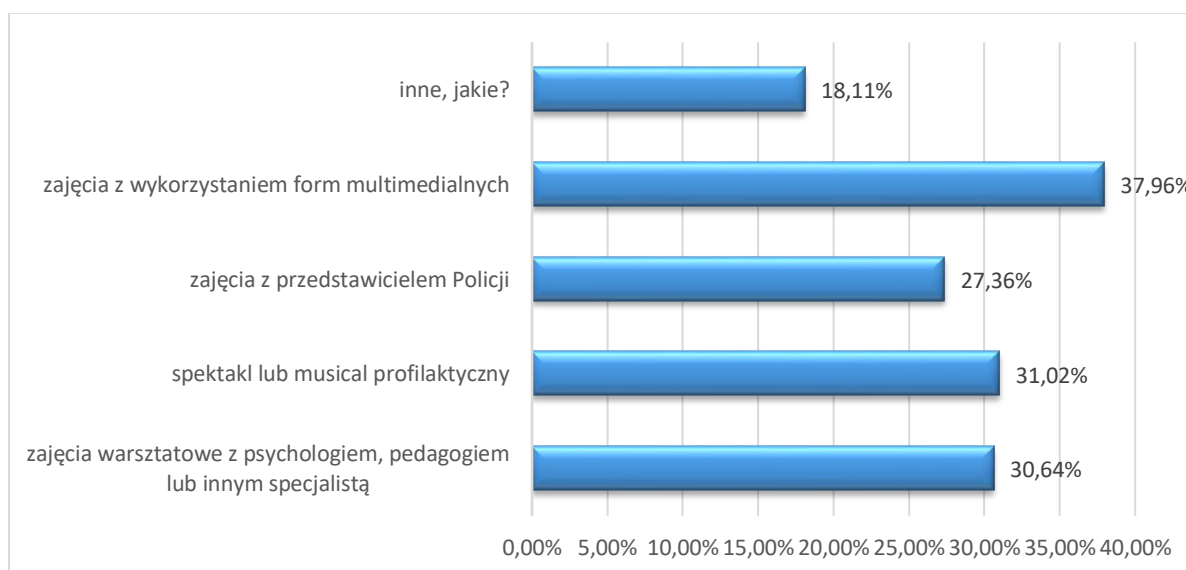
Wyk. 89. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest według Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ankietowanych poproszono również o wskazanie zajęć, których ich zdaniem w ich szkole brakuje. Uczniowie zaznaczali następujące odpowiedzi: spektakl lub musical profilaktyczny (37,96%), zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (30,64%), zajęcia z wykorzystaniem form multimedialnych (37,96%), zajęcia z przedstawicielem Policji (27,36%), oraz inne formy (18,11%), wśród których wymieniono m.in.: zajęcia z programowania oraz turnieje w grach komputerowych.

Wyk. 90. Jakiego rodzaju zajęć profilaktycznych brakuje w Twojej szkole?

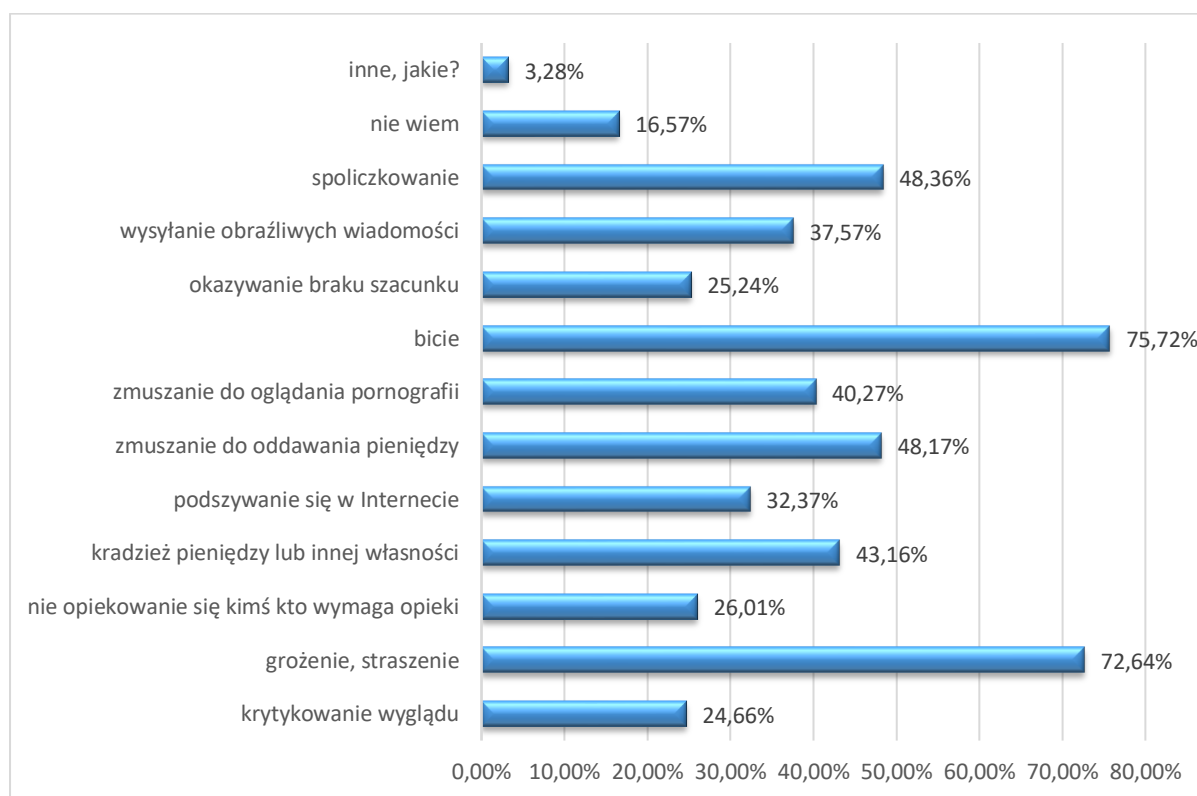
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4.6. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży

W niniejszym rozdziale omówiony został problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży. Jego celem, było sprawdzenie wiedzy uczniów na temat zjawiska przemocy. W związku z tym, poproszono ich o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem można nazwać aktem przemocy.

Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, uczniowie najczęściej wskazują na następujące zachowania: bicie (75,72%), groźenie, straszenie (72,64%), spoliczkowanie (48,36%), zmuszanie do oddawania pieniędzy (48,17%), kradzież pieniędzy lub innej własności (43,16%), zmuszanie do oglądania pornografii (40,27%), wysyłanie obraźliwych wiadomości (37,57%), podszywanie się w Internecie (32,37%), nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (26,01%), okazywanie braku szacunku (25,24%), krytykowanie wyglądu (24,66%), oraz inne (3,28%). Natomiast 16,57% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 91. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

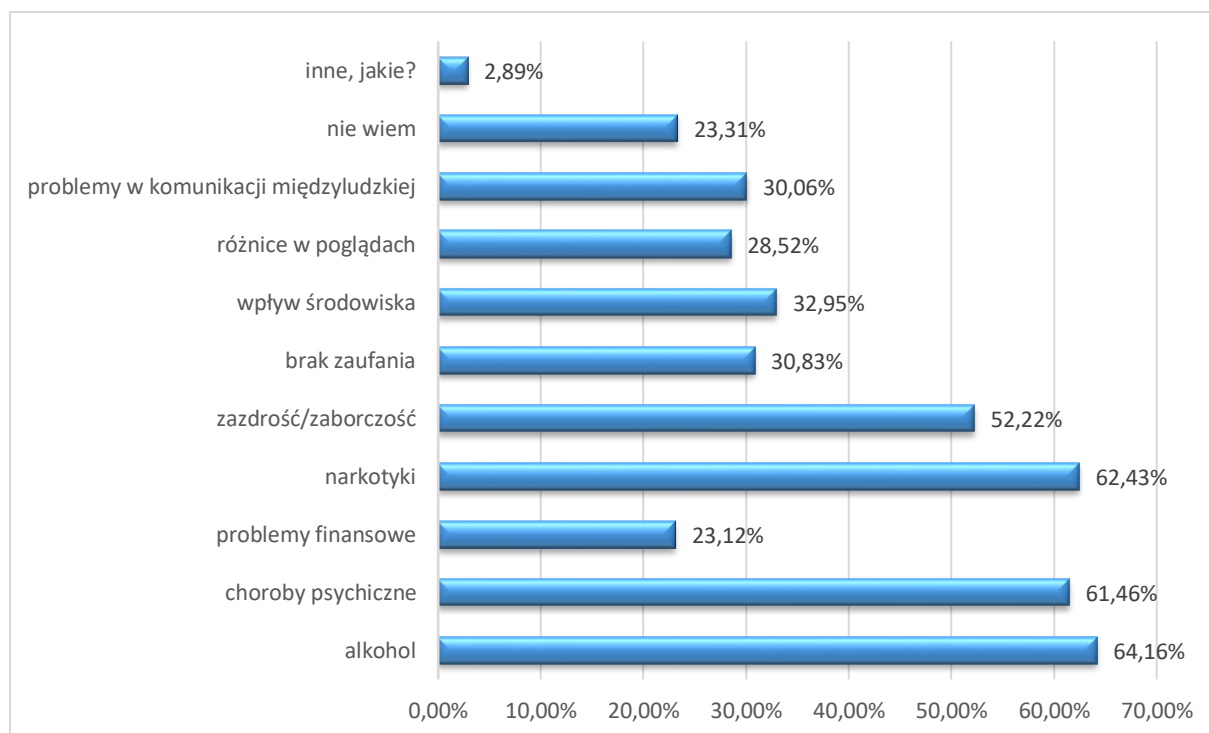

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Następnie uczniów poproszono o wskazanie powodów, które ich zdaniem przyczyniają się do przemocy. Uczniowie uważają, że przemoc wynika głównie z nadużywania alkoholu (64,16%), narkotyków (62,43%) oraz występowania chorób psychicznych (61,146%). W dalszej

kolejności także: zazdrości i zaborczości (52,22%), wpływu środowiska (32,95%), braku zaufania (30,83%), problemów w komunikacji międzyludzkiej (30,06%), różnic w poglądach (28,52%), problemów finansowych (23,12%). Dodatkowo 27,66% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 2,89% wskazało również na inne przyczyny, ale bez podawania konkretów.

Wyk. 92. Które z wymienionych poniżej sytuacji Twoim zdaniem prowokują agresję/przemoc wśród młodzieży?

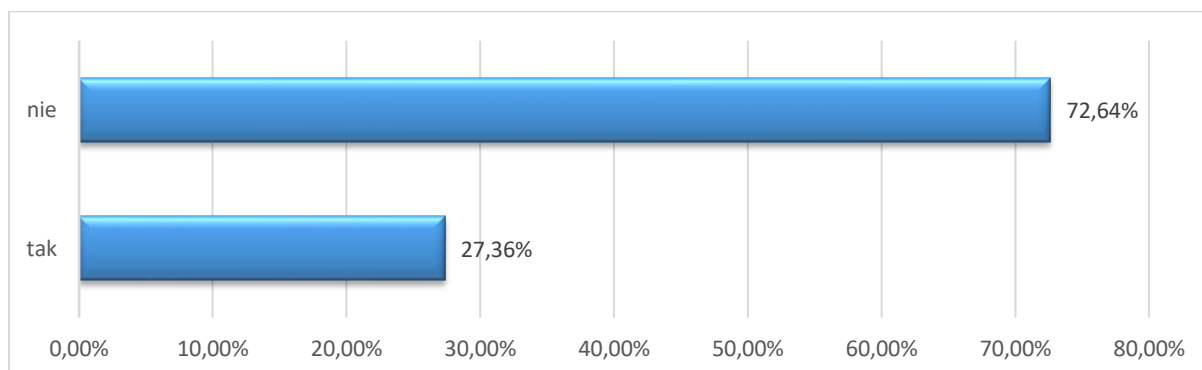

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejne pytania będą dotyczyły doświadczania oraz stosowania przemocy przez uczniów.

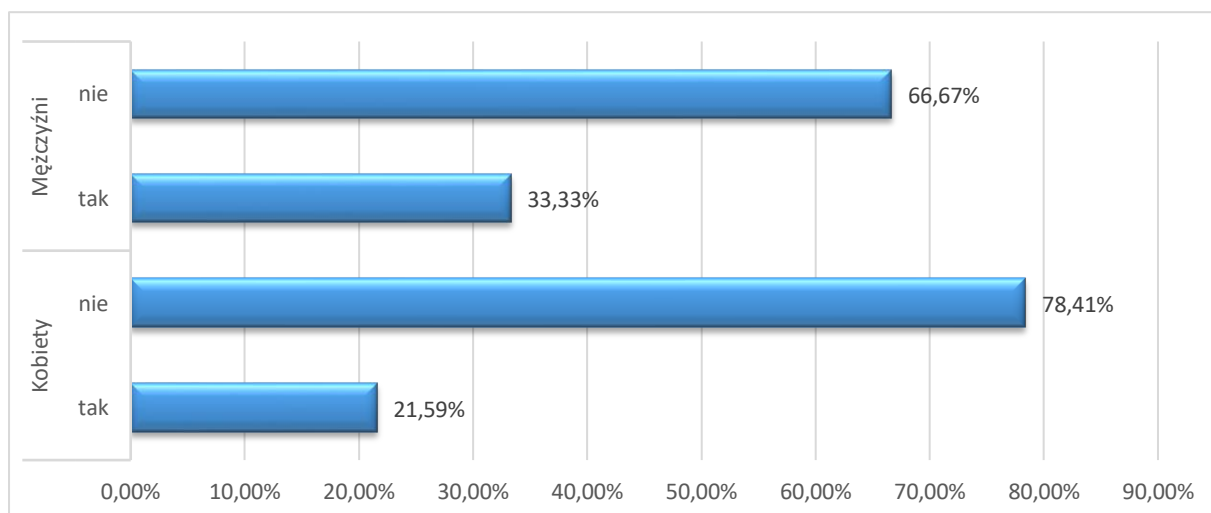
Na początek uczniów zapytano, czy kiedykolwiek doświadczyli przemocy. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 27,36% ankietowanych, a 72,64% osób nigdy nie doświadczyło przemocy.

Wyk. 93. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

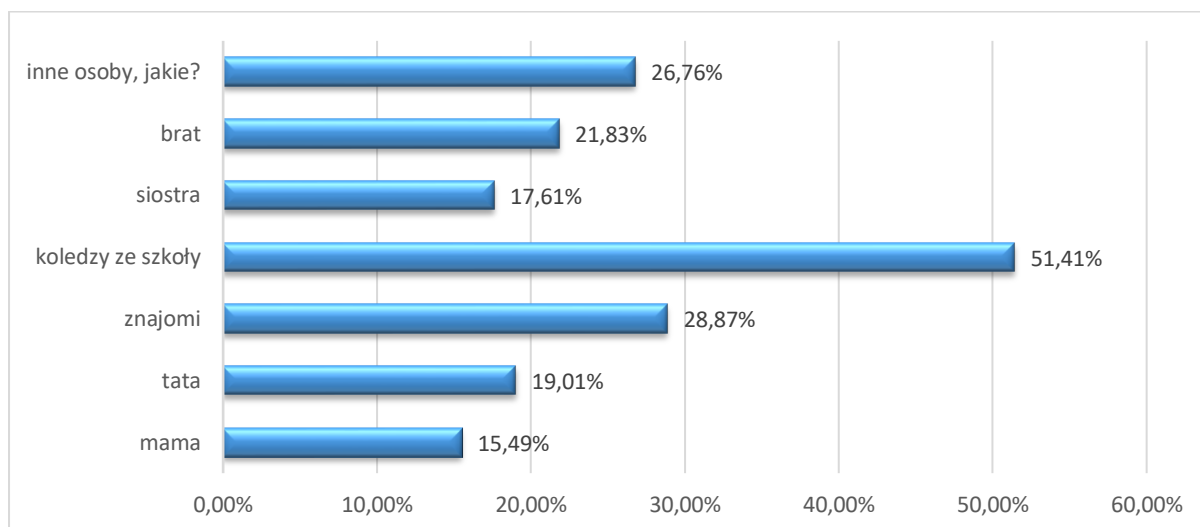
Korelując zmienną płeć z pytaniem o doświadczanie przemocy można dostrzec, iż to częściej chłopcy (33,33%) niż dziewczynki (21,59%) doświadczyli przemocy.

Wyk. 93a. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? – w podziale na płeć

Osobami stosującymi przemoc wobec uczniów byli głównie koledzy ze szkoły – taką odpowiedź wskazuje 51,41% uczniów, którzy doznali przemocy. Rzadziej wskazywano natomiast na: znajomych (28,87%), brata (21,83%) czy tatę (19,01%), siostrę (17,61%), mamę (15,49%), oraz inne osoby (26,76%).

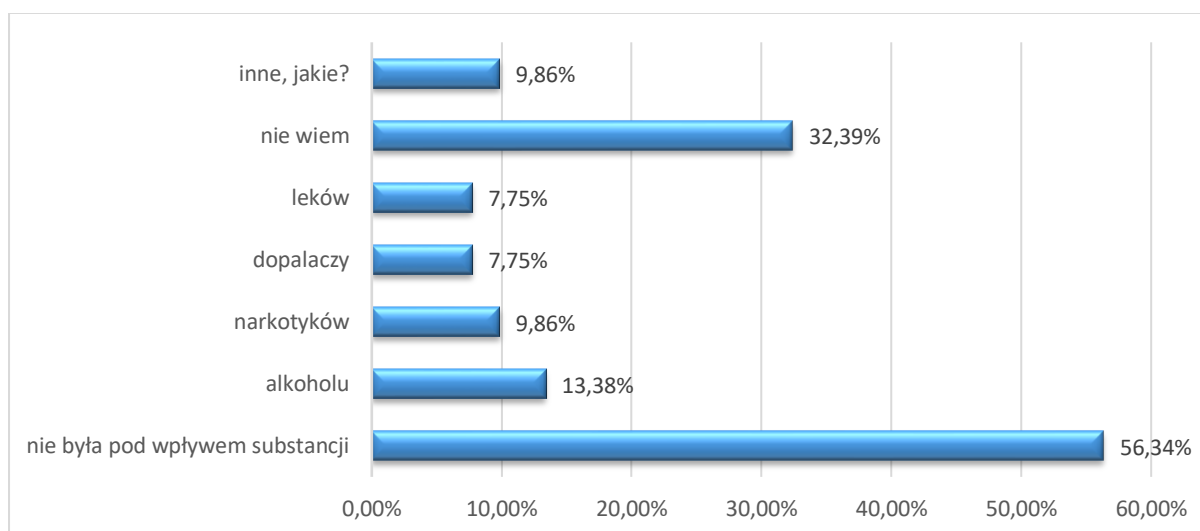
Wyk. 94. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie, którzy doświadczyli przemocy uważają, że osoby, które stosowały wobec nich ową przemoc nie były pod wpływem żadnych substancji (56,34%). Natomiast 13,38% uczniów uważa, że osoby te były pod wpływem alkoholu, 9,86% wskazuje na wpływ narkotyków a po 7,75% udzieliło odpowiedzi leki oraz dopalacze. 32,39% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 9,86% uczniów podaje inne osoby, ale bez wskazywanie kim one są.

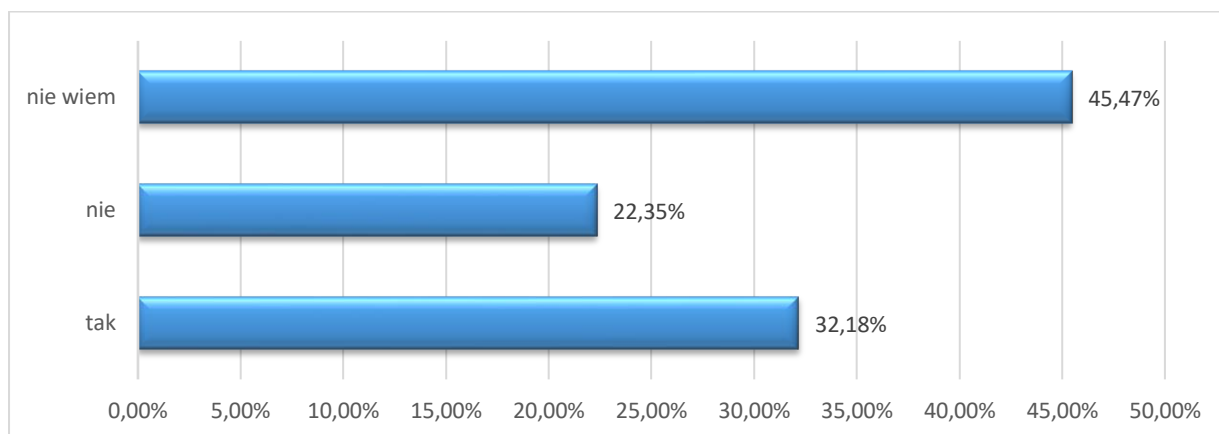
Wyk. 95. Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc była pod wpływem:

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

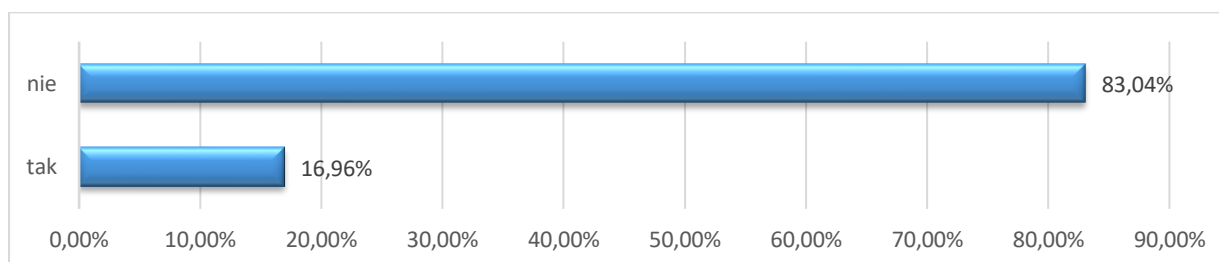
32,18% uczniów przyznaje, że w ich szkole występuje przemoc między uczniami. Z tą opinią nie zgadza kolejne 22,35% uczniów, a 45,47% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 96. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

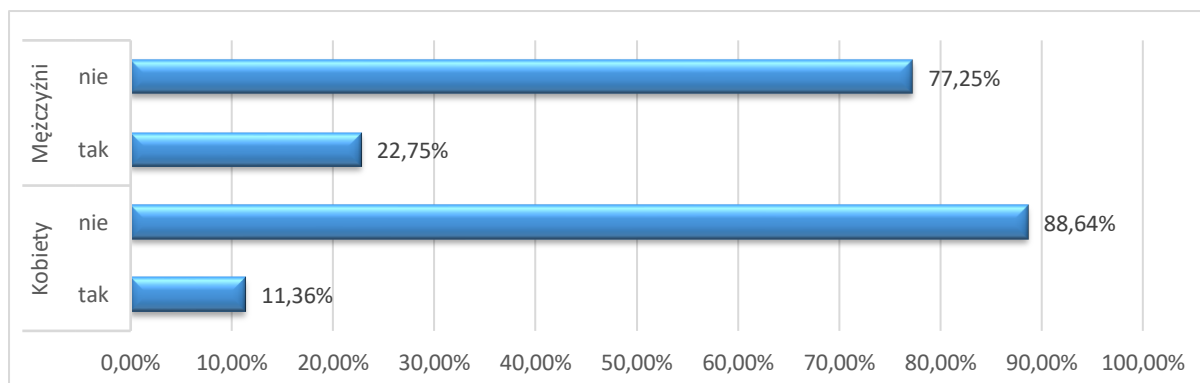
Do stosowania przemocy wobec innych osób przyznaje się 16,96% ankietowanych uczniów, a 83,04% nigdy nie stosowało przemocy wobec innych.

Wyk. 97. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?

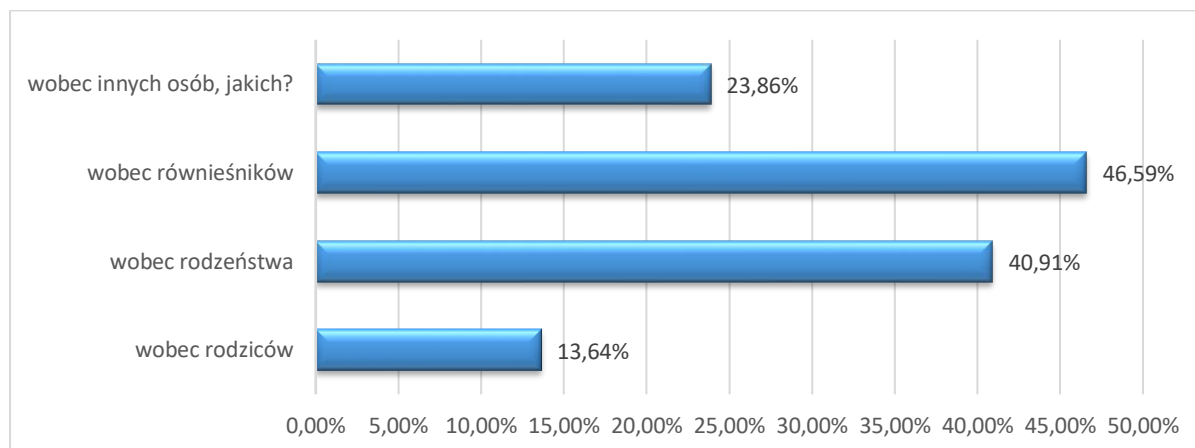
Korelując zmienną płeć z pytaniem o stosowanie przemocy można dostrzec, iż do stosowania przemocy wobec innych osób przyznawali się głównie chłopcy – 22,75% z nich stosowało zachowania przemocowe. W przypadku dziewczynek przemoc stosowało 11,36% uczennic. Dane pokazują, iż to chłopcy częściej niż dziewczynki używają przemocy.

Wyk. 97a. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych? – w podziale na płeć

Uczniowie stosowali przemoc głównie wobec rówieśników (46,59%), rodzeństwa (40,91%), oraz innych osób (23,86%), gdzie wskazano m.in. na kolegów spoza szkoły.

Wyk. 98. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

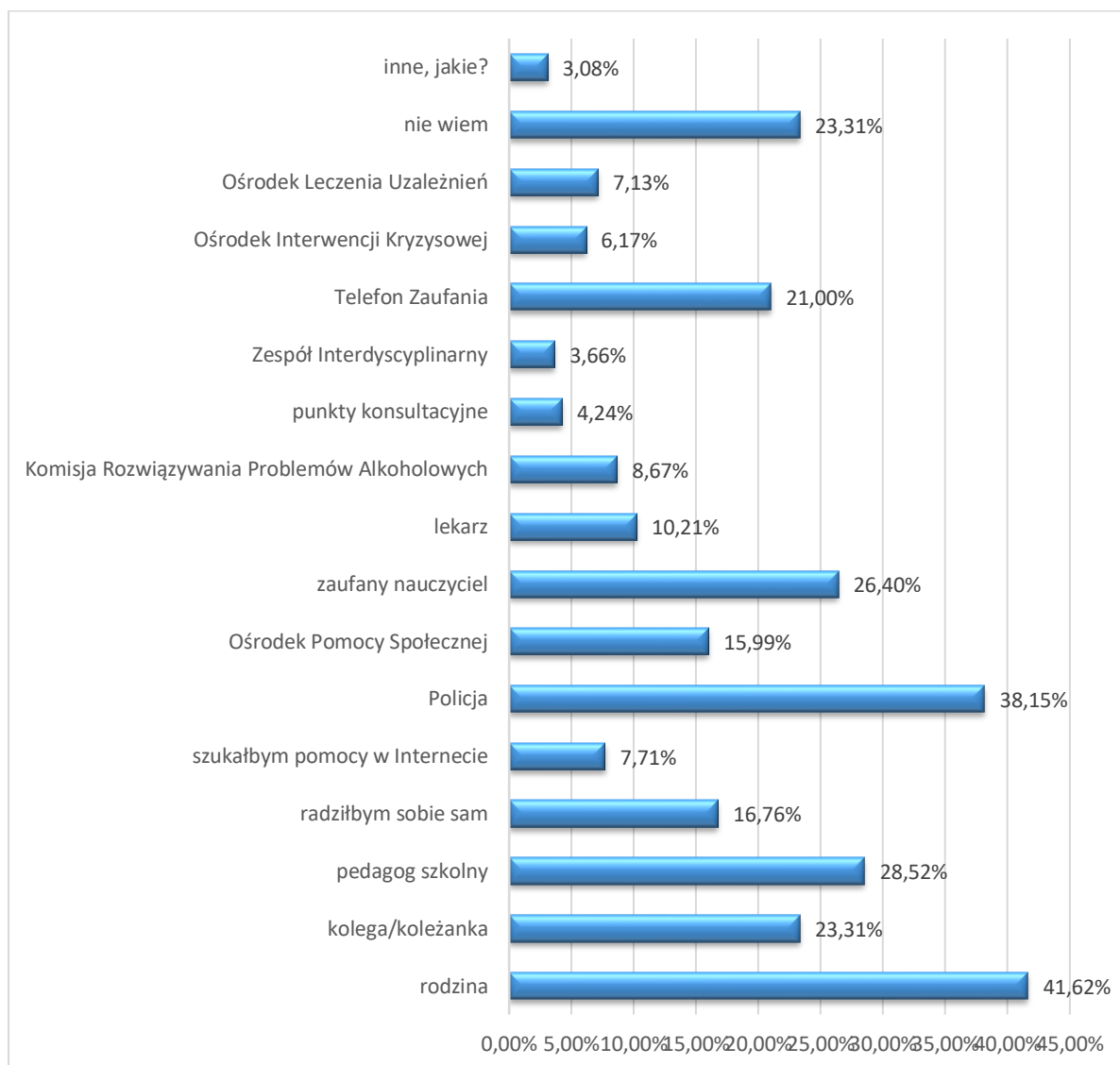

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W sytuacji doświadczania przemocy, ankietowani najchętniej zwróciliby się o pomoc do rodziny (41,62%), a także szukałoby pomocy u funkcjonariuszy Policji (38,15%), pedagoga (28,52%), zaufanego nauczyciela szkolnego (26,40%). Reszta skierowałaby się do: a w dalszej kolejności także: do kolegi bądź koleżanki (23,31%), Telefonu Zaufania (21,00%), Ośrodka Pomocy Społecznej (15,99%), u lekarza (10,21%), w Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (8,67%), w Ośrodku Leczenia Uzależnień (7,13%), oraz w Ośrodku Interwencji Kryzysowej (6,17%), punkty konsultacyjne (4,24%) oraz w Zespole Interdyscyplinarnym (3,66%) oraz inne (3,08%).

Niepokojący jest stosunkowo wysoki odsetek odpowiedzi uczniów, którzy uważają, iż radziliby sobie sami w takiej sytuacji – taką odpowiedź wskazało 16,76% osób oraz fakt, iż 7,71% badanych szukałoby pomocy w Internecie. Pokazuje to, iż uczniowie nie wiedzą do kogo mogliby się zwrócić w sytuacji kryzysowej lub też nie mają zaufanej osoby, do której mogliby zwrócić się z takim problemem.

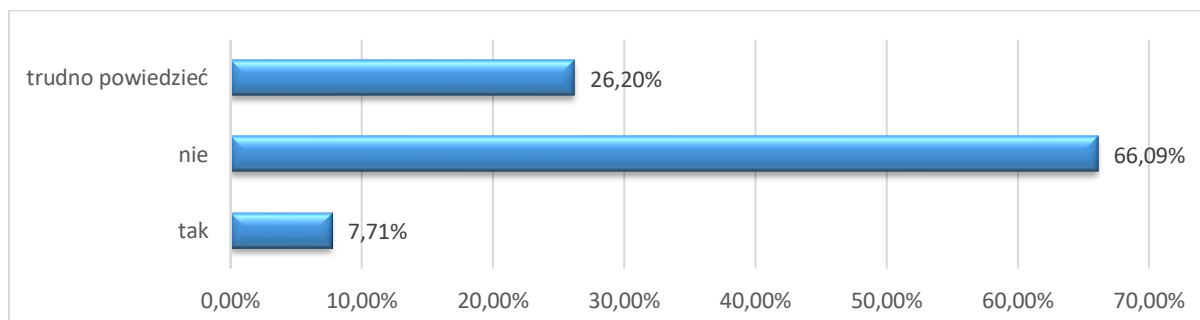
Wyk. 99. Do kogo zwrócił/a byś się o pomoc w razie problemu przemocy w rodzinie?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Dodatkowo 7,71% uczniów zna osoby doświadczające przemocy domowej. 66,09% ankieterowanych nie zna takich osób, a 26,20% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 100. Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu?

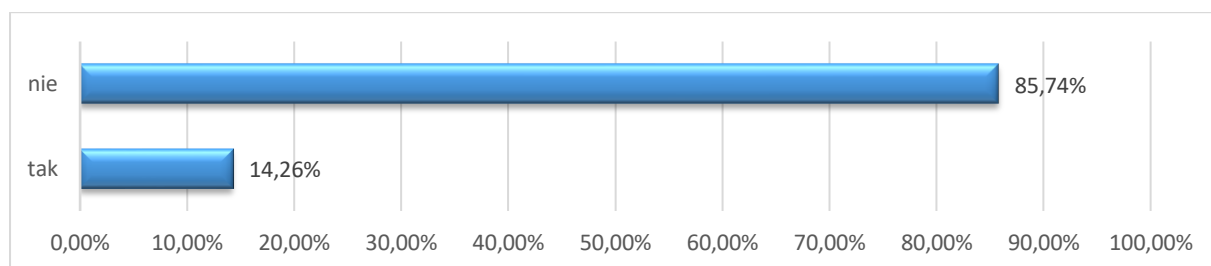

4.7. Uzależnienia behawioralne z perspektywy dzieci i młodzieży

Oprócz uzależnień od substancji psychoaktywnych w ostatnich latach coraz większym problemem stają się uzależnienia behawioralne - uzależnienia od zachowań, uzależnienia od czynności, zachowania nałogowe czy uzależnienia niechemiczne, np. patologiczny hazard, czy narastające w ostatnich latach lawinowo uzależnienie od komputera bądź od Internetu (siecioholizm).

W ostatnim bloku tematycznym została poruszona kwestia problemu uzależnień behawioralnych. Na początek ankietowanych uczniów zapytano, czy wiedzą czym są uzależnienia behawioralne. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 14,26% osób. Zdecydowana większość uczniów (85,74%) nie wie, czym jest to zjawisko.

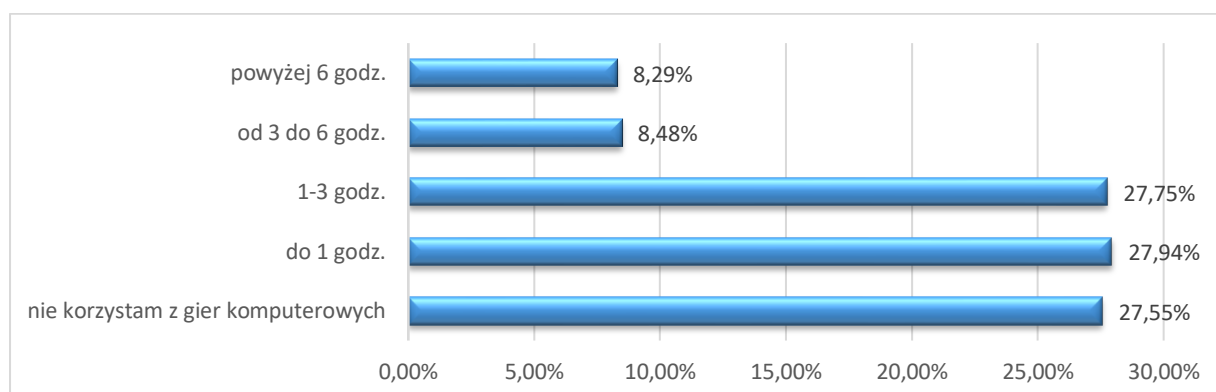
Wyk. 101. Czy wiesz czym są uzależnienia behawioralne?

Następnie ankietowanych zapytano ile czasu poświęcają każdego dnia na granie w gry komputerowe.

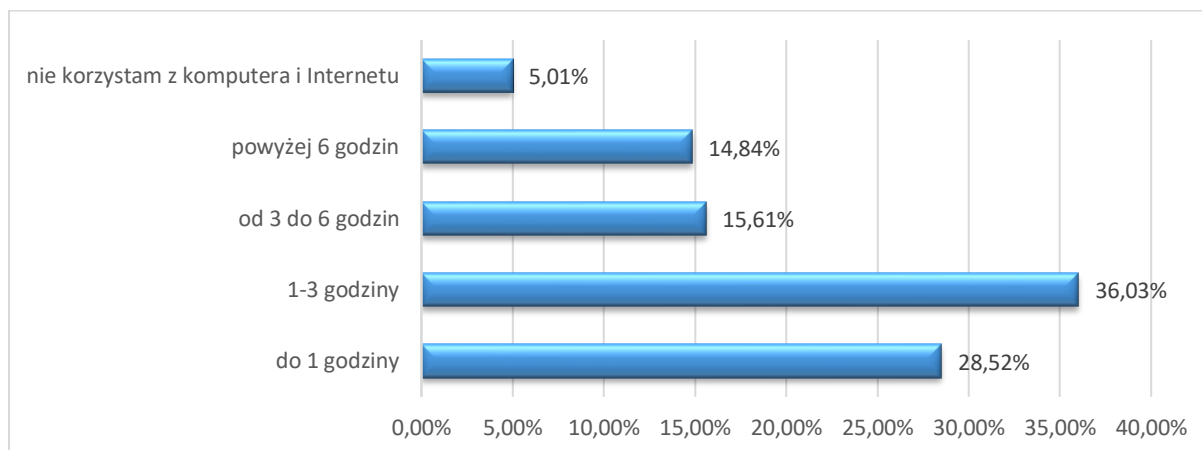
Ze zgromadzonego materiału badawczego wynika, iż uczniowie poświęcają dziennie: od 1 do 3 godzin (27,75%) oraz do 1 godziny (27,94%). Od 3 do 6 godzin na tę aktywność poświęca 8,48% ankietowanych, zaś powyżej 6 godzin dziennie poświęca na gry komputerowe 8,29% uczniów. Natomiast 27,55% uczniów nie gra w gry komputerowe.

Wyk. 102. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na granie w gry komputerowe?

Ponadto na korzystanie poza lekcjami z komputera/Internetu uczniowie poświęcają każdego dnia: powyżej 6 godzin (14,84%), od 3 do 6 godzin (15,61%), od 1 do 3 godzin (36,03%) oraz do 1 godziny (28,52%). 5,01% nie korzysta z komputera i Internetu.

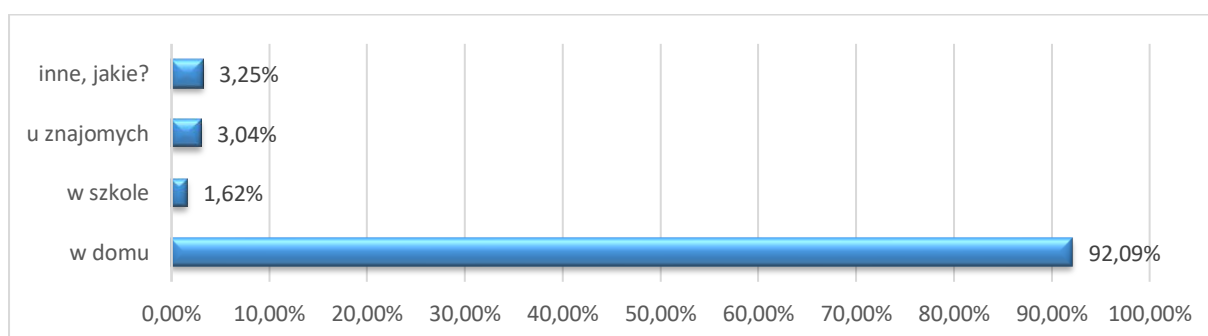
Wyk. 103. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z komputera i Internetu (poza nauką)?

Na kolejne sześć pytań dotyczących korzystania z urządzeń mobilnych odpowiadały wyłącznie te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż korzystają z nich.

Większość uczniów, którzy przyznali, iż używają komputera i Internetu, korzysta najczęściej z nich w domu (92,09%). W szkole z tego medium korzysta 1,62% ankietowanych, a 3,25% deklaruje inne miejsca.

Wyk. 104. Gdzie najczęściej korzystasz z komputera i Internetu?

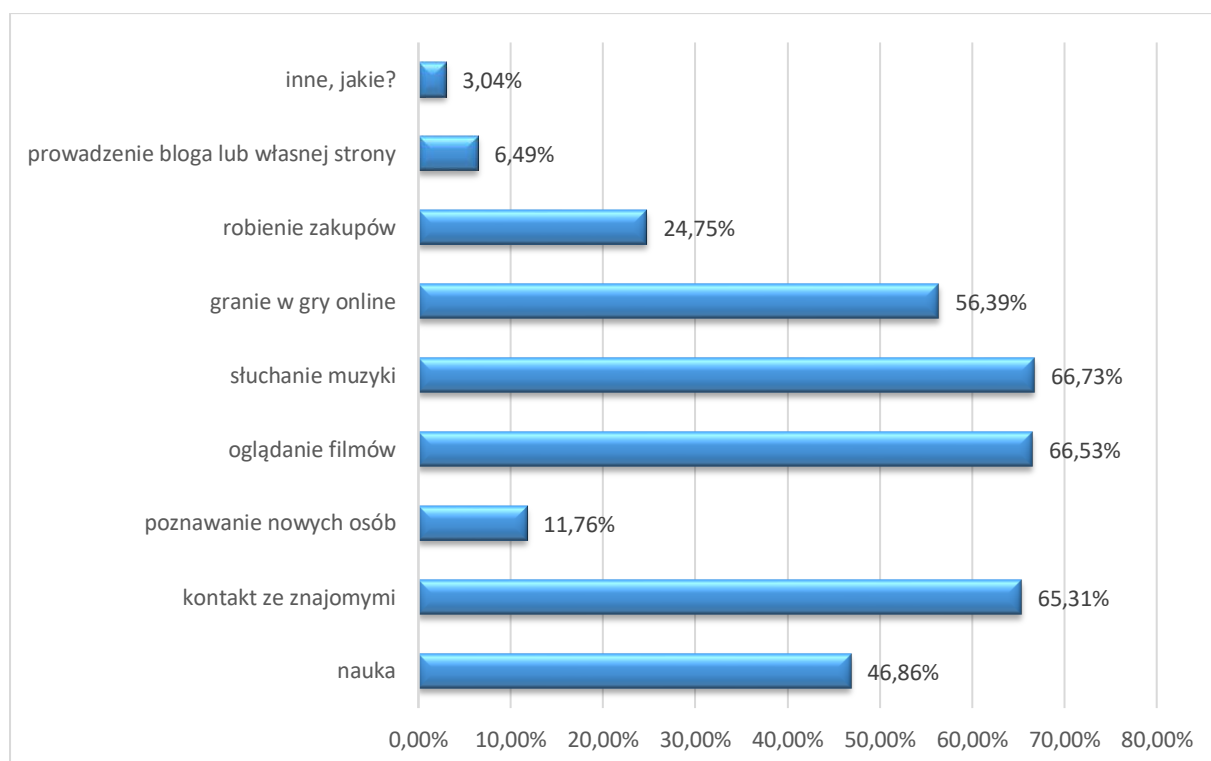

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W kolejnym pytaniu, uczniów poproszono o wskazanie, w jakim celu najczęściej korzystają z komputera i Internetu. Uczniowie wskazywali na następujące powody: słuchanie muzyki (66,73%), oglądanie filmów (66,53%), kontakt ze znajomymi (65,31%), granie w gry online (56,39%), nauka (46,86%), robienie zakupów (24,75%), poznawanie nowych osób (11,76%),

oraz prowadzenie bloga lub własnej strony (6,49%). Dodatkowo 3,04% ankietowanych wskazało inne powody, niestety bez konkretyzacji.

Wyk. 105. Z jakich powodów najczęściej korzystasz z komputera i Internetu?

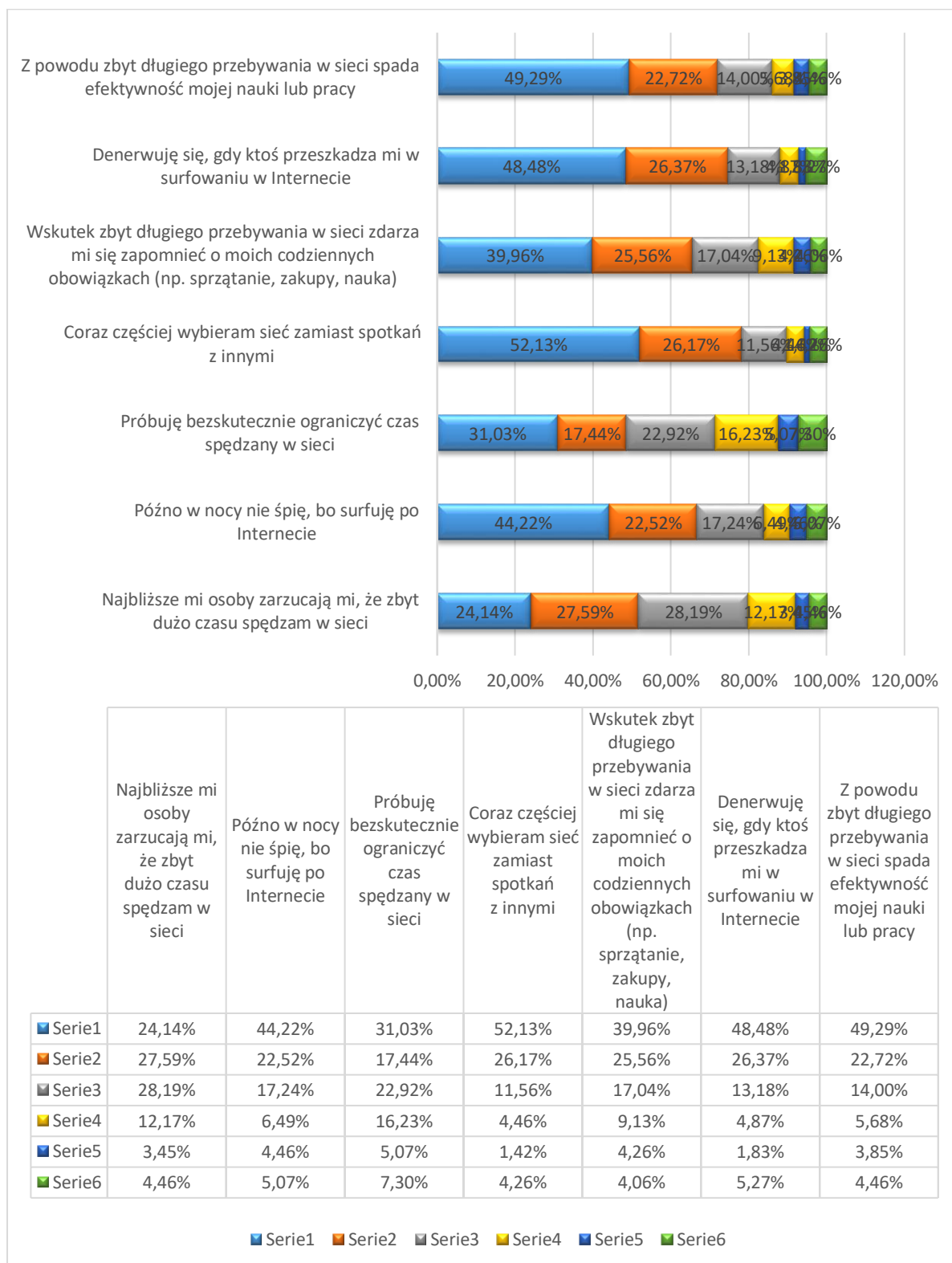

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Celem sprawdzenia, czy uczniowie zmagają się z problemami uzależnień behawioralnych poproszono ich o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego skala problemu uzależnień nie przybiera dużych rozmiarów. Jedynie 7,30% ankietowanych zawsze próbuje bezskutecznie ograniczyć czas spędzany w sieci, a kolejne 5,07% uczniów często późno chodzi spać, bo korzysta z Internetu oraz zapomina o codziennych obowiązkach ponieważ nadmiernie korzysta z sieci (4,06%).

4,46% uczniów uważa, że najbliższe osoby często zarzucają im, że zbyt dużo czasu spędzają w sieci. Co istotne zdecydowana większość uczniów nigdy lub bardzo rzadko spotkała się z problemami wymienionymi w ankiecie. Dane pokazują, iż problem uzależnień od komputera i Internetu wśród uczniów z Gminy Tuchów jest widoczny, jednak nie przybiera on obecnie dużych rozmiarów. Warto jednak wprowadzić działania profilaktyczne, aby nie dopuścić do zwiększenia się skali tego zjawiska.

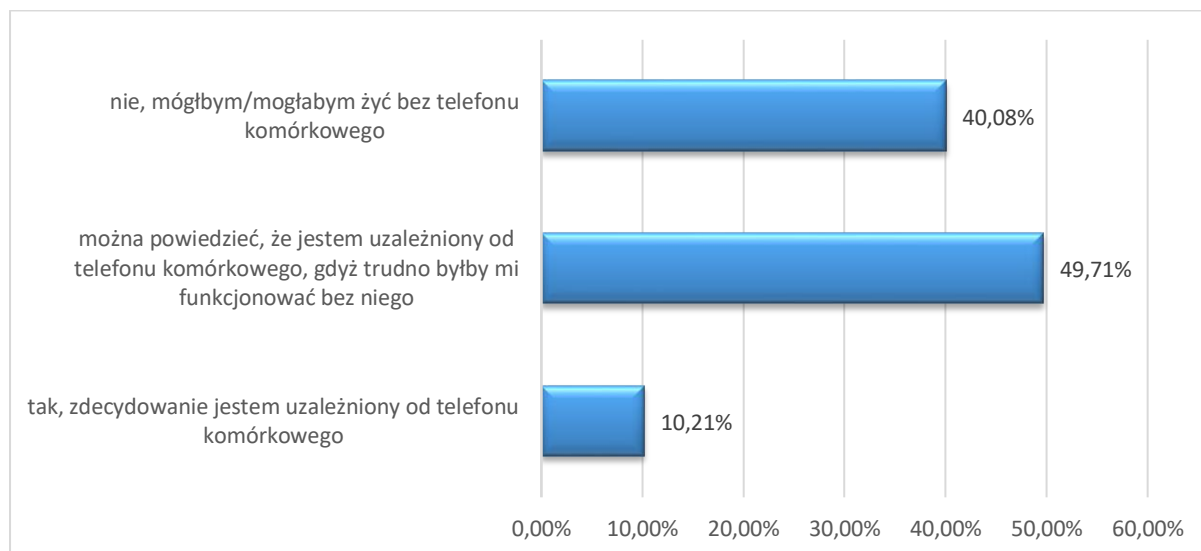
Wyk. 106. Odnieś się proszę, do poniższych stwierdzeń korzystając z przedstawionej skali.

Następnie uczniów zapytano, czy uważają się za osoby uzależnione od telefonu komórkowego. 49,71% wskazało, iż można powiedzieć, że są uzależnieni, gdyż trudno by im było bez niego

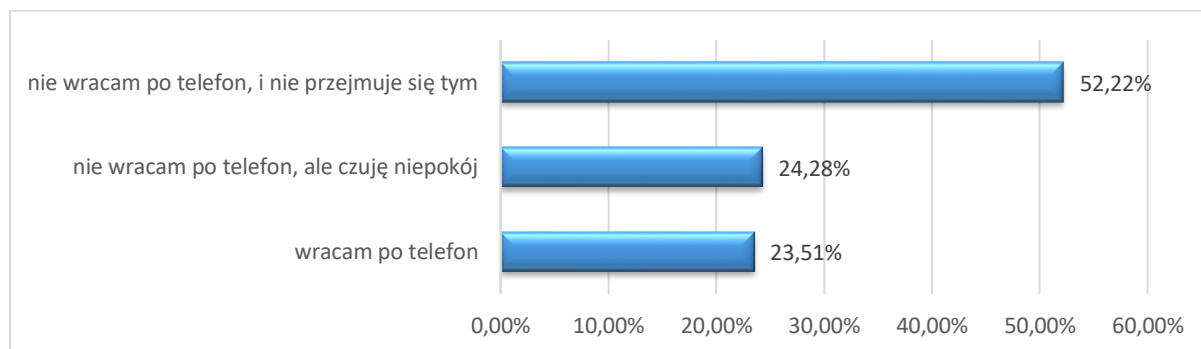
funkcjonować. 40,08% wskazało na odpowiedź, iż nie mogliby oni żyć bez telefonu, natomiast 10,21% przyznaje, że zdecydowanie są uzależnieni od telefonu komórkowego.

Wyk. 107. Czy uważasz siebie za osobę uzależnioną od telefonu komórkowego?

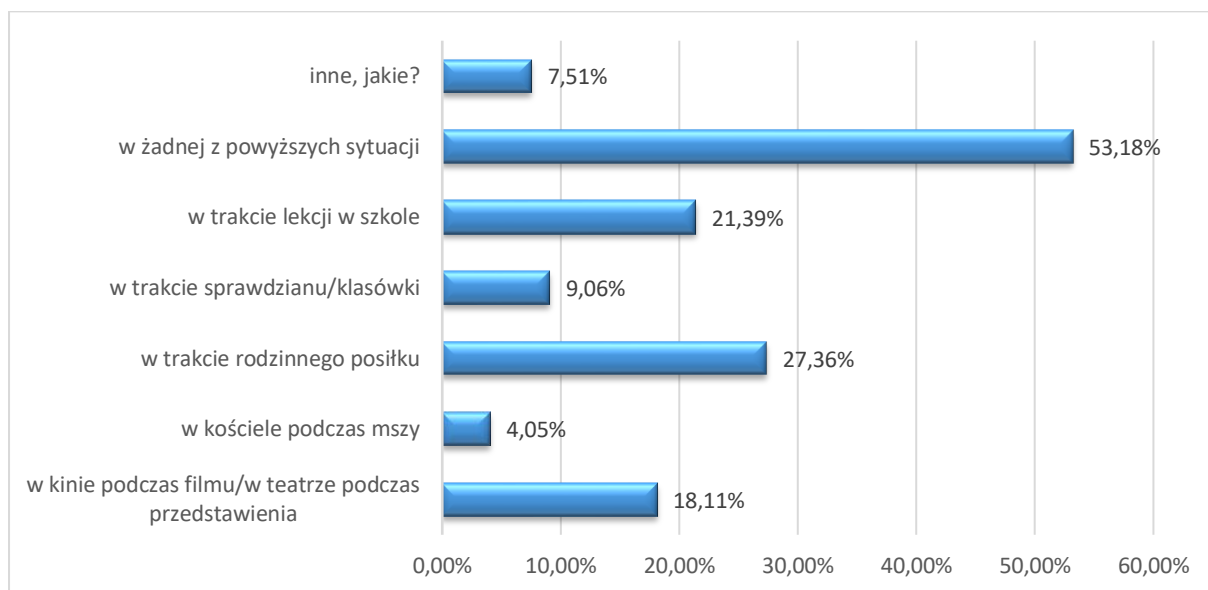
Jak przyznają respondenci, gdy zapomną oni o zabraniu ze sobą telefonu komórkowego to: 52,22% nie wraca po telefon i nie przejmują się tym, 24,28% nie wraca po telefon, ale odczuwają oni niepokój, natomiast 23,51% ankietowanych uczniów wraca po telefon.

Wyk. 108. Jakie uczucie Ci towarzyszy, gdy zapomnisz zabrać ze sobą telefon komórkowy?

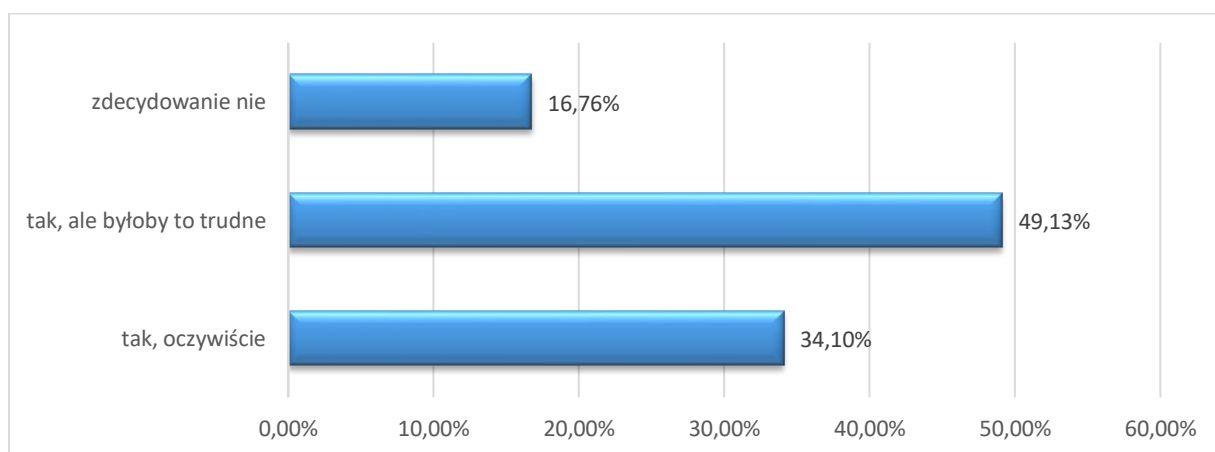
Uczniom zadano również pytanie dotyczące nietypowych sytuacji, w których zdarzało im się użyć telefonu co najmniej trzykrotnie. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, 27,36% uczniów używało telefonu podczas rodzinnego posiłku, 21,39% korzystało z niego w trakcie lekcji w szkole, 18,11% zdarzyło się to w kinie podczas filmu/w teatrze podczas przedstawienia, u 9,06% miało to miejsce w trakcie sprawdzianu/klasówki a 4,05% uczniów przyznało się o korzystania z telefonu w trakcie mszy, w kościele. 7,51% wskazało na inne okoliczności.

Wyk. 109. "W jakich nietypowych sytuacjach zdarzyło Ci się użyć telefonu co najmniej trzykrotnie?"

Na pytanie dotyczące możliwość życie bez telefonu komórkowego odpowiedzi udzielali wszyscy ankietowani uczniowie. Wśród nich 49,13% osób uznało, iż mogliby żyć bez tego udogodnienia, ale byłoby to trudne, 34,10% wskazało, iż nie stanowiłoby to dla nich problemu, natomiast 16,76% bez wahania przyznaje, że nie byłiby w stanie funkcjonować bez telefonu. Świadczyć to może o głębszym problemie, z którym należałoby się zmierzyć.

Wyk. 110. "Czy Twoim zdaniem mógłbyś/mogłabyś żyć bez telefonu komórkowego?"

5. BADANIE SPRZEDAWCÓW

Badania ankietowe wśród przedstawicieli sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Tuchów obejmują przede wszystkim ich obserwacje dotyczące zjawiska uzależnień w otoczeniu lokalnym.

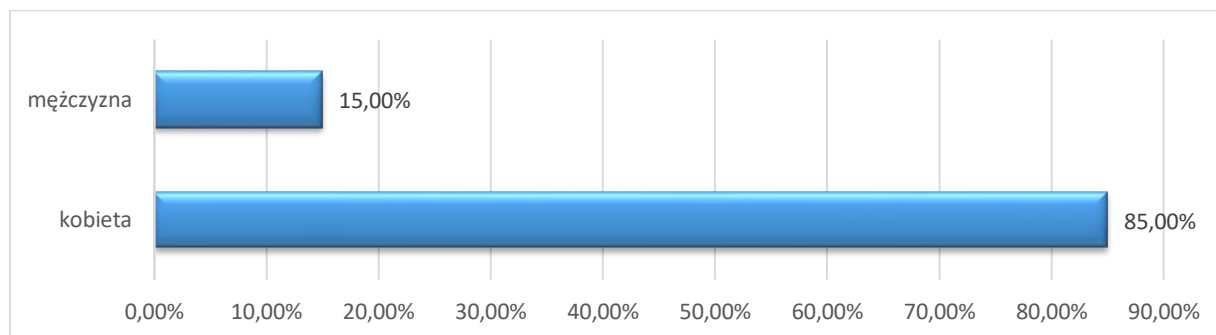
Kwestionariusz skierowanej do nich ankiety zawierał pytania dotyczące zarówno samego handlu trunkami i możliwych związanych z tym negatywnych konsekwencji, jak również innych problemów społecznych. W sumie respondenci udzielili odpowiedzi na 20 pytań.

Najbardziej rozbudowany został blok poświęcony kwestiom dotyczącym alkoholu, a kwestionariusz kończył się metryczką z pytaniami o wiek, płeć oraz staż pracy w charakterze sprzedawcy napojów alkoholowych.

6.1. Struktura badanej próby

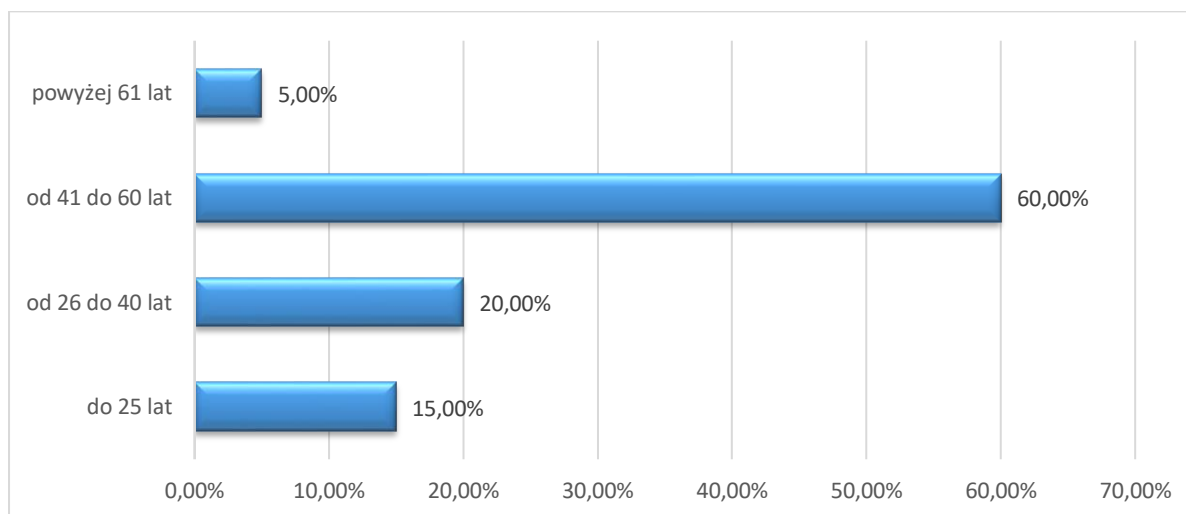
Kwestionariusze ankiet wypełniło dziesięciu sprzedawców z wybranych losowo punktów sprzedaży z terenu Gminy Tuchów. Większość ankietowanych osób stanowiły kobiety – 85,00%.

Wyk. 111. Płeć

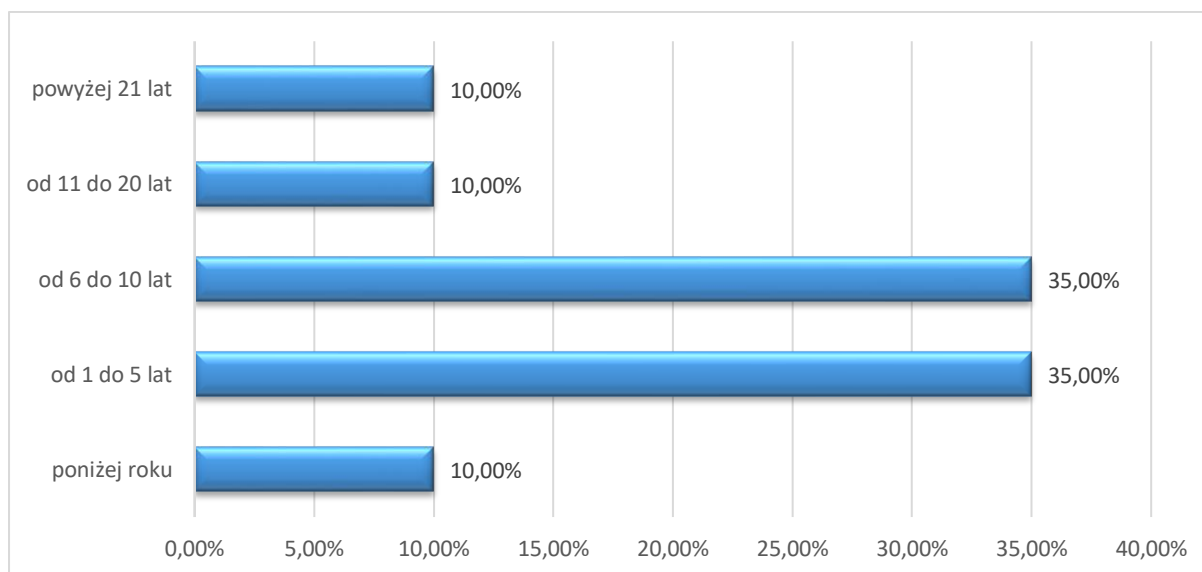
Analizując strukturę wiekową badanej grupy możemy zauważyć, że największy udział w badaniu mają respondenci między 41, a 60 rokiem życia (60,00%), 20,00% ankietowanych mieściło się w przedziale od 26-40 lat, 15% to osoby do 25 roku życia, natomiast 5% respondentów ma powyżej 61 lat.

Wyk. 112. Wiek

Analizując staż pracy respondentów można zauważyć, iż poniżej roku pracuje 10,00%, natomiast po 35,00% badanych ma staż pracy 1-5 lat oraz 6–10, 30,00%. Z kolei po 10,00% badanych sprzedawców ma staż 11-20 lat oraz powyżej 21 lat.

Wyk. 113. Staż pracy

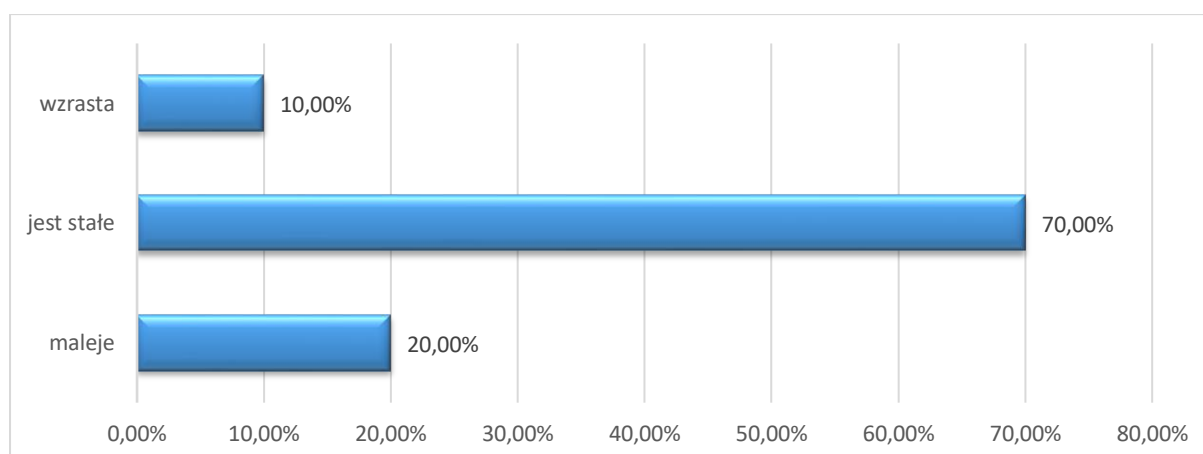

6.2. Problemy społeczne z perspektywy sprzedawców

Pytania skierowane do osób pracujących w sklepach na terenie Gminy Tuchów, miały na celu sprawdzenie ich opinii względem skali spożywania napojów alkoholowych przez mieszkańców, ich dostępności dla osób nieletnich oraz znajomości ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

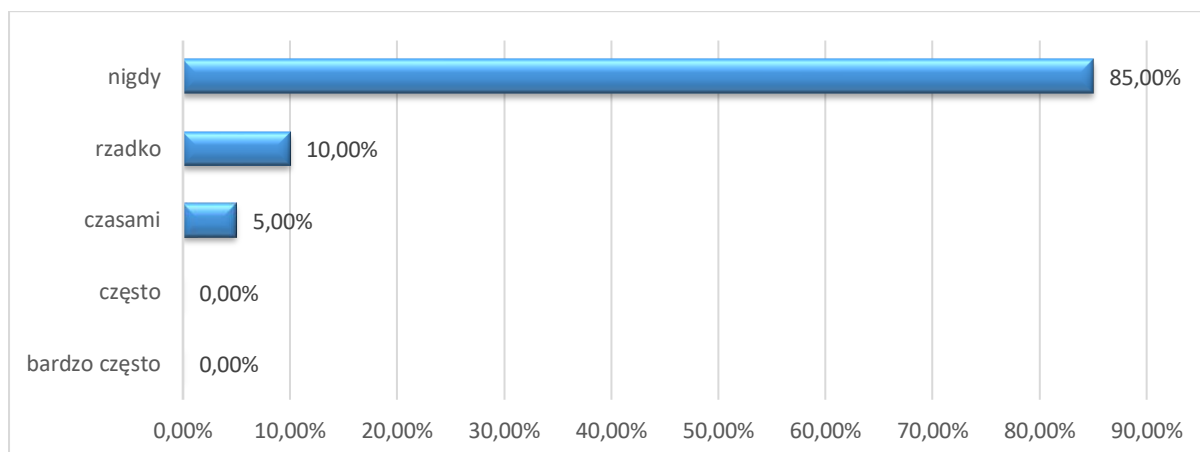
Respondentów poproszono zatem, o ocenę poziomu spożycia alkoholu na terenie gminy w ich opinii na przestrzeni kilku lat. Aż 70,00% respondentów zauważyło brak zmian w poziomie spożycia alkoholu w gminie. Pozostali ankietowani stwierdzili, że ono maleje (20,00%) albo, że wzrasta (10,00%).

Wyk. 114. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i gminie:

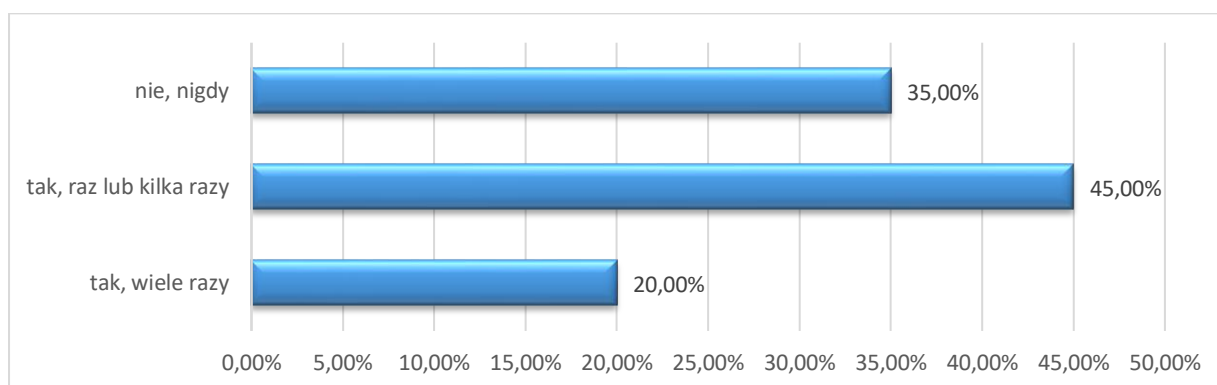
W dalszej kolejności sprzedawców poproszono o ocenę częstotliwości sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim w ich gminie. 85,00% badanych stwierdziło, że do takich sytuacji nigdy nie dochodzi na terenie Gminy, a 10,00% z ankietowanych wskazało na odpowiedź „rzadko”, z kolei 5,00% - „czasami”.

Wyk. 115. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w Pana/i gminie?

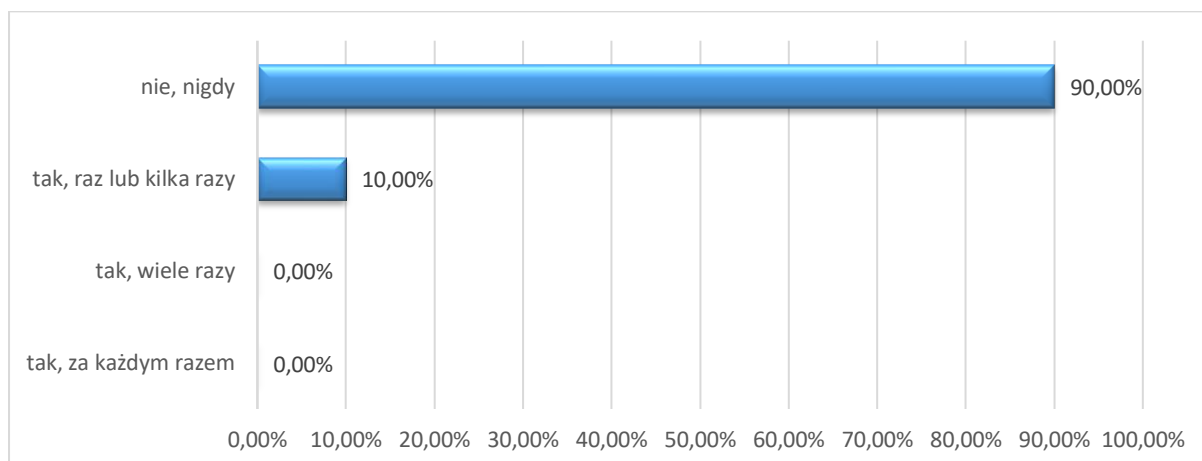
Kolejne zagadnienie dotyczyło sytuacji, jak często zdarzało się, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez badanych punkcie. Analizując odpowiedzi na to pytanie można zauważyć, że według 45,00% osób miało to miejsce raz lub kilka razy, a zdaniem 20,00% respondentów – wiele razy ale 35,0% twierdzi, że nigdy. Dane pokazują, iż w Gminie Tuchów zdarzają się sytuację, gdy osoba nieletnia chce kupić napoje alkoholowe.

Wyk. 116. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

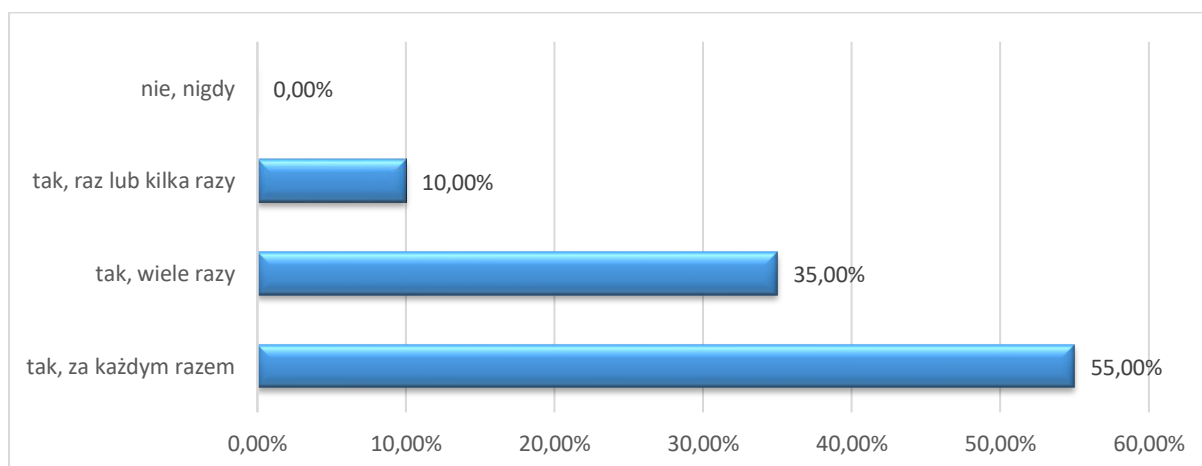
Fakt, iż sprzedawcy spotkali się z próbą kupna alkoholu przez osoby nieletnie, nie musi oznaczać, iż został im on sprzedany. Dlatego ankietowanych zapytano, czy zdarzyło im się podać alkohol osobom niepełnoletnim. Przeprowadzone badania wskazują na to, że 90% z respondentów nie sprzedało nigdy alkoholu osobie nieletniej. Warto zwrócić uwagę, iż są to odpowiedzi deklaratywne, ankietowani często świadomie nie przyznają się do tego typu zachowań.

Wyk. 117. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie niepełnoletniej?

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, sprzedawcy napojów alkoholowych mają obowiązek kontrolować dokumenty tożsamości klientów, w celu weryfikacji ich pełnoletniości. Na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że nie wszyscy sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie, weryfikują wiek osoby wyglądającej na nieletnią **za każdym razem**. W przypadku braku pewności, czy klient jest osoba pełnoletnią, 55,00% ankietowanych sprawdza dowód za każdym razem, gdy ma tę wątpliwość. 35,00% z badanych osób pytało o dowód osobisty: wiele razy a 10,00 % raz lub kilka razy.

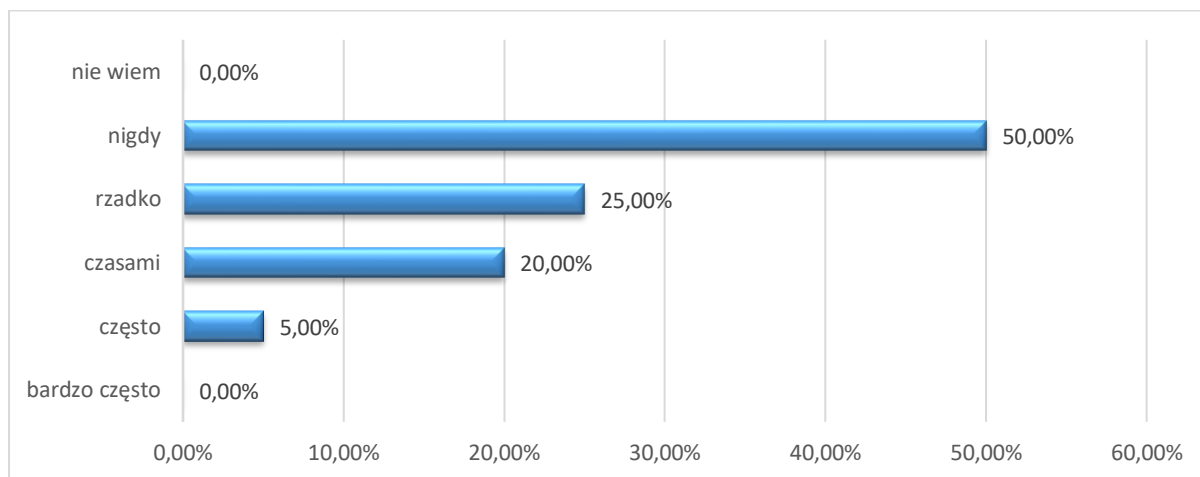
Wyk. 118. Czy zdarzyło się Panu/i kiedykolwiek pytać o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni?

Respondentów zapytano również o to, jak często w ich opinii ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w ich gminie. 50% sprzedawców stwierdziło, że taka sytuacja nigdy nie ma

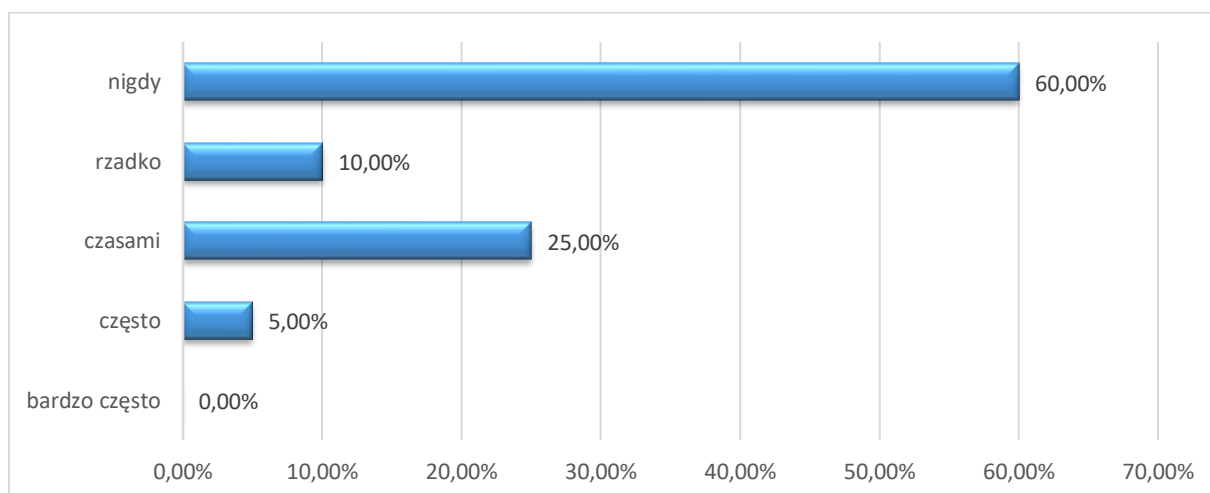
miejsca. Łącznie 25,00% respondentów uważa, że zdarza się to rzadko, 20% czasami, a 5,00% uważa, że ma to miejsce często.

Wyk. 119. Proszę ocenić jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Pana/i gminie?

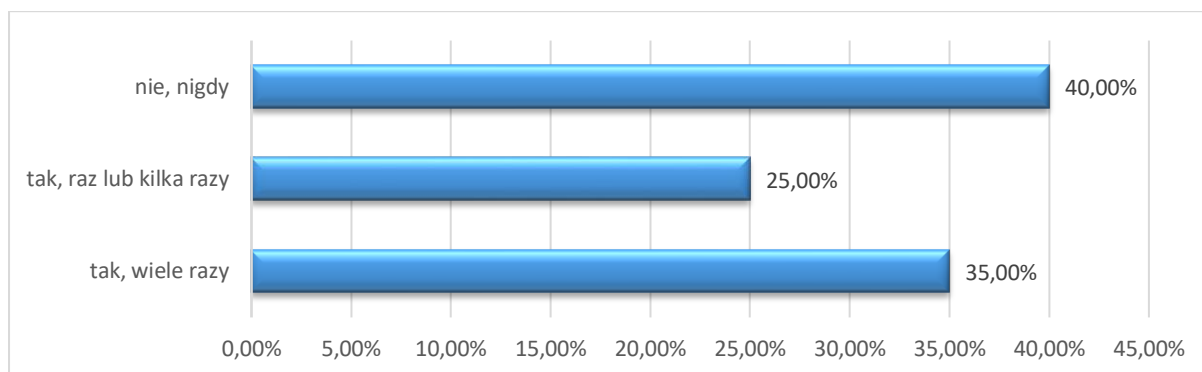
Na pytanie dotyczące częstotliwości sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym, 60,00% ankietowanych stwierdziło, że alkohol nigdy nie jest sprzedawany osobom nietrzeźwym na terenie Gminy Tuchów, 10,00% wskazało na rzadko, a 25,00% badanych, udzieliło odpowiedzi „czasami”, natomiast 5% wskazuje na „często”.

Wyk. 120. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Pana/i gminie?

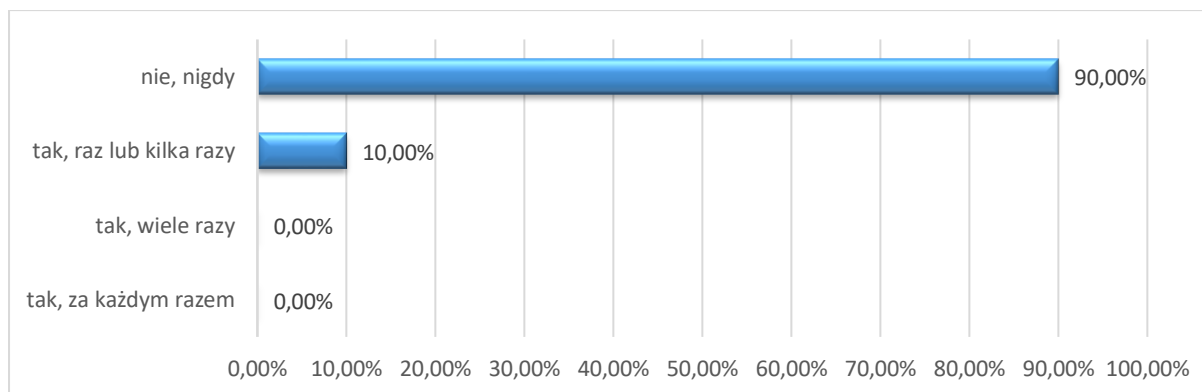
Na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że według sprzedawców raz lub kilka razy (25,00%), 40% twierdzi, że nigdy, a zdaniem pozostałych sprzedawców (35,00%) wiele razy, zdarzyło się, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie.

Wyk. 121. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

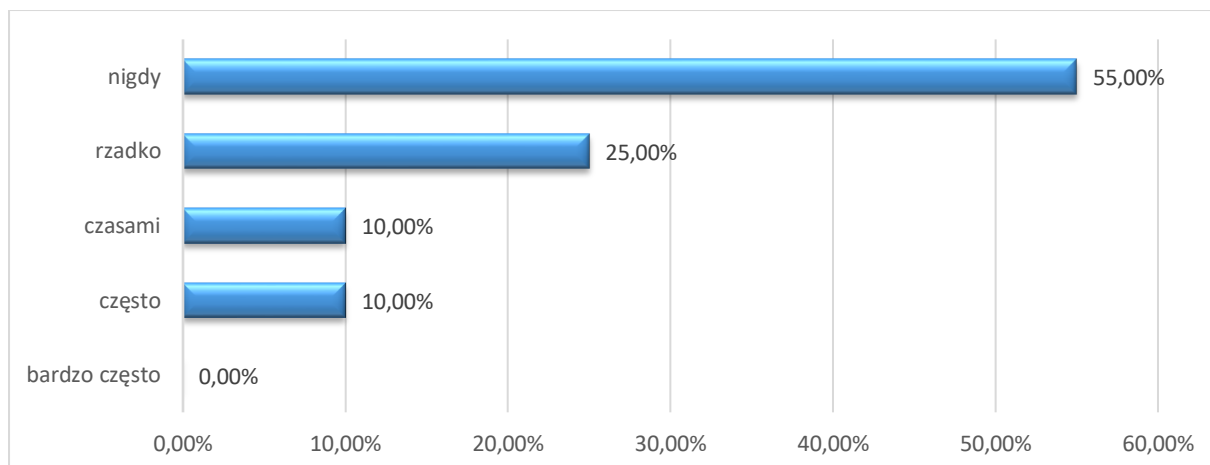
Poprzednie pytanie wymaga uzupełnienia, ponieważ fakt, że osoba nietrzeźwa chciała alkohol zakupić nie znaczy od razu, że ten trunek zdobyła. Dlatego w następnym pytaniu sprzedawcy zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi czy dokonali takiej sprzedaży. Badania wykazały, że 90,00% z ankietowanych nigdy nie podało wyrobów alkoholowych osobom nietrzeźwym, natomiast 10,00% wskazało, iż miało to miejsce raz bądź kilka razy.

Wyk. 122. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej?

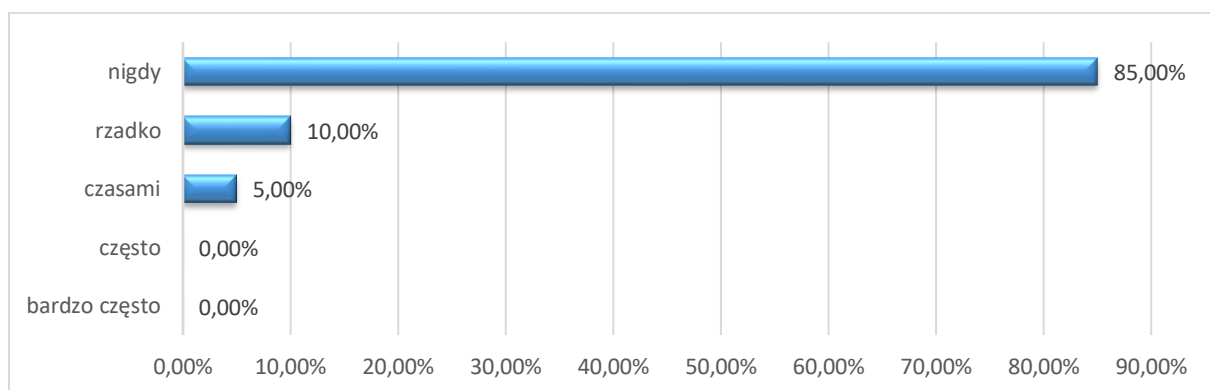
Ponadto 55,00% ankietowanych stwierdziło, że klienci sklepów nigdy nie spożywają alkoholu na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży w ich gminie. W opinii 25,00% osób ma to miejsce rzadko. Z kolei łącznie 20,00% twierdzi, że zdarza się to czasami lub często.

Wyk. 123. Proszę ocenić jak często zdarza się sytuacja, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w Pana/i gminie?

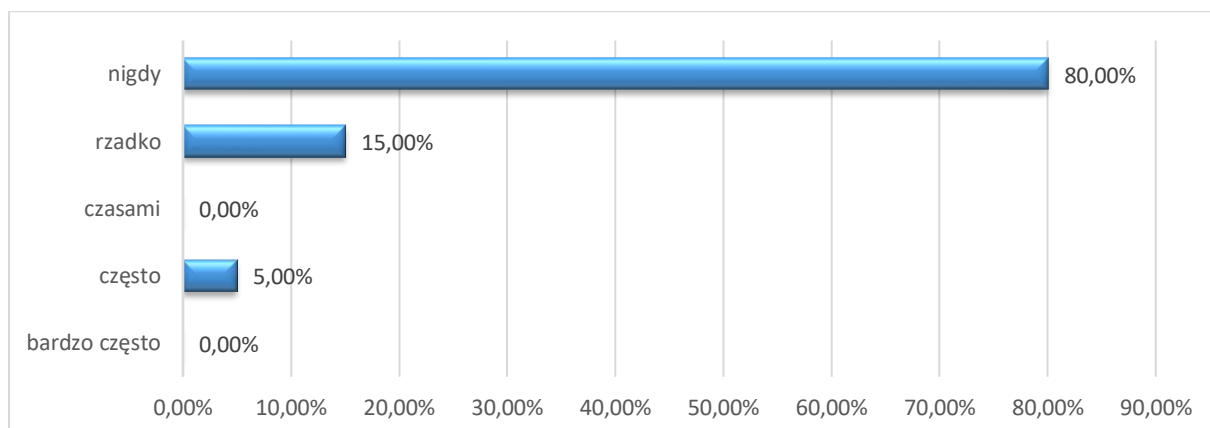
Dodatkowo na pytanie, jak często sprzedawcom zdarza się wzywać policję z powodu zakłócenia porządku przez osobę pod wpływem napojów wysokoprocentowych, na terenie punktów sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy, 85,00% respondentów wskazało że, nie mieli nigdy potrzeby wzywania policji, 10,00% musiało to czynić rzadko, a 5,00% czasami.

Wyk. 124. Jak często zdarza się Panu/i wzywać policję z powodu zakłócenia porządku przez osobę pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy?

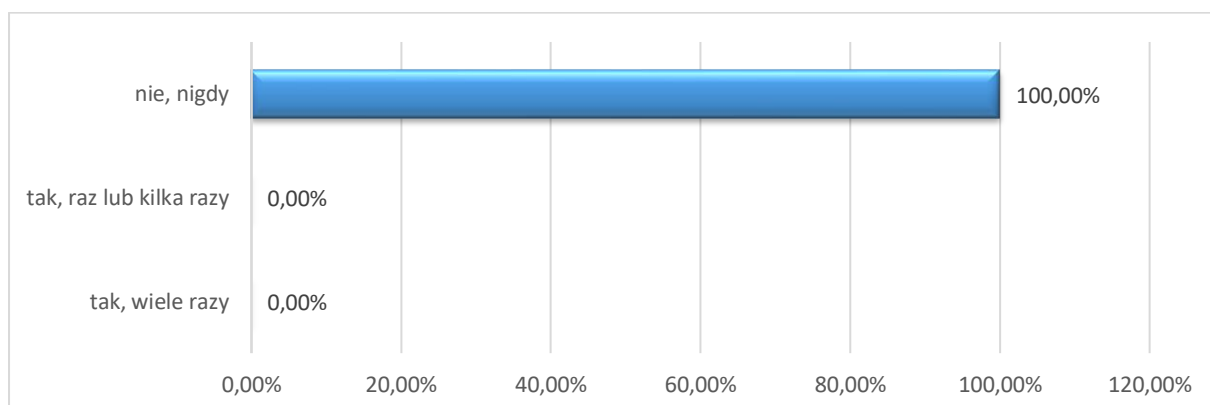
Wyroby nikotynowe, podobnie jak alkohol, nie mogą być sprzedawane osobom nieletnim. 80,00% ankietowanych zadeklarowało, iż w ich opinii, w Gminie Tuchów nie sprzedaje się wyrobów nikotynowych osobom niepełnoletnim. 15,00% miała z tym do czynienia rzadko, z kolei 5,00% wskazało na często.

Wyk. 125. Proszę ocenić jak często zdarza się, że osobom niepełnoletnim sprzedawane są papierosy w Pana/i miejscowości?

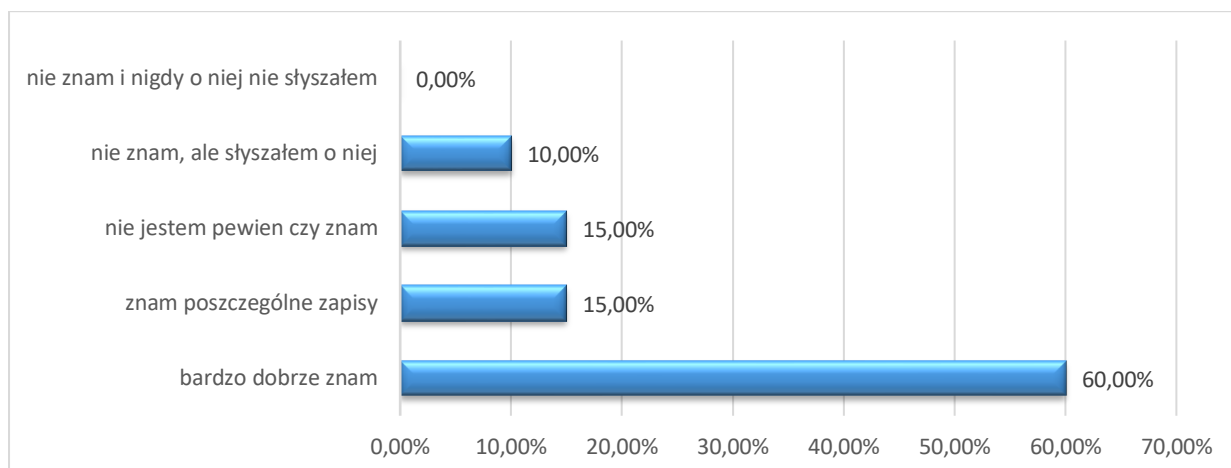
Wszyscy ankietowani zadeklarowali, iż nigdy nie sprzedali papierosów osobom niepełnoletnim.

Wyk. 126. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać papierosy osobie niepełnoletniej?

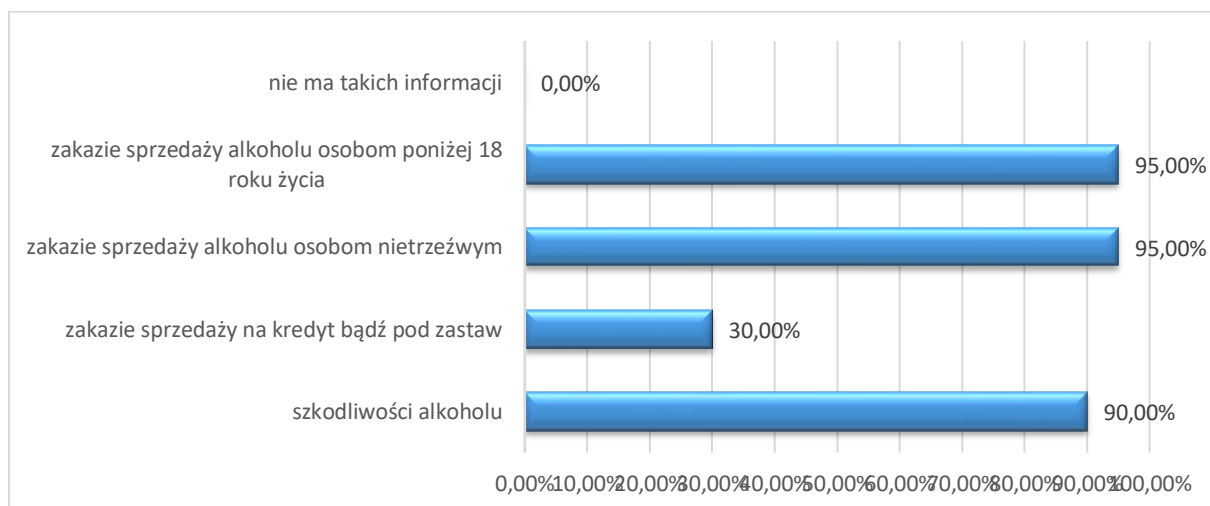
Analizując odpowiedzi na pytanie dotyczące znajomości ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnoszącej się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu możemy zauważyć, że 15,00 % ankietowanych zna poszczególne jej zapisy, 60,00% zna ją bardzo dobrze, 10,00% albo nie zna jej, ale słyszało o niej a kolejne 15,00% nie wie czy ją zna.

Wyk. 127. Czy zna Pan/i ustawę z dnia 26 X 1982 r. o Wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnoszącą się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

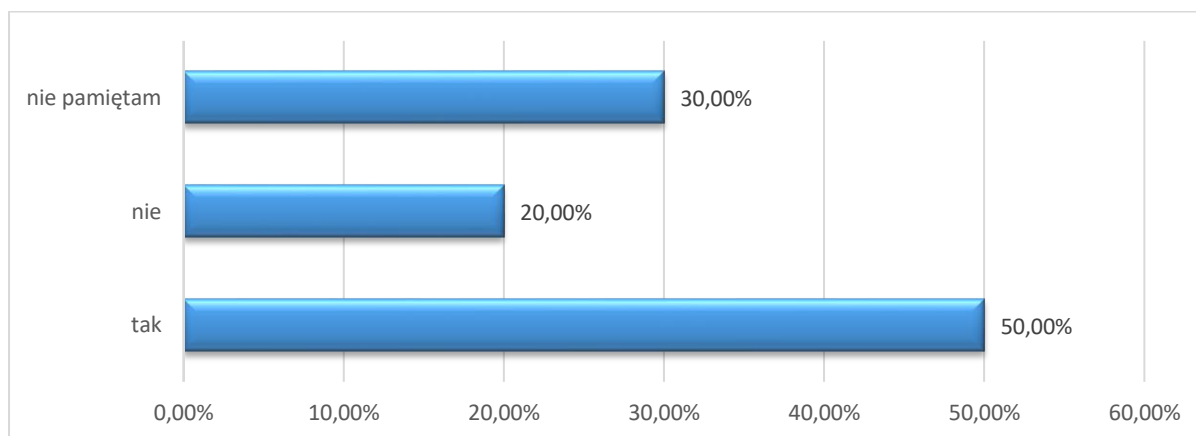
Właściciele punktów sprzedających napoje alkoholowe, mają obowiązek umieścić w widocznym miejscu w swoim sklepie, informację o szkodliwości alkoholu. Badanie ankietowe pokazało, że nie we wszystkich sklepach widnieje taki komunikat. Umieszczenie informacji o zakazie sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia zadeklarowało 95,00% ankietowanych, podobnie jak informację o zakazie sprzedaży osobom nietrzeźwym, 90,00% posiada informację dotyczącą szkodliwości alkoholu. Natomiast informację o zakazie sprzedaży na kredyt bądź pod zastaw miało 30,00% obsługiwanych punktów.

Wyk. 128. Czy w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie znajdują się informacje na temat:

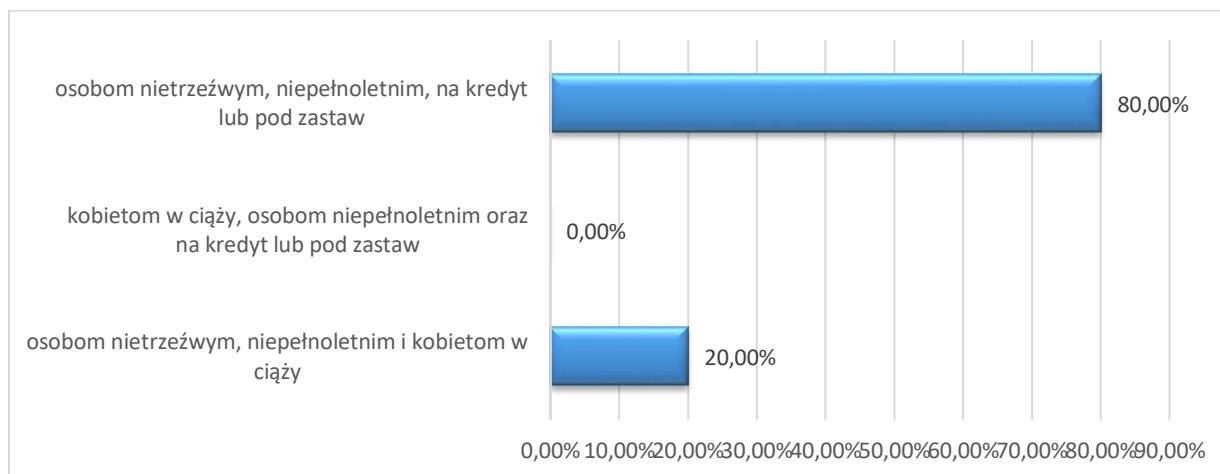
Warto zwrócić uwagę na to, że jedynie 50,00% respondentów brało udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu. Natomiast 20,00% sprzedawców nie zostało przeszkolonych w tym zakresie a 30% nie pamięta czy taka sytuacja miała miejsce.

Wyk. 129. Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

Ostatnie pytanie skierowane do sprzedawców napojów alkoholowych miało na celu zbadanie ich wiedzy na temat ustawowych zakazów sprzedaży alkoholu. Na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że prawidłową wiedzę na ten temat wskazało 80,00% sprzedawców, gdyż stwierdzili oni, że zabrania się sprzedaży napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim oraz na kredyt lub pod zastaw. 20,00% respondentów zaznaczyło błędną odpowiedź, tj. odpowiedzi ze wskazaniem na zakaz sprzedaży alkoholu „kobietom w ciąży”. Należy przypomnieć, iż ustawa nie zabrania sprzedaży alkoholu kobietom w ciąży.

Wyk. 130. Komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych według ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

6. WNIOSKI I REKOMEDNACJE

Celem badania było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotyczących Gminę Tuchów w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób pracujących w punktach sprzedaży napojów alkoholowych.

Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie Gminy Tuchów, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych umożliwiła:

- rozpoznanie sytuacji dorosłych mieszkańców gminy, ich opinii i postaw względem wybranych problemów społecznych,
- zapoznanie się z problemami uczniów w zakresie postaw i doświadczeń związanych z zagrożeniem alkoholem, narkotykami, papierosami oraz przemocą rówieśniczą lub domową oraz uzależnieniami behawioralnymi,
- poznanie doświadczeń sprzedawców napojów alkoholowych związanych z wykonywanym przez nich zawodem, w szczególności sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim lub nietrzeźwym.

Badania realizowane na terenie Gminy Tuchów pozwoliły na wyciągnięcie następujących wniosków:

Skala uzależnień chemicznych wśród dorosłych oraz dzieci i młodzieży nie przybiera dużych rozmiarów, jednak należy prowadzić dalsze działania profilaktyczne.

Istotnym problemem w gminie jest również problem przemocowy. Wśród ankietowanych mieszkańców przemocy doświadczyło 25,00% dorosłych osób. Zdecydowana większość z nich doświadczyła przemocy psychicznej (76,00%), 52,00% osób doświadczyło przemocy fizycznej. Natomiast 11,00% ankietowanych osobiście stosowało przemoc wobec innych osób.

Problem przemocowy jest widoczny również wśród uczniów – 27,36% uczniów przyznało, iż doświadczyło przemocy, a wśród tych osób 51,41% ze strony kolegów ze szkoły. Dodatkowo

32,18% ankietowanych twierdzi, że w ich szkole występuje zjawisko przemocy. Co wskazuje na to, iż problem przemocy rówieśniczej jest obecny wśród szkół na terenie Gminy Tuchów.

Większość dorosłych ankietowanych przegląda Internet w ciągu dnia do 1 godziny dziennie (33,00%), bądź 1-3 godziny – 44,00%.

Dodatkowo prawie połowa ankietowanych (łącznie 53,00%) przyznała, iż można uznać ich za osoby uzależnione od telefonu komórkowego.

W Gminie Tuchów **nie obserwuje się wysokiego odsetka osób, które mogą być uzależnione od hazardu**. Jedynie kilka osób, parę razy grało na automatach lub w salonach gier, brało udział w płatnych konkursach, a wiele razy obstawiało zakłady bukmacherskie. Większość osób jednak nigdy nie korzystało z takich miejsc oraz nie obstawiało zakładów bukmacherskich.

Badania pokazują, iż uczniowie nie wiedzą, czym jest zjawisko uzależnień behawioralnych. **Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego skala problemu uzależnień behawioralnych wśród uczniów z Gminy Tuchów nie przybiera dużych rozmiarów**. Jeśli chodzi o korzystanie z komputera i Internetu to większość uczniów poświęca na tę aktywność od 1 do 3 godzin oraz od 3 do 6 godzin (Uczniowie korzystają z komputera i Internetu głównie w domu).

Czynniki wpływające na sięganie po substancje odurzające

Badania dowiodły, iż **pleć ma niewielkie znaczenie statystyczne, jeśli chodzi o kontakt z substancjami uzależniającymi**.

W przypadku uczniów, istotną rolę odgrywają rówieśnicy. To oni przede wszystkim nakłaniają się wzajemnie do sięgania po substancje uzależniające. Dane pokazały, że uczniowie palą papierosy, piją alkohol, czy też sięgają po narkotyki podczas imprez towarzyskich, by zaimponować innym oraz pod presją znajomych. W związku z tym można wysunąć wniosek, że presja rówieśników oraz obawa przed byciem odrzuconym przez grupę skłania młodych ludzi do zażywania substancji psychoaktywnych.

Istotnym czynnikiem mającym wpływ na kontakt uczniów ze środkami odurzającymi ma rodzina. Atmosfera w domu oraz problemy, które występują w rodzinie odgrywają ogromną rolę na kontakt uczniów z substancjami odurzającymi, ale także mają wpływ na dorosłe życie.

Należy tutaj zwrócić uwagę, iż problemem jest także współczesny styl życia – rodzice nie mają czasu dla dzieci, zostawiają je same sobie. W efekcie są one osamotnione, nie mają wsparcia i szukają ucieczki od problemów za pomocą środków uzależniających.

Co istotne, **uczniowie posiadają wiedzę na temat zagrożeń wynikających z zażywania substancji psychoaktywnych**. Potrafią wskazać ich konsekwencje, wiedzą do kogo zwrócić się w razie sytuacji problemowej. Dużą rolę odgrywają tutaj szkoły – dzięki realizowanym programom profilaktycznym wiedza uczniów jest na wysokim poziomie, a skala uzależnień nie przybiera dużych rozmiarów. Również Gmina Tuchów podejmuje wiele działań mających na celu zmniejszenie skali problemów uzależnień.

Poniżej znajdują się rekomendacje co do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców oraz instytucji, których celem jest profilaktyka.

- Działania profilaktyczne na terenie Gminy Tuchów powinny mieć charakter długofalowy i różnorodny. Nie powinny one ograniczać się jedynie do środowiska szkoły – uczniów i nauczycieli, ponieważ przyniosą wtedy znacznie mniejsze efekty. Zdecydowanie korzystnym działaniem jest edukowanie wszystkich grup społecznych w celu kształtowania prawidłowych postaw oraz świadomości względem istniejących zagrożeń społecznych. Holistyczne działanie pomoże podnieść skuteczność działań.
- Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie gminy, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemów alkoholizmu, narkomanii, nikotynizmu i uzależnień cyfrowych zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucjach. Kluczową rolę mogą odgrywać instytucje cieszące się dużym zaufaniem wśród mieszkańców np. służby porządkowe lub organizacje pozarządowe.
- Rekomenduje się zwrócenie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji

i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem uzależnień od alkoholu lub narkotyków, czy też przemocy.

- Wsparcie kadry pedagogicznej poprzez odpowiednie szkolenia, umożliwiające rozwój kompetencji edukacyjnych, poszerzanie wiedzy i budowanie warsztatu metodycznego, ułatwiającego pracę szczególnie pod względem tzw. tematów trudnych (alkoholizm, narkomania, agresja, przemoc).
- Realizacji kampanii informacyjnej na temat konsekwencji prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.
- Realizowanie kampanii informującej o skutkach picia w ciąży, jak również zapoznanie mieszkańców z tematyką FAS – alkoholowego zespołu płodowego i uświadomienie kobietom w ciąży konieczności unikania nawet śladowych ilości alkoholu.

Profilaktyka uzależnień chemicznych powinna być prowadzona na kilku poziomach, aby spełniała swoją rolę:

➤ **Profilaktyka pierwszorzędowa**, to działania, które powinny być kierowane do grupy niskiego ryzyka, czyli osób zdrowych. Najważniejszym zagadnieniem tego rodzaju profilaktyki jest promowanie zdrowego trybu życia oraz opóźnienie wieku inicjacji spożywania substancji psychoaktywnych. Rozwijanie umiejętności społecznych i umiejętności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi, ogranicza występowanie zachowań ryzykownych. Zaleca się:

- Kontynuację prowadzonych programów profilaktycznych ze względu na fakt, iż są one skuteczne i przynoszą zamierzone skutki.
- Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych.
- Organizację kursów radzenia sobie ze stresem, usprawniania komunikacji interpersonalnej, radzenia sobie z negatywnymi emocjami. Wzmacnianie asertywnych zachowań, pewności siebie i samoakceptacji.
- Promocje, wspólnie ze szkołami, liderów młodzieżowych i wykorzystywanie ich aktywności w działaniach profilaktycznych i promujących zdrowy styl życia.
- Wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych, w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków, sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań - rekomenduje się,

aby działania te miały formę warsztatów i spotkań z ekspertami, ponieważ jest to najbardziej lubiana i skuteczna forma profilaktyki dla tej grupy.

- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej w celu uświadomienia jak alkohol, papierosy oraz narkotyki wpływają na organizm człowieka oraz funkcjonowanie społeczności, poprzez kampanie w social mediach.
 - Badanie pokazało dużą rolę telewizji oraz Internetu w kształtowaniu postaw i opinii względem substancji odurzających, co powinno być wskazówką do opracowania działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach. Naturalnym środowiskiem młodych ludzi w czasach współczesnych jest Internet, dlatego warto spróbować dotrzeć do najmłodszych grup właśnie w ten sposób.
 - Ze względu na występowanie przemocy rówieśniczej w szkołach, rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży na temat przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie ich do nauki szkolnej.
 - Rekomenduje się edukację rodziny pod względem problemów uzależnień i zasięgnięcia pomocy w wypadku występowania przemocy. Edukacja może mieć formę warsztatów profilaktycznych dla dzieci (znaczna część mieszkańców uważa, że to skuteczna forma profilaktyki) oraz wykładów i pogadanek (duża część mieszkańców uważa, że to działanie przynosi najlepsze efekty profilaktyczne).
 - Prowadzenie lokalnych kampanii i innych działań edukacyjnych, mających na celu podniesienie wiedzy społeczeństwa na temat szkodliwości i skutków przyjmowania narkotyków, picia alkoholu i palenia papierosów.
- **Profilaktyka drugorzędowa** - to działania skierowane do osób zagrożonych, należących do grupy wysokiego ryzyka. Osoby te nie są trwale uzależnione, ale zaczynają dopiero eksperymentować z substancjami psychoaktywnymi. W tym obszarze najważniejsze jest ograniczenie głębokości zachowań niepożądanych i możliwość wycofania się z nich.
- Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem alkoholowym. Tym rodzinom powinny zostać zaproponowane warsztaty lub spotkania, podczas których mogliby uzyskać wsparcie i wzmacniać swój autorytet wychowawczy pod okiem psychologów.
 - Przeprowadzenie kampanii informacyjnej o dostępnych formach pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym w gminie.

- Opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim. Dane pokazują, iż osoby niepełnoletnie próbują kupić alkohol. Taka sytuacja przytrafiła się dziewięciu na trzynastu sprzedawcom, w tym jednej zdarza się często.
- **Profilaktyka trzeciorzędowa**, to ogół działań skierowanych do osób już trwale uzależnionych. Obejmuje ona leczenie skutków zachowań niepożądanych, czyli przeciwdziałanie pogłębianiu się choroby oraz umożliwienie powrotu do normalnego życia, poprzez wprowadzanie leczenia, rehabilitacji i resocjalizacji. Zaleca się:
- Zapewnienie łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnień i/lub przemocy. Badania pokazały, iż część mieszkańców nie wie, gdzie szukać pomocy w razie problemów.
 - Wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią. Wyrównywanie szans może zostać przeprowadzone w różnorodny sposób, m.in. opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających problemom społecznym w rodzinach, wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego lub wspieranie rodzin i form zastępczych w opiece nad dzieckiem. Działanie to znajduje uzasadnienie w fakcie, iż to rodzina jest podstawową komórką społeczną i to od jej kondycji zależy rozwój psychospołeczny dzieci i młodzieży.

Ze względu na fakt, iż zjawisko uzależnień behawioralnych stanowi obecnie coraz większy problem, zaleca się:

- Zwiększanie aktywności w działalności szkół w zakresie przeciwdziałania tym zagrożeniom, np. poprzez zajęcia profilaktyczne omawiające problem uzależnień behawioralnych. Badania pokazały, iż zdecydowana większość uczniów nie wie, czym są uzależnienia behawioralne.
- Realizację działań edukacyjnych zwiększających kompetencje informacyjno-medialne i ogólną świadomość problematyki zagrożeń cyfrowych. Działania te powinny obejmować

nauczycieli i uczniów, a także ich rodziców traktowanych jako zintegrowane podmioty uczestniczące w procesie wychowawczym.

- Działaniami z zakresu edukacji powinni być objęci rodzice uczniów: na temat racjonalnych sposobów użytkowania mediów cyfrowych oraz konsekwencji zachowań problemowych i zagrożeń uzależnieniami czynnościowymi.
- Popularyzowanie wiedzy nt. uzależnień behawioralnych poprzez organizowanie kampanii społecznych – adresowanych do uczniów i ich rodziców, ale także dorosłych mieszkańców Gminy Tuchów.
- Wdrożenie procedur zwiększających bezpieczeństwo cyfrowe w szkołach ze względu na małą wiedzę uczniów w tym zakresie.
- Rozpowszechnienie informacji o placówkach udzielających pomocy w zakresie uzależnień od hazardu oraz na temat wskaźników pozwalających stwierdzić czy problem w tym zakresie występuje. Pomocne mogą okazać się broszury/ulotki plakaty informujące o negatywnych skutkach regularnego grania w gry hazardowe oraz wskazujące możliwe formy pomocy wyjścia z nałogu.

Dodatkowo zaleca się:

- Szkolenia dla rodziców – rekomenduje się przeprowadzenie szkoleń dla rodziców, które obejmowałyby następujące zagadnienia: organizacja czasu, podział obowiązków, rozwój emocjonalny dziecka oraz sposoby skutecznej komunikacji. Zdobyta wiedza pozwoli rodzicom lepiej wypełniać swoje obowiązki, pomoże zrozumieć psychikę młodego człowieka, a także mechanizmy rządzące jego postępowaniem. Efektem tych działań będzie wzmocnienie więzi rodzinnych.
- Rekomenduje się przeprowadzenie warsztatów lub akcji informacyjnych skierowanych do rodziców, które mogłyby uświadomić różnice między przemocą, a konfliktem rodzinnym oraz nauczyć rozpoznawać sygnały świadczące o występowaniu przemocy w rodzinie. Planowane działania edukacyjne służyłyby również zwiększeniu poziomu wiedzy o konsekwencjach stosowania przemocy wobec dzieci i wzmocnieniu ich kompetencji opiekuńczo – wychowawczych (np. nauka rozwiązywania konfliktów rodzinnych).

- Wskazane jest przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury „Niebieskiej Karty” w szkole. Równie ważne jest też wsparcie dla rodziców poprzez przeprowadzenie szkolenia w zakresie wychowania pokolenia bez przemocy.
- Zaleca się kampanię mającą na celu zwiększenie świadomości osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży dotyczącej zagrożeń w sieci oraz wskazanie miejsc, gdzie można uzyskać pomoc.
- Biorąc pod uwagę rozwój mediów elektronicznych i związanych z tym zagrożeń, zasadne jest zwiększanie aktywności w działalności szkół w zakresie przeciwdziałania tym zagrożeniom, np. poprzez zajęcia profilaktyczne omawiające problem cyberprzemocy.
- Działania edukacyjne zwiększające kompetencje informacyjno-medialne i ogólną świadomość problematyki zagrożeń cyfrowych. Działania te powinny obejmować nauczycieli i uczniów, a także ich rodziców traktowanych jako zintegrowane podmioty uczestniczące w procesie wychowawczym.
- Działaniami z zakresu edukacji powinni być objęci rodzice uczniów: na temat racjonalnych sposobów użytkowania mediów cyfrowych oraz konsekwencji zachowań problemowych i zagrożeń uzależnieniami czynnościowymi.
- Popularyzowanie wiedzy nt. uzależnień behawioralnych poprzez organizowanie kampanii społecznych – adresowanych do dzieci w szkole podstawowej i ich rodziców.
- Wymagane jest wdrożenie procedur zwiększających bezpieczeństwo cyfrowe w szkołach, ze względu na małą wiedzę uczniów w tym zakresie.

7. PODSUMOWANIE

Badanie przeprowadzone na terenie Gminy Tuchów miało na celu zdiagnozowanie oraz określenie głównych problemów występujących wśród społeczności lokalnej. Bezpośrednim rezultatem przeprowadzonej diagnozy jest niniejszy raport, stanowiący podstawę do zaplanowania oraz zrealizowania przez władze lokalne konkretnych oddziaływań, które będą miały na celu stopniową eliminację zagrożeń i problemów występujących na terenie gminy.

Wstępne określenie rozmiaru skali zjawiska przemocy, narkomanii, alkoholizmu oraz innych problemów społecznych pozwoli na odpowiednie wprowadzenie działań profilaktycznych. Należy pamiętać, że grupą wysokiego ryzyka są przede wszystkim dzieci i młodzież. Wiele badań naukowych wskazuje na fakt, iż to dom rodzinny jest czynnikiem decydującym o dalszym rozwoju osobowościowym i światopoglądowym nastolatka. Dlatego też, należało by skupić się na nawiązaniu ścisłej relacji pomiędzy środowiskiem szkolnym oraz rodzicami, w celu wspólnego rozwiązywania problemów, z jakimi borykają się młodzi mieszkańcy Gminy Tuchów.

Komunikaty medialne oraz wpływ rówieśników mogą w wielu przypadkach negatywnie oddziaływać na nieustannie kształtującą się osobowość młodego człowieka, a to z kolei może przejawiać się w ryzykownych zachowaniach nastolatków. Władze lokalne powinny w sposób szczególnie zadbać o małych dzieci pochodzących ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jest to ważna kwestia, gdyż często problemy z dzieciństwa oraz domu rodzinnego przenoszą się na dorosłe życie.

Ważne jest, aby szkoła również była miejscem, które przyczyni się do budowy systemu wartości młodego człowieka oraz ostrzeże i poinformuje go o konsekwencjach wynikających z podejmowania ryzykownych działań. Ze szczególną uwagą, powinno się traktować dzieci, których rodzice nie potrafią poradzić sobie z własnymi uzależnieniami.

Powyższe wnioski opisujące tendencję w dynamice zagrożeń lokalnych, wskazują na umiarkowany stopień występowania danych problemów społecznych na terenie Gminy Tuchów. Pomimo to, należy podjąć wszelkie działania, które nie dopuszczają do pogłębiania się zjawisk marginalizacji, wykluczenia oraz patologii społecznych.

Ważną kwestią jest również uświadamianie społeczności lokalnej, w związku z odpowiednim reagowaniem na przemoc rówieśniczą oraz przemoc domową. Jak wynika z badań, istnieje spora część osób, która wie o działaniach przemocowych w obrębie swojego środowiska.

Należałoby wskazać tym osobom, jak powinny zachować się w sytuacji, kiedy są świadkami takich zachowań oraz, gdzie zgłosić się o pomoc.

Badania oraz analiza problemów społecznych w Gminie Tuchów, wskazała różne obszary społeczne, które wymagają szczególnych interwencji. Raport wykazał wiele pozytywnych zjawisk, jakie mają miejsce wśród lokalnej społeczności. Przeprowadzona diagnoza wskazuje odpowiedni kierunek zmian, jakie powinny dokonać się na terenie Gminy Tuchów.

Zespół badawczy i osoby opracowujące powyższy raport mają nadzieję,
że zaprezentowane wyniki stanowią będą przydatną wskazówkę
w podejmowaniu działań na rzecz niwelowania problemów społecznych występujących
w obrębie Gminy Tuchów.

Uzasadnienie

Celem głównym Programu jest ograniczenie rozmiaru szkód związanych z nadużywaniem alkoholu oraz działania zapobiegawcze i prewencyjne w celu zmniejszenia negatywnych skutków zjawisk społecznych.